

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SÖMÜRGEÇİ DİNCİLİK

Şahin FİLİZ
Emel Sünter YALÇIN

Şahin FİLİZ
Emel Sünter YALÇIN

SÖMÜRGEÇİ DİNCİLİK

Fel-Us Yayınları

9 786058 988316

SÖMÜRGEÇİ DİNCİLİK

Şahin FİLİZ
Emel Sünter YALÇIN

FEL- US YAYINLARI

I.baskı: Konya, Temmuz –2008

ISBN: 978-605-89883-1-6

Derleyen ve Kapak Dizayn: Emel Sünter YALÇIN

Yazarlar: Şahin FİLİZ- Emel Sünter YALÇIN

**Adres: Akdeniz Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi,
Felsefe Bölümü, ANTALYA**

**Email: karabagozgur@gmail.com,
emelsunteryalcin@gmail.com**

Baskı: İpek Ofset / 0-332- 342 63 67

Tel: 0 505 780 69 47

Felsefe- Din Serisi.

*Türkiye Cumhuriyet'inin Kurucusu Ulu
Önder Atatürk ve Yüce Türk Ulusuna...*

İÇİNDEKİLER

1. Önsöz.....	5
2. İslam'da Tartışılan Konulara Çağdaş Yanıtlar.....	9
3. İslam Ve Bireysel Dindarlık.....	41
4. Şekilci Dindarlık Bireysel Dindarlığa Karşı	53
5. Dindarlık Nedir?.....	77
6. Türban Söylemi Ve Kadın.....	97
7. Hadis Formunda Uydurulan Çağdışı Rivayetlerde Kadın Sömürüsü.....	115
8. Ülkemizdeki İrtica Gerçeğinin Kavramsal ve Anotomik Analizi.....	136
9. Siyasallaşan Din ve Mikrofaşizm.....	176
10. Araplaşma.....	184
11. Dinci Faşizmin Simgesi Olarak Türban.....	187
12. En Çok Sorulan Sorular.....	194
13. Kavramlar.....	198
14. Karanlıktan Ayrılığa Yol Haritası.....	202
15. Sömürgeciliği Lanetleyen, Ulusalçılığı Öven Ayat ve Hadisler.....	207

Önsöz

Din, iki ucu keskin bıçak gibidir. Kötüye kullanmak din üzerinden gerçekleştiği zaman, toplumsal ve ulusal felaketler kapıya dayanmış demektir. Türk toplumu tam bu sorunların yaşandığı dönemlerle karşı karşıyadır. 10-13. Yüzyıllar arası, Türk insanı İslamiyeti, İslamiyet öncesi hümanist, barışçı ve evrensel ilkelere göre yorumlamış; Hacı Bektaş-ı Veliler, Mevlana'lar, Yunus Emreler gibi, dini insan olma sanatı olarak yoran değerler yetiştirmiştir. Siyasetten, grup ve cemaat çıkarlarından, ticaret ve tarikat hiyerarşisinden arınmış bireysel ve barışçı dindarlık anlayışı, yine Türk insanının bu tarihsel kesitte inşa ettiği din felsefesinin ürünüdür.

Bir din ne kadar evrensel olursa olsun, bir toplumun kendi milli dokusuna göre yerel düzeyde yorumlanmadığı sürece o toplum dış müdahale ve hatta sömürgeci güçlerin saldırısına karşı dayanıksız bir yola girmiş olur. Son yıllarda ülkemiz ve toplumumuz, 13. Yüzyıldan bu yana sırtımızda hamal gibi taşıdığımız Arap din anlayışı ve hegemonyasının kısılcı altında yaşamaktadır. Osmanlı Devleti, İslam dinini kullanarak Arap-Fars din yorumunu Anadolu insanının tepesinde Demoklesin Kılıcı gibi sallandırarak dini siyasallaştırmış; bir zulüm ve baskı aracı haline getirmiştir.

Ulu Önder Atatürk, Osmanlı enkazından Türk ulusunu bağımsız bir millet olarak tarih sahnesine

çıkartıp adeta yeniden yaratmıştır. 1923, yalnız Türk ulusunun yeniden yaratıldığı bir tarih değil, aynı zamanda Arap merkezli hegemonik, siyasal ve kabileci din anlayışının da başarıyla tarihe gömüldüğü kutlu bir dönemdir. Diyanet İşleri Başkanlığı, Türk Ulusunun kendisine özgü din anlayışını tarihsel birikimlerinden de yararlanarak inşa etmesini sağlayacak bir Cumhuriyet kurumu olması için kurulmuştur. Ancak kurulma amacını son dönemlerde taşıyamaz duruma gelmiş; cemaat ve tarikatların yönlendirdiği bir dinsel politikanın etkisini üzerinden atamaz duruma düşmüştür.

Cemaat ve tarikatlar, bugün dışta ve içteki sömürgecilerin işlerini kolaylaştıracak bir dinsel dünya kurmaya odaklanmış; bir yanda radikal İslam, diğer yanda ılımlı İslam projeleriyle Türkiye Cumhuriyetini ve bağımsız Türk Milletinin birliğini tehdit edecek kadar sosyal, siyasal ve ekonomik güce erişmiştir. Sömürgeci dinciliğin karakolları Türkiye'deki cemaat ve tarikatlardır. Bu da yetmemiş, sömürgeyi, sömürgecilerin ülkesinden idare etmek için ABD'ne gidip olayları oradan idare eden bir peygamber bile yaratmaktan geri durmamışlardır. İşte bu sömürgeci dinciliğin ülkemizi nasıl ablukaya aldığıının açık resmidir.

Doktora öğrencim Emel Sünter Yalçın'la, burada özetlediğim sömürgeci dinciliğin başat öğelerini 12 makalede ayrıntılı olarak inceledik. İslam'da

tartışılan belli başlı konulardan, bireysel dindarlığa, uydurma hadislerle kadınlara din adına yüzyıllardır yapılan baskılara kadar sömürgeci dinciliğin ayak izlerini takip ettik. Bununla da kalmadık, dincilik, ılımlı İslam, radikal İslam gibi kavramlara sözlük anlamlarından da yararlanarak açıklık getirmeye çalıştık.

İrtica, ülkemizde tüm gücüyle saldırarak Cumhuriyet'imize ve Atatürk İlke ve devrimlerine yönelik en önemli tehditler arasında yerini korumaya devam etmektedir. İrticaya ilişkin örnekleri bilimsel analizlerle ortaya koyduk. Ancak bilimden ve akıldan, çağdaşlık ve tam bağımsızlıktan nasibini alamayanlar için de, irticanın gündelik örneklerinden bazılarını burada anımsamadan geçmeyelim:

“Humeyni’yi seviyorum, Atatürk’ü sevmiyorum. Kurtuluş savaşı olmasaydı, İngiliz işgalinde dinimi daha özgür yaşayabilirdim” (iki genç kızın TV konuşması)

“Cumhuriyet bu topluma bir travma yaşatmıştır” (D.M. F.)

“Dört evlilik olsaydı fuhuş olmazdı” (dinci işadamaı)

“Türkiye’de hem azınlıklar hem de Müslüman çoğunluk dini yaşamak bakımından sorunlar yaşıyor” (Ali Babacan, Türkiye’yi AB’ye gammazlarken söylediği söz)

Bu örnekler haddinden fazladır. “Hani irtica, yenir mi içilir mi” diye aklı sıra alay eden gerici çevreler için

bu somut örnekleri verdim. Daha fazlası için kendi medya gruplarını ve gazetelerini izlesinler, irticanın öyle yenilir yutulur cinsten olmadığını, önce kendilerine dokunacağını çok iyi anlayacaklardır.

Dinci faşizm, yalnız sömürgeci dinciliği değil, Sivas Katliamının da mimarı olmakla övünmekten çekinmemiştir. Mikrofaşizm dinci sömürgeciliğin yerel ayağıdır. Bu kavramları da ayrıntılı olarak işledik.

En sonunda, bu karanlıktan nasıl kurtulup ulusça aydınlığa kavuşacağımıza ilişkin bir yol haritası denemesi yaptık.

İslam Felsefesi Yüksek Lisans öğrencim Zühre Eroğlu da “Hadis Formunda Uydurulan Çağdışı Rivayetlerde Kadın Sömürüsü” başlıklı dolu dolu makalesiyle katkıda bulundu. İbretle okuyacaksınız. Eroğlu’na teşekkür ediyoruz.

Yapıcı eleştiri ve katkıları bekliyoruz.

Sizi, bilinçli bir okuma ile baş başa bırakmak istiyoruz.

Şahin FİLİZ-Emel S. Yalçın

Temmuz’2008

Antalya

İSLAM'DA TARTIŞILAN KONULARA ÇAĞDAŞ YANITLAR

Prof. Dr. Şahin FİLİZ¹

Kur'an'ın dediği gibi, eğer insanlar arasında özellikle din konusunda “kıskançlık ve çekişme” olmasaydı bu kadar tarikat, cemaat, vakıf ya da dini kullanan çevreler ortaya çıkar mıydı? Eğer iddia edildiği gibi, aralarında milli birlik ve beraberlik, dayanışma ve ülke çıkarları için ortak hareket etme mümkün olsaydı, zaten varlık nedenleri ortadan kalkardı. her grup, büyük çoğunluğun talep ve isteklerine karşı çıkmakla kendine çıkar sağlayan bir öbek oluşturmaktadır.

İNSANIN ÜSTÜNLÜĞÜ

İslam dini, tıpkı diğer ilahi dinler gibi bir ahlak medeniyeti kurmak üzere gönderilmiştir. Bilim ve teknik yaratmak, kurulu düzen ve devleti yıkarak dine

¹ Akdeniz Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü Öğretim Üyesi, Antalya.

dayalı bir devlet kurmak ve insanlardan herhangi birine Tanrı'nın ilahi yetkisini devretmek üzere gönderilmiş değildir. Dinimizin temel hedefi, insanı, Hz. Peygamber' in yüce ahlakının dayandığı Kur'an ahlakına göre eğitmek, onun en şerefli varlık olarak bu dünyada yerini almasına katkıda bulunmaktır. Dinimiz "bazı “ insanları ve “bazı “ toplulukları değil, tüm insanları sırf insan olmaları bakımından üstün tutmakta, üstünlüğün ancak ahlaki erdemlere sahip olmak derecesiyle mümkün olabileceğini vurgulamaktadır.

Kuran' da şöyle buyrulur : “ Sonra meleklerle (Haydi !) Âdem ‘in önünde yere kapanın!” dediğimizde iblis dışında hepsi yere kapandı, o ise reddetti ve üstelik küstahça böbürlendi, böylece hakkı inkâr edenlerden oldu. (2 Bakara 34)

Allah insanı tüm canlı-cansız varlıklara üstün tutmuştur. Onun bu üstünlüğü İblis'e benzemediğinden kaynaklanır. İblis, uyumu, tevazuyu reddeden bir bozguncudur. Bu hal ve vasıflara sahip olan her insan İblis kategorisindedir. Yani, bozgunculuk, küstahlık ve büyüklük taslayan; hele bunu Tanrı adına yapan bir kimse iblis'in yolunda demektir.

ALLAH ‘IN HALİFESİ İNSAN

“Halife “ kavramı tarih boyunca siyasal çekişmelerin ve mezhep kavgalarının da etkisiyle neredeyse siyasal alana hapsedilmiş, devlet başkanı, İslam devletinin imamı veya halifesi olarak tefsir ve

tevil edilmiştir. Siyasal mücadelelerde bazı liderler, devlet başkanları ve tarikat şeyhleri “Allah’ın halifesi” sıfatıyla anılmışlar ve hilafet zaman içinde tamamen siyasal bir kavrama dönüşmüştür. Şiilikte hilafet kavramı yerine kullanılan imamet (devlet başkanlığı) inancı (bu gün Şiiliğin çeşitli kollarında hala geçerlidir-Özellikle Oniki İmam Şiiliği bunun canlı örneğidir) Sünni İslam’ ın iman akidesi literatürüne XII. Yüzyılda girmiştir. Bu şu demektir; Sünillikte halifelik XII. Yüzyıldan itibaren iman esasları arasında yerini almıştır. Yani siyasallaşarak günümüze kadar gelmiş ve İslam devlet başkanlığı anlamına yorulan halifelik, Allah’a ve peygamberine inanmak kadar önemli bir akide haline gelmiş ve siyasallaşmıştır.

Kuran’ın çeşitli ayetlerinde geçen hilafet veya halife kavramı, hiçbir siyasal çağrışım taşımamaktadır. ” İşte o zaman Rabbin meleklerle; “bakın, ben yeryüzünde bir halife(ona sahip çıkacak birini) yaratacağım !” demişti. Melekler de: “ seni övgüyle yüceltip kutsayan bizler dururken, orda, bozgunculuğa ve yozlaşmaya yol açacak ve kan dökecek birini mi yaratacaksın? Dediler. Allah: “ sizin bilmediğiniz çok şey var, onları ancak ben bilirim!” diye cevapladı. (2 Bakara 30, ayrıca bkz. 10 Yunus 14, 73; 35 Fatır 39.)

Allah, ” siyasi bir egemen “ değil, her şeyin yaratıcısıdır. O, bir devlet veya ülkenin lideri değil ki, insana “siyasal bir halifelik “ vermiş olsun. Tam

tersine insan, Allah'ın yeryüzünde iyilik ve kötülüğüyle bir tecellisidir. Dünya hayatını Allah, meleklerin tersine, iyi ve kötü yüzleriyle birlikte, çift yönlü yaratmış ve bunu böylece irade etmiştir. Melek onun halifesi olamazdı. Çünkü verilen emirleri iradesiz olarak yerine getiren varlıktır. Bu yüzden Allah'ın halifesi olmaz. İnsan buna daha uygun bir varlıktır. İyi ya da kötü tüm insanlar, dünya hayatının bu iki yüzünü yansıtmaları açısından Allah'ın halifesidir. İyiyi seçen iyi, kötüyü seçen ve yapan da kötü halifedir. Ancak sonuçta her ikisi de onun halifesidir. Dolayısıyla tüm insanlar arasında sadece bazıları şanslı, emreden ve kendisine itaat edilmesi gereken seçkin siyasal ve dini lider değil, aksine herkes kendi çapında halifedir ve yapıp- etmesi ve Tanrı' ya benzemesi oranında bu halifeliğinden sorumludur. İşte bu hilafet nişanı, İslam'ın temelde tüm insanlara verdiği şeref payesi ve üstünlüğünün bir başka ifadesidir.

HAYAT VEREN ALLAH'TIR.

Kuşkusuz hayat vermek de, hayatı geri almak da sadece Allah' a aittir. Hiçbir insan, hele hele hiçbir Müslüman, kendi içtihadı ve kanaatini gerekçe göstererek, Allah'ı buna dayanak yaparak bir kimseyi öldüremez ve onun hayatına kastedemez. “Nitekim size hayat veren, sonra sizi öldüren ve en sonunda sizi yeniden hayata döndürecek olan o dur. Bütün bu

gerçeklere rağmen, yine de insan, gerçekten, çok nankördür. ” (22 Hac 66)

Ayetteki “siz “, sadece Müslümanlar değildir. Aksine, tüm insanlardır. Hayat verilenler de sadece Müslümanlar değil, tüm insanlardır. Öyleyse, Müslim-gayrimüslim, herkese hayat veren aynı Tanrı' dır ve bu yüzden de ayrımsız hepsinin canı, hayatı kutsaldır, dokunulamaz. Hayat veren, sonra öldüren ve nihayetinde öldürecek olan da Allah olduğuna göre, hiçbir Müslüman, Allah'ın adına, dinin adına başkasının hayatına, yaşama hakkına tecavüz edemez. Bu yetkiyi hiçbir şekilde aldığını iddia edemez. Aksi takdirde, aynı ayette geçen “nankör”lerden olur.

Allah nankörleri asla sevmez ve hatta nankörlüğü kendisine eş koşmakla bir tutar. Vatan savunması, top yekün düşmana karşı mücadele ve insanın nefsi müdafaası gibi durumları dışında hiçbir Müslüman, hangi gerekçeyle olursa olsun bırakın Müslüman kardeşini öldürmeyi, gayri Müslimin bile canına kastedemez.

Hız. Peygamber, hayatı boyunca hiçbir Müslüman'ın kanına girmemiştir. Gayri Müslimler en çok onun gölgesinde hayat ve mallarından emin olmuşlar; aksine hareket edenler Hız. Peygamber tarafından şiddetle reddedilmişlerdir. Hız. Peygamber, güvenlik amacıyla devriye gezen bir grubun, ”herhalde Müslüman değiller” zannıyla birkaç kişiyi öldürmelerini şiddetle kınamış ve failleri huzurundan

kovmuştur. Müslüman'ın görevi, Allah ın verdiği canı almak değil, hayat vermek, tüm canlılara saygı göstermektir.

MÜMİNLERİN İMANINI ARTTIRAN ALLAH'TIR.

İslam dini, en nihai noktada Allah ile kul arasındaki mahrem, kişiye özgü inanç ve teslimiyeti esas alır. Birey ile Allah arasındaki bu ilişki, hiçbir kimsenin, hiçbir aracının; dindar ya da dine uzak hiçbir faninin müdahale edemeyeceği, doğrudan ve vasıtasız bir iletişimdir. Bu alan, üçüncü kişilere tamamen kapalıdır. İmanın arttırılması ya da eksiltilmesi, sadece Allah'a ait olduğu için bunun derecesini ölçen, takdir eden ve sonuca bağlayan da O dur. Allah tan başka hiçbir fani; sıfatı, derinliği ve saflığı ya da takvası ne olursa olsun, herhangi bir insanın imanını arttıramaz, eksiltemez de. Nitekim Fetih süresinde bu gerçek kesin bir dille ifade edilmektedir. “Müminlerin kalplerine sükunet bağışlayan O’dur, ki göklerin ve yerin bütün güçlerinin Allah'a ait bulunduğunu ve Allah’ın her şeyi bilen ve gerçek hikmet sahibi olduğunu görerek, imanlarını daha da sağlamlaştırabilsinler. ”(48 Fetih 4). “ Ama görüldüğü gibi, Allah imanınızı size sevdirdi, onu kalplerinizde güzelleştirdi ve hakikati inkâr etmeyi, günah işlemeyi ve güzel olan şeylere karşı çıkmayı size

çirkin gösterdi.”(Hucurat, 7).

Ayetlerde de görüldüğü gibi, iman Allah’ın kullarına güzel gösterdiği bir hakikat, inkâr da kötü gösterdiği tavidir. Her insana verilen akıl sayesinde Allah, kullarının iman ile inkârı bireysel olarak, kendi akıllarıyla bulabileceklerini; imanı sevip inkârı reddedeceklerini bilmektedir. Bu noktada hiçbir aracıya, mürşide ya da lidere ihtiyaç yoktur. Eğer öyle olsaydı Allah, iyinin ve kötünün anahtarını, birbirinden ayırt edilme akıl ve bilincini sadece bazı seçkin insanlara verdiğini ilan eder; tüm insanları tek tek bu gerçeğe çağırmazdı.

PARÇALANIP AYRILARAK ANLAŞMAZLIĞA DÜŞMEK

Hz. Peygamber, içinde yaşadığı topluma ayrılık ve tefrika tohumları ekmek, onları birbirine düşürmek ve istikrarsızlık yaratmakla görevlendirilmiş değildi. Siyasetten ve mezhepten, cemaat ve tarikattan din üretilebilmesi dinen onaylanmamıştır. Tam aksine, Kuran’ın da açıklıkla belirttiği gibi, kendi aralarında sürekli terör, kan davaları, hırsızlık, ayrımcılık ve anlaşmazlık bulunan Arap kabilelerini ilk önce bir toplum halinde bir araya getirdi; değişik din ve etnik kökenden gelenleri bile, aralarında birlik sağladığı Arap toplumuyla birleştirdi. Müslümanların tefrikaya düşmesini önlemekle kalmadı; farklı dinlerden olanları

da aynı birlik ve beraberlik ruhu içinde birleştirdi. Anlaşmazlık, terör, ayrımcılık ve toplumsal parçalanmışlıktan medet uman bazı çevreler, bu birlik ve beraberlik ruhuna bir türlü sıcak bakmadı. İşlam, o tarihten sonsuza kadar, bu tip insanları eğitmek ve topluma kazandırmakla uğraşmıştır. Yüce Allah şöyle buyurur: “ Hep birlikte Allah’ın ipine sımsıkı tutunun ve birbirinizden kopmayın. Ve Allah’ın size verdiği nimetleri hatırlayın. Siz birbirinize düşman iken kalplerinizi nasıl uzlaştırdı da O’nun lütfü ile kardeş oldunuz ve ateşli bir uçurumun kenarında iken sizi ondan nasıl korudu “(3 Al-i İmran 103) “Hakikatin bütün kanıtları kendilerine geldikten sonra karşıt görüşlere kapılıp parçalananlar gibi olmayın; işte bunlar için feci bir azap vardır” (3 Al-i İmran 105)

Toplumsal birlik ve beraberlik için, ayette ve daha öncesinde, “İman etmek” ortak bir payda olarak yeterli görölmekte ve bazı din bezirgânlarının yaptığı gibi, Müslüman olmanın sonu gelmez şartları sayılıp dökölmemektedir. İman etmek, ilk başta Allah’ ın varlığına ve birliğine, peygamberlere inanmaktır. Buna, en azından inandığını söyleyen ya da inanmadığını söylemeyen herkes dâhildir ve bunlar birlik ve beraberlik içinde olması gerektiği emredilen toplumu oluştururlar. Kaldı ki inanmıyorum demek de herkesin hakkıdır ve bu hak kısıtlanamaz. Dikkat edilirse Allah, böyle bir toplumda kimin daha imanlı, kimin daha takvalı ya da dinsiz olduğuna dair bir ölçü

vermemektedir. Çünkü bu ölçü yalnızca O'na aittir ve fani hiçbir varlığa bunu ölçme ya da takdir etme hakkı tanımamıştır. Dindarlığın ya da dinsizliğin ne hacmi, ne de sınırları belirlenmiş bir tanım vardır. Hal böyle olunca, ” karşıt görüşlü kimseler “ olarak nitelenenler, dini ölçüyü Allah' tan aldıklarını iddia edip, insanlar arasında tefrika yaratan parçalayıcı, fitneci ve fesatçı marjinal grubu oluşturmaktadırlar. Her toplumda, her millette böylesine marjinal, karşıt görüşlü, toplum düşmanı ve ayrılıkçı insanlar bulunmaktadır. İşte Allah çoğunluğun istikrar ve birliğine tehdit oluşturan bu klikleri cehennem azabıyla korkutmaktadır.

Sağduyu ve ulusal birlik ruhunun egemen olduğu Türk toplumu da, bu tip tehlikelerle hep yüz yüze gelmiştir. Toplumsal parçalanmaya ve ayrılıkçılığa yol açmak kötüdür. Hele din adına, kutsalı istismar ederek bunu yapmak, vebali altından hiçbir müminin kalkamayacağı bir hatadır. Allah bu hataya karşı “feci bir azap” la uyarmaktadır. Allah, dinde ve toplumda tefrikayı, en hafif deyimle kıskançlık ve çekişmeye bağlar: “ geçmiş vahiylerin mensuplarına gelince, onlar hakikati tanıyıp öğrendikten sonra, aralarındaki kıskançlık ve çekişmelerden dolayı bütünlükten uzaklaştılar “ (42 Şura 14)

Kur'an'ın dediği gibi, eğer insanlar arasında özellikle din konusunda “kıskançlık ve çekişme” olmasaydı bu kadar tarikat, cemaat, vakıf ya da dini

kullanan çevreler ortaya çıkar mıydı? Eğer iddia edildiği gibi, aralarında milli birlik ve beraberlik, dayanışma ve ülke çıkarları için ortak hareket etme mümkün olsaydı, zaten varlık nedenleri ortadan kalkardı. Demek ki her grup, büyük çoğunluğun talep ve isteklerine karşı çıkmakla kendine çıkar sağlayan bir öbek oluşturmakta; hem toplumla hem de kendine benzer gruplarla çatışarak belli insan ve çevrelerin yararını korumaya almaktadır. Bunun adını da-Allah reddettiği halde-Allah rızası koyarak büyük bir manevi sorumluluk altına girmektedirler. Oysa Allah bunların ikiyüzlülüğünü çok derinden yakalayıp ortaya sermektedir: “ Ve öyle kimseler var ki gerçekte inanmadıkları halde, “biz Allah’ a ve ahiret gününe inanıyoruz” derler. Aslında onlar böylece Allah’ı ve imana ermiş olanları kandırmak isterler. Hâlbuki kendilerinden başka kimseyi kandıramazlar ve bunu fark etmezler. Kalpleri hastalıklıdır, Allah hastalıklarını daha da arttırmıştır ve ısrarlı yalanlarından dolayı onları şiddetli bir azap beklemektedir. Onlara “yeryüzünde yozlaşmaya ve çürümeye yol açmayın “ denildiğinde, “Biz sadece düzeltmeye ve iyileştirmeye çalışıyoruz! “ diye cevap verirler. Gerçekte onlar, yozlaşmaya ve çürümeye yol açan kimselerdir, ama bunu kendileri de algılayamazlar” (Bakara 9-12).

TANRI VE EVREN

Yerlerin, göklerin ve ikisi arasındaki tüm varlıkların yaratıcısı mutlak anlamda Tanrı olduğu gibi, onları belli bir düzen içinde tutan ve idare eden de O'dur. Hiç kimse Allah adına, O'nun vekili ya da halifesi sıfatıyla bu yaratışa ya da idareye ortak olamaz. Şeyh, âlim, müttaki, imam, halife ya da dini lider niteliği yakıştırılan hiç kimse, insanlar yakıştırırsa da, bu hak ve yetkiye sahip değildir. Veli kerametleri, şeyh ve mürşidin Allah adına tasarrufta bulunması gibi hususların mitik(masalımsı-efsanevi) ve majik (büyüsel-göz bağlayıcı) anlamları dışında İslam katında hiçbir değeri olmadığı gibi, Allah'ın varlığı ve birliğine olan inancı sarsabilir. Gerçek bir mümin, evrenin tümüyle Allah'ın elinde olduğunu, mülkünde ve tasarrufunda O'na hiçbir faninin ortak olamayacağına kesin olarak inanmak zorundadır. ” Yeryüzünü yayıp genişleten ve onun üzerine yerinden oynatılmaz dağlar yerleştirip vadilerinde nehirler akıtan ve orada her tür bitkiden iki cins yaratan ve gündüzü geceyle örtüp bürüyen O'dur. Doğrusu, bütün bunlarda, düşünen insanlar için mutlaka çıkarılacak dersler vardır!”(13-Ra'd 2) Göklerden yere kadar bütün varlıkları O düzenleyip yönetir ve sonunda tümü, sizin hesabınızla bin yıl kadar süren bir günde yargılanmak üzere O'na yükselir. Yaratılmışların kavrayış alanının ötesindeki şeyleri de, duyuları ve akıllarıyla kavrayabildiklerini de bilen O'dur; O kudret sahibidir,

rahmet kaynağıdır. ”(32-Secde 5-6)

Yaratma ve evreni idare etme hak ve yetkisi yalnız Tanrı'ya ait olduğu gibi, dilediğine rahmet etme yetkisi de ona aittir. (42-şura 8, 29-Ankebut 21, 76-İnsan 31) Hiçbir kul, Allah adına O'nun sınırlarına girerek bir başkasına rahmet ya da azap veremez. Aksi halde O'na ortak koşmuş olur.

MÜŞRİKLERİN ÖLDÜRÜLMESİ VE MÜNAFIKLARLA SAVAŞ

Her dinde ve inanç sisteminde olduğu gibi, İslam'da da mümin, münafık ve kâfir gibi teorik değeri bulunan kategoriler vardır. Kur'an-ı Kerim bu kategorileri çeşitli ayetlerde dile getirir. Hatta Hz. Peygamber'den nakledilen hadislerde de bu ayrımlara rastlamak mümkündür. ”Fakat eğer bir antlaşma yaptıktan sonra antlarını bozar da dininizi karalamaya kalkarlarsa, o zaman kendi antlarına saygısı olmayan bu sadakatsizlik timsali (ehl-i küfr) kimselerle savaşın ki o zaman belki azgınlıklarından vazgeçerler. Andlarını bozan, Elçi'yi (Hz. Peygamber'i Mekke'den) sürüp çıkarmak için yapmadıklarını komayan ve size ilkin kendileri saldıran bir topluluğa karşı savaşmaktan geri mi duracaksınız? Onlardan çekiniyor musunuz? Yoo, asıl çekinmeniz gereken Allah'tır, eğer gerçekten inanan kimseler iseniz” (9-Tevbe 12-13)

Burada, Kur' an 'da "kûfür ehli" olarak geçen sözcüğün anlamı kâfirleri ifade ettiği gibi, ahitlerini bozan tüm toplumları-mümin-kâfir içine alır. Üç kategori halinde kullanılan bu kavramların hem dini, hem de dindışı olmak üzere iki yönlü anlamları vardır. Kâfir her zaman inkâr eden değildir. Nankör, sözünde durmayan, yalan söyleyen ama mümin olan kimseler için de kullanılır. Münafık kavramı, mutlaka inanmadığı halde inanır görünen kâfirler için de kullanılmaz. Gereği gibi dindar olmayan, dinin ahlaki kurallarını çiğneyen müminler için de bu katagori geçerli olur.

Diğer taraftan, daha önce belirtilen noktalar dikkate alınırsa, bu ayrımların bugün artık hacimsel ve somut değeriinden çok, tarihsel, hatta sadece teorik değeri vardı. Aslında Hz. Peygamber zamanında da en azından o dönem Müslümanları için teorik bir değeri taşıyordu. Bugün de öyledir. Yani, o zaman, ehli-küfrün, münafıkların ya da müşriklerin kimler olduğunu tayin ve tespit, Hz. Peygamber'in marifetiyle bile değil, Allah'ın ona vahy-i gayr-ı metlûv(şifahi olarak verilen vahiy) yoluyla bildirmesi suretiyle gerçekleşmiş; Müslümanların kimlere ve ne zaman savaş açacakları, ancak Allah'ın peygamber'e vahiy yoluyla bildirmesi sayesinde şekil almıştır. Eğer böyle bir bildirim olmasaydı, Hz. Peygamber bile "şu kafir, bu müşrik, şu münafık " diyerek kimseye savaş açmazdı. Bu ve benzeri ayetler günümüzde çok sık

anılmakta; “kıskançlık ve çekişmenin “ doğurduğu tefrikanın kutsal dayanakları olarak kullanılmaktadır. Kimin kâfir, kimin Müslüman olduğuna, Allah ve Peygamber’ini hiçe sayarak karar verenler çoğalmış; her iki merciin de yetkisini üzerlerine alma cüreti göstererek fütürsuzca kendinden olmayanlara savaş açmışlardır.

Oysa dayandıklarını öne sürdükleri bu tip ayetler, tam da onları yalanlamaktadır.

Tek tek kişilerin mümin mi münafık mı oldukları-gerektiğinde-vahiyle Peygamberimize Allah tarafından bildirilerek tayin edildiği halde, bugün bir kısım kişi ve çevreler, tek tek uğraşmayı bırakın, kendi dışındakileri, hatta koskoca bir toplumu müşrik ya da münafık kategorisi içinde kolayca değerlendirebilmektedirler. Bu çok büyük bir vebaldir.

Mustafa Kemal Atatürk’ün 1924 yılında söylediği gibi “ Müslümanları bir halife hayaliyle hala uğraştıran ve aldatma çabasında olanlar, yalnız ve ancak Müslümanların özellikle Türkiye’nin düşmanlarıdır. Böyle bir oyuna umut bağlamak da ancak ve ancak bilgisizlik ve aymazlık eseri olabilir”

İslam’ın doğuşu ve yayılması döneminde Hz. Peygamber’in yer yer bu tip bilgilere ihtiyacı olmuş; Allah da ona yardım etmişti. Bugün İslam’ın buna ihtiyacı yoktur, ihtiyaç devam etseydi, sonsuza kadar her insan ve grubun ne olduğunu bize bildirecek Peygamberler silsilesi gelirdi. Bu hem mantıksal

olarak, hem de son din ve son Peygamber anlayışı açısından son derece yanlış bir iddia olur.

Mümin, münafık ve kafir, her zaman teorik değere sahip; pratikleri ve somutlaşmaları sadece Allah'ın ezeli bilgisinde saklı bulunan niteliklerdir. Allah sevgili Peygamber'inin vefatından sonra, kimin ne olduğu bilgisini hiçbir insana vermemiştir ve vermeyecektir. Böyle bir bilgiye sahip olduğunu; müminlerin” kafirler” olarak işaret edilen kişi ya da gruplara, topluma karşı savaşmaları gerektiğini iddia eden herkes, en hafif deyimle Hz. Muhammed'den sonra peygamber olarak gönderildiğini iddia etmekle aynı cürümü işlemiş olur. Çünkü” münafıklarla müminler hakkındaki hükmü Allah verecektir.”(4-Nisa 141; 9- Tevbe 94)

ZEKAT VE BAĞIŞ FAKİRİN HAKKIDIR, CEMAAT VE TARİKATLARIN DEĞİL.

Zekât, İslam'ın çok iyi bilinen, beş temelinden birisidir. Öyle olunca, maddi ya da manevi olsun, tüm iyilik ve yardımlaşma öğeleri-sadaka, yardımlaşma, insanlara gösterilen hoşgörü, tevazu, tebessüm özetle tüm iyilikleri-hukuksal tanımı yanında zekât kavramının içinde yer alır.

“Ama Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyanlar, kendilerini bahçeler ve pınarlar arasında bulacaklar. Rablerinin bağışlayacağı her şeyden

istedikleri gibi yararlanarak; çünkü onlar geçmişte iyi şeyler yapan insanlardı. Gecenin çok az bir kısmında uyurlardı. Bağışlanmak için kalplerinin derinliğinden gelerek yalvarırlardı ve sahip oldukları her şeyden, yardım isteyenlere (sail ve mahrum)sıkıntı içinde bulunanlara bir pay ayırırlardı. ”(51 Zariyat 19). Kur’an, “fakir”. “mahrum” (yoksul), “Sail” (dilenen-sıkıntı içinde bulunan) gibi daha birçok kavramları, bugün sanılanın aksine, daha evrensel ve kapsamlı olarak zikretmektedir. İslam’a göre fakirin ya da zekata muhtaç insanın dini imanı aranmaz. Allah yolunda çalışanlar, kalpleri İslam’a ısıdırılacak kişiler sayılmakta birlikte, fukaralığın dini ve mezhebi aranmamaktadır. Örneğin: “ Allah için sunulan şeyler, yalnızca yoksul ve düşkünler, bu konuyla (zekat toplamakla) ilgilenen görevliler, kalpleri kazanılacak olan kimseler(her anlamda Kalpleri kazanmak), insanları boyunduruklarından kurtarmak için ve borçlarını ödeyemeyecek durumda olanlar için; ve Allah uğruna girişilebilecek her türlü çaba için ve yolda kalmış kimseler için uyulması zorunlu bir yönerge dir. ; çünkü Allah doğru hüküm ve hikmetle yön gösteren mutlak ve sınırsız bilgi sahibidir. ”(9-Tevbe 60). Zaten bu ve benzeri ayetlerin hiç birinde, zekat verilecek insanın dindar olması bir yana, Müslüman olması bile şart değildir. Zekatı ya da buna dahil maddi yardım ve sadakaları, hiçbir Müslüman Kuran’ın ve Hz. Peygamber’in koşmadığı şartlara bağlama yetkisi

taşıyamaz. Ne var ki, bugün bazı insanlar, bu şartları arttırmaktan, zekât ve sadaka verecekleri kişiler için ek şartlar, dar tanımlar getirmekten çekinmemektedirler. Hz. Peygamber'in önderliği ve kılavuzluğunda Kur'an pratik zeminde yaşatılmış; zekât, sadaka ve yardımda asla din, dindarlık gibi şartlar gözetmemiştir. Toplumsal birlik ve beraberliği zedeleyen en acıtıcı uygulamalar Peygamberin bu davranış modeline uymamaktadır. Cemaat, grup, tarikat gibi örgütlenmeler, Müslümanlıktan öte daha özel koşullar yaratarak zekatı ve sadakayı toplumun tümüne şamil bir dayanışma unsuru olarak uygulamamakta; grup içi sermaye birikimine dönüştürerek bir çıkar aracı haline getirmektedirler. Bu İslam'ın ve Peygamber'in zekat anlayışıyla; dinimizin evrensel bir fakir ve muhtaç tanımıyla denk düşmeyen" karşıt görüşlülüğün" bir sonucudur. Kendi cemaat, cemiyet ve tarikatını " dinsel " alan ilan edip, kendi dışındakileri " dindışı "lıkla niteleyen art niyetli istismarcılar, sadece İslam'ın bu kavramlarını lokalleştirmekle kalmamakta, aynı zamanda, siyasal ve hukuksal laikliği eleştirirken, dinin bireysel zeminini sekülerleştirmektedirler. Bu tür sekülerleştirme, dinin doğasına zarar vermekte ve onu bir aşiret ve kabile dinine çevirmektedir. Bu da laik ve demokratik toplum olmanın yolunu tıkamaktadır.

KARDEŞLİK VE BARİŞ

İslam dini, bireysel ve toplumsal planda barış ve kardeşliği tesis etmek için gelmiştir. Bozgunculuğu, kardeş kavgasını, terörü ve savaşı asla tasvip etmez, onaylamaz. Din insanlara bir iyilik, rahmet ve hoşgörü olarak inmiştir. Allah kullarının kötü olmasını istemez. Dinin en nihai hedefi, insanlar arasında huzur ve mutluluğu kalıcı bir şekilde kurmak ve bunu ilelebet korumaktır. Karşı çıkanları; toplumun huzur ve sükûnunu, barış ve dayanışmasını hedef alan hiçbir grup, kişi ya da hareketlere onay vermez.

İslam dini, kardeşliği ve toplumsal dayanışmayı hedefler. En azından aynı dine inandığını söyleyen insanlar, aralarındaki yorum ve görüş farklılıklarına bakmaksızın ortak bir inançta buluşmuş olurlar. Hiçbir grup ya da cemaat, varlık gerekçesini bu doğal farklılıklara dayandırarak açıklayamaz. Grup, tarikat ve çeşitli dinsel örgütler, İslam dininin evrensel planda toplumsal kardeşliği öngören geniş dünya görüşünü daraltmaktan başka bir şey yapmamaktadır. Çünkü Al-i İmran 10, Hud 45-47, Hucurat 10, 13, Nisa 144, Tevbe 16, 71, 119 ve benzeri pek çok ayette kardeş olmak için mümin olmayı yeterli görmekte, başkaca bir şart getirmemektedir.

Aynı cemaat ya da tarikata mensup olmanın ancak mümin kardeşliğini tesis edebileceğini iddia etmek, kabilecilik ve aşiretçiliğe karşı çıkıp uygar bir

toplumsal yapıyı öngören dinimize saygısızlıktır. Barışın ve huzurun daha hayırlı olduğunu ve özellikle dini kullanarak ayrımcılık yapmanın, tefrika yaratmanın Allah'ın iradesine ne kadar aykırı olduğunu yine Kur'an 'da Nisa suresi 128. Ayetten öğreniyoruz. Birbirleriyle çekişen, savaşı, mücadele ve rekabet içinde olan müminlerin barıştırılması ve aralarının bulunmasını emreden Allah (bkz. 2 Bakara 182. 224. 228; 4 Nisa 35, 114, 128; Enfal 1; 49 Hucurat 9), bozguncu, bölücü ve ayrılıkçıları “ fasıklar “ kavramı altında değerlendirmekte ve bu insanların, ne adına olursa olsun birlik ve beraberliği istemediklerini açıkça ilan etmekte, onları kınamaktadır. (Bkz. 2 Bakara 27).

Kardeşlik, toplumsal birlik ve beraberlik, barış ve huzur ortamı, her bireyin kendi çapında fedakârlıklar yaparak; hiçbir karşılık gözetmeden toplum ve ulus adına çalışarak kişisel çıkarlarını bir yana bırakmayı gerektirmektedir. Oysa özellikle kutsal ve onun değerlerini kendi hırsı, dünyevi çıkarları için kullananlar, bu türlü fedakârlığa yanaşmadıkları gibi, herkesi, din ve Tanrı adına kendine hizmet ettirmeye çalışırlar. Bu yolda en kullanışlı aracın yüce dinimiz olduğunu da çok iyi bilirler. Onlar, kişi ile Allah arasına girmeyi, Allah'a yalan isnat ederek, kendilerinin kutsal bir vazifesi olduğuna, insanları kolayca inandırırılar. Oysa Allah yardım ve rehberliğin yalnız kendinden isteneceği yolunda kesin olarak bizleri uyarır. Bkz. 1 Fatiha 5:

“Ey Allahım, yalnızca senden yardım isteriz, sana ibadet ederiz”; 12 Yusuf 18; 21 Enbiya 112; 7 Araf 126, 128). Allah kendisinden başkasından yardım istemeyi kesin bir dille haram kılmış ve yasaklamıştır.

İslam öncesi dönemde cinleri, aşiret ve kabile reislerini, bin bir çeşit putları ve Araplar arasındaki nüfuzlu kişileri Allah ile kişi arasında vazgeçilmez araçlar olarak koyan zihniyeti İslam yıkmış; dinsel bürokrasiyi kaldırarak her dileyen kulun Allah’a doğrudan doğruya ulaşabileceğini ısrarla belirtmiştir. Tersi anlayış, İslam’ın kaldırmaya uğraştığı aracılık ve komisyonculuk anlayışını ve dinsel bürokrasiyi yeniden geri getirmek anlamına gelir. Oysa İslam dini özgür, kendi aklını kendisi kullanmayı öğrenmiş bireyler yetiştirmeyi amaçlamıştır. Bu nedenle, Allah’tan ve O’na bireysel ve ahlaki yönelişten başka, hiç kimse hiçbir cemaat ya da tarikat kurtarıcı olamaz. Eğer öyle olsaydı, uydurma bir hadisin” Ümmetim yetmiş iki fırkaya ayrılmıştır, bunlardan sadece birisi kurtuluşa erecektir” şeklindeki söze dayanak her biri, kurtuluşa erenin kendi fırkası olduğunu söyleyen grupların hepsi de aynı anda yalan söylemezdi. Yalandır çünkü doğruluklarının gerekçesi olarak gösterdikleri bu hadis, uydurmadır. İkinci kere yalandır, çünkü her fırka kendisinin kurtuluş ehli olduğunu söylüyorsa, bunların en az yetmiş biri yalan söylemiştir. Geri kalan bir grup ise Tanrı katından herhangi bir kanıta sahip değildir; dolayısıyla o da yalancıdır

Doğrusu gerçek dindarlık, hür bireysel ve akıl devreye sokularak inşa edilmiş bilinçli, barışçı ve ahlaki bir dindarlıktır. Bu ise, sadece kişinin kendi elinde olan bir imkândır. Hiçbir insan ya da devlet, kişileri dindarlaştırmak yetki ve sorumluluğu taşımaz. Çünkü dindarlık, bir meslek edindirme ve beceri kazandırma etkinliği değildir. Doğal bir hal, insani bir yaşam şeklidir. Eğitim ve öğretim, yasal, bilimsel ve demokratik ilkeler çerçevesinde alındığı zaman sağlıklı bir dindarlık bilinci gelişebilir. Çünkü her mümin Allah katında bireysel olarak sorumlu tutulacaktır. Kur'an 'da kıyamet sahneleri anlatılırken, o sıkıntılı günde en yakın akrabaların, anne baba ve çocukların bile birbirlerinden kaçacakları açıkça belirtilmiş; kimsenin kimseye kurtarıcı ya da lider olarak yararının dokunmayacağı belirtilmiştir. O gün herkes birbirinden kaçacaktır. (Örneğin bkz: 14 İbrahim 31; 16 Nahl 111; 39 Zümer 56-58; 42 Şura 47; 43 Zuhuruf 67; 80 Abes 33-37) Kur'an 'ın bazı ayetlerinde Allah, " Salihlerle birlikte olmamızı" emreder. Salih insan demek, erdemli ve ahlaklı kişi demektir. Olağanüstü vasıflara sahip olma koşulu yoktur ve Allah da bu tip koşullardan söz etmez. Salihlerle birlikte olmak, iyi ve dürüst insanlarla teşrik-i mesai yapmak, onlarla hemhal olmak ve arkadaşlık yapmaktır. Cani, bozguncu, katil, ahlaksız, hırsız, terörist, yalancı, toplum ve ülke düşmanı onursuz ve sahtekâr insanlarla birlikte olmaktan kaçınmak demektir. Yoksa bir şeyhin, bir cemaat

liderinin ya da bir din tacirinin koltuğuna sığınmak ve dindarlığı, ahreti ona havale etmek değildir.

CİHAT: ALLAH YOLUNDA SAVAŞMAK NE ANLAMDAIR?

İslam dininin en çok istismar edilen ve yanlış anlaşılıp bile bile yanlış anlatılan emirlerinden biri de kuşkusuz cihattır. Yorum ve anlayışlardaki eksiklik ve yanlışlıklardan birisi, cihadın sırf göğüs, göğse düşmanlarla savaşmak anlamı içine sıkıştırılmış olmasıdır. Mü'minisrafa, cehalete, bozgunculuğa, erdemsizliğe, nefsanî isteklere karşı da cihatla emredilmiş ancak bu emir, düşmanlara karşı yapılan diğer cihat türünün heyecanı ve yorumunun gölgesinde kalmıştır. Nefisle cihadın ne anlama geldiği pek kapalı bir nokta değildir. Asıl, düşmanla cihattan kastedilen emrin içeriği üzerinde durmak gerekir. Cihatla ilgili Kur'an 'da hemen her surede onlarca ayet vardır. (2 Bakara 190, 193, 218, 244; 22 Hacc 78; 25 Furkan 52; 29 Ankebut 69; 47 Muhammed 4; 49 Hucurat 155; 61 Saf 10-14; 3 Al-i İmran 142, 195; 4 Nisa 74-76; 5 Maide 35; 8 Enfal 39; 9, Tevbe 14-16, 20, 73 ve benzerleri.)

Cihadın farz olduğunu belirten ayetler ise, 2 Bakara 216; 4 Nisa 74-75, 84 ve Tevbe 123'dir. Bunlardan birini ele alıp konuyu irdelemeden önce tarihsel çerçevede kısa bir giriş yapmak uygun olacaktır.

Hız. Peygamber'e elçilik görevi verildiğinde İslam'ın tüm insanlara ulaşmasını kolaylaştıracak yöntemler kullanılmıştır. Yeni din, yeni ilişkiler ve farklı toplumsal yapılanmalara yol açtığı için, eski din ve inançlarını değiştirmek istemeyenler, Hız. Peygamber'e ve arkadaşlarına her türlü baskı ve işkenceyi reva görmüşler, ne dinin yayılmasına ne de bu dinin mensuplarına hayat hakkı tanımamak için başta savaş olmak üzere her türlü düşmanlığı yapmışlardır. Zikredilen ayetler, İslam'ın başlangıç döneminde verilen mücadeleleri ve hayatta kalma uğraşısının kıyasıyla gayretini resimleyen tarihsel anlam yüklü ayetlerdir. Bu ayetler ilkin, cihadın tarihsel yönünü serimleyen İslam'ın ve O'nun peygamberinin ne türlü zorluklar yaşadığını; bu dinin nasıl ve hangi fedakârlıklarla bize kadar ulaşabildiğini belirtmektedir. İkincisi de teorik anlamıdır ve bugün de yarın da geçerli bir içeriğe sahiptir

Ama nasıl? Önce ayetlerden bir kaçının metnini vereyim.” Size savaş açanlara karşı Allah yolunda savaşın, ama amacınızı aşır saldırganlık yapmayın; doğrusu Allah saldırganları sevmez. ” “O halde, artık zulüm ve baskı kalmayınca ve yalnızca Allah'a kulluk edilinceye kadar onlarla savaşın; ancak vazgeçerlerse, bilinçli olarak zulüm işleyenlerin dışındakilere karşı tüm düşmanlıklar sona erecektir. “Hoşunuza gitmese de savaşmak farz kılındı, mümkündür ki nefret ettiğiniz bir şey sizin için iyi

olabilir ve yine mümkündür ki hoşlandığınız bir şey de sizin için kötü olabilir; Allah bilir, ama siz bilmezsiniz.”(2 Bakara 190. 193. 216). Bu ayetleri, İslam klasik tefsir geleneğini de dikkate alarak yakından inceleyelim.

1-Cihat, karşı tarafın saldırganlığı söz konusu olduğunda fiili bir durum halini alır. Durup dururken düşmana cihat ilan edilmez.

2-Cihat, öncelikli olarak savunma mekanizmasıdır.

3-Cihat, ayette de açıkça görüldüğü gibi, ilk elde İslam kastediliyor olsa da genel olarak dinlerin birlikte ve barış içinde yaşamalarına engel teşkil edecek şeyleri ortadan kaldırmayı amaçlar. Bu siyasal anlamda bir dinin egemenliğini sağlamak için değil, herkesin bireysel planda hem de kendi dinine göre Allah’a kulluk etmesine ve zulüm görmemesine imkan tanıyacak ortamın yaratılması demektir. Demokratik laik ve hukuk devleti olarak örneğin ülkemiz, her dinin birbirine saygılı bir şekilde bir arada yaşamalarını temine çalışmak, haksızlık ve zulme kapı aralayacak istismarları önlemekle “ cihadı” gerçekleştirmiş olmaktadır. Allah’a kulluk ve zulmün engellenmesinde cihadın bugünkü yolu, demokrasi, hukuk ve laiklik ilkelerinin yerleştirilmesidir. Maksat, hele din adına yapılan baskı ve engellemeyi ortadan kaldırmaksa cihat, artık silahla değil, hukuk ve demokrasi ile gerçekleştirilmektedir.

Cihat, iddia edilen popüler, bilimsel görüşlerin aksine asla adı “ İslam Devleti” olan bir merci eliyle yürütölmüş savaş değildir. Hz. Peygamber’in başında bulunduğu “ Medine site devleti “ başta dâhil olmak üzere, İslam tarihinde hiçbir devlet, İslam Devleti adı altında cihat geręekleřtirmiş değildir. Yani, Türkiye Cumhuriyeti, Türk ulusuna, Türk Topraklarına ve değerlerine, birlik ve bütönlüğüne yönelik her türlü saldırganlığa karşı kendini savunma durumunda olduğunda, pekâlâ bunun adı biğimsel olarak cihat değilse bile, anlam bakımından kutsal mücadeleden farklı olmayacaktır. Atatürk, ”Yurtta sulh, cihanda sulh” diyerek, ”ayette belirtilen ince mesajı vecizelendirmiş; “ vatanın savunulmasını, saldırılara karşı korunmasını isterken “ haddi aşıp da saldırganlık göstermemiş, kimsenin toprağına göz dikmemiştir.

Eğer Türk topraklarına, ulusun birlik ve beraberliğine yönelik bir saldırı tekrar vaki olursa, ”savaş farzdır” ve hepimizi bu farziyet bağlar. Bazıları, sanki tarihte İslam devleti varmış ve neyin cihat neyin sıradan ve boş bir savaş olduğuna karar verme yetkisi taşırmış gibi, Türkiye Cumhuriyeti adına ortaya konan her türlü fedakarlığı, ” gayr-i İslami” görmekte; Türk milletinin savaştığı Rus, Ermeni, Yunan ve daha nice milletlere teslimiyetçi şekilde yaklaşabilmektedir. Bunun adı olsa olsa “kafirlerle işbirliği” yapmaktır. Türk milletinin savaşı ve yurt savunmasının kutsallığı,

ayetlerin derin içeriklerinde saklıdır.

4-Cihadın “ Allah yolunda” olmasının ölçüsü bellidir. Din, kültür, toprak, birlik ve beraberlik, barış ve demokrasi, hukuk ve ahlak, milli erdem ve gelenekler. İşte bunlar, Allah yolunda olmanın yeter nedenleridir. Türk milletinin tarihte verdiği mücadele ve giriştiği savaşlar kadar cihad denmeyi hak eden hiçbir savaş yoktur. Cihad, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine kullanılacak bir kavram değildir. Kur'an'a önyargısız bakıldığında bu gerçek görülebilecektir.

5-Düzen, huzur, toplumsal barış ve kardeşliğe, milli birlik ve beraberliğe tehdit oluşturan hiçbir hareket ve eylem cihat adını alamaz. Olsa olsa, Kur'an ifade ettiği gibi aksi düşünenler “ Biz düzeltiyoruz derler, ama bozguncuların ta kendisidirler “(2 Bakara 7-10) diyenlerdir

6-Cihat kavramı da Türkiye’de birçok cemaat ve tarikatların hışmına uğrayarak elli türlü, birbiriyle çelişkili yorumlara boğulmuştur. Ayetleri hem tarihsel hem de teorik anlam bütünlüğü içinde yorumlamak, anlamak kimsenin aklına dahi gelmemekte; hatta Kuran’a müracaat bile gereksiz sayılarak, söylene türü telkinlerle beyinler dümura uğratılmaktadır. Her Fıkra kendi adına cihada çağırmakta; böylece cihat ilkönce bu gruplar arasında maddi rekabete dönüşerek başlamaktadır. Yani, İslam’ın her kutsalı gibi cihat da gruplar ve firkalar arasındaki rant kavgasına alet edilmektedir. O halde cihat, marjinalleşen, periferi

durumuna düşen ve artık savunulamaz aşırı yorum yanlılarının savunma aracı değil, tüm bir toplumun, cemiyetin ve milletin top yekün varlık mücadelesi olarak değerlendirilebilir. Bunun örneğini tarihte ve bugün Türk milleti en iyi şekilde vermiştir, vermektedir. Şahit ve gazilerimiz bu değerler için fedakârlık yapmışlardır. Başka bir vatan, başka bir millet olmadığı için, başka bir cihat da olmaz. İslam, küçük grup ve toplulukların dini olsaydı, çöldeki Arap aşiretlerinin dini olmaktan çıkamazdı ve Arabistan’a sıkışır kalırdı.

İSLAM’DA DEVLET VE İDARE VAR MIDIR?

“Devlet” kavramı, modern ve seküler bir kavramdır. Arapça kökenli olan “devlet “ kelimesi, ne Kur’an’da ne de hadislerde bu şekil ve içerikle geçmez. Bunun yerine teşkilatçılık(Bkz 24 Nur 62-64; 26 Şuara 214-217; 42 Şura 38) gibi kavramlar kullanılmaktadır. Kur’an’da devlet kavramı ve önerilen bir devlet modeli ya da rejim olmadığı halde, ”halife” kavramı da “Müslüman siyasi lider” tarzında siyasallaşmış ve mevhum bir “İslam Devleti”nin beklenen liderinin ismi olarak yorumlanmıştır. Halife kelimesinin siyasal ve hukuksal anlam kazanması, ilahi metinlerden dolayı değil, tarih süreci içinde mezhepler arası çekişmelerden dolayıdır. Örneğin, İmamet(İslam devlet başkanlığı) da denilen hilafetin, Sünni literatüre

giriş ve iman esaslarından biri olarak kabulü 12. yüzyıla rastlar. Bu yüzyıl, Müslümanların içte ve dışta pek çok tehditlere maruz bulunduğu kritik bir dönemdir. Moğol ve Haçlı saldırıları, içerde batini hareketler (Hasan Sabbah ve Fedailerinin estirdiği terör vs). Halife acaba Kur'an'da hangi anlamda kullanılmaktadır? Ayetlerden örnekler verelim: “ Ey Müminler, peygamber'i kendi aranızda birbirinizi çağırır gibi çağırmayın. İçinizden, birini siper edinerek sıvışıp gidenleri muhakkak ki Allah bilmektedir. Bu sebeple, onun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir bela gelmesinden veya kendilerine çok önemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar. ” (24 Nur 62)

Bu ve benzeri ayetler, İslam'ın doğuşu ve Hz. Peygamber'in tebliğini engelleyen unsurlara karşı teşkilatlanma ve birleşmeyi salık vermekte; bir İslam Devleti'nin kurulmasına delil olmamaktadır.

Hilafet, siyasallaşmış bir kavram olsa da Kur'an'da açıkça bu anlama gelmemekte; hatta hep ihmal edilen insani bir anlam taşımaktadır. İnsan sırf insan olmak bakımından Allah'ın yeryüzündeki halifesidir. Yani, İnsan diğer canlılardan farklı olarak Allah'ın istediği ahlaki bir varlık olarak bu dünyada ilahi emaneti yerine getirmek zorundadır. O da dosdoğru yaşamak ve ahlaki erdem sahibi olmaktır. Çünkü Allah mutlak iyidir ve kullarının da hiç istisnasız bu iyiliği yeryüzünde gerçekleştirmelerini ister. Yoksa siyasal bir misyon kastedilmez. Siyasal

misyon veya bir devlet teşkili İslam'ın evrensel ilkelerine ve mesajına uygun düşmez. Çünkü siyasal yapı ve rejimler zamana göre değişebilirler. Yerleşik ve sınırları belli bir rejim ya da siyasal aygıt özellikle Kur'an'da söz konusu edilmemiş; bu insanların kendi toplumsal deneyim ve kararlarına bırakılmıştır. İnsan Allah'ın halifesidir. Halifelik bu manada sadece Müslümanları bağlamaz. Hangi din ve inançtan olursa olsun, her insan, insan olmak bakımından insan onuruna yakışır bir hayat sürmekle yükümlüdür. ” Hatırla ki Rabb'ın meleklerle: “Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım, dedi. Onlar: Bizler övgünle seni anıp dururken, yeryüzünde fesat çıkaracak, orada kan dökecek insanı mı halife yapıyorsun? Dediler. Allah da onlara: Sizin bilemeyeceğinizi herhalde ben bilirim, dedi. ” (2 Bakara 30). Burada tüm insanlar Allah 'ın halifesidir. Yoksa Allah adına Müslümanları idare eden bir halife söz konusu değildir. Bir başka ayette, müminlerin Allah'ın halifesi olduğu belirtilir:” Sizi yeryüzünün halifeleri kılan, size verdiği nimetler hususunda sizi denemek için kiminizi kiminizden üstün kılan O'dur. Şüphesiz Rabb'ın, cezası çabuk olandır ve gerçekten O, bağışlayan merhamet edendir. (6 En'am 165).

Burada bu halifeliğe en layık topluluğun Müminler olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle Müminler yeryüzünde başka din ve inanç sahiplerinden daha fazla sorumluluk taşırlar ve dünyada barış ve

huzurun, iyilik ve güzelliğın Allah’a karşı kutsal sorumluluklar olarak yaygınlaşmasına çalışırlar. Bunun devlet tesisi ya da rejim önerisiyle hiçbir ilgisi yoktur.

ŞERİAT SORUNSALI

Şeriat kavramı da siyasal ve hukuksal karakteristiklerden ve yorumlardan arınık olarak değerlendirildiğinde ancak Kur’an’ın bütünlüğü yakalanmış olur. Şeriat, gidilen yol, tutulan yaşam tarzı ve davranış yöntemidir. Allah’ın şeriatı, onun kulları için çizmiş olduğı bireysel ve toplumsal yaşam felsefesinin adıdır. (Bkz. 5 Maide 48; 42 Şura 13, 21; 45 Casiye 18). Her ümmete, değişik peygamberler aracılığıyla amel edecekleri bir şeriat verilmiştir. (bkz. Hac 67) ilahi dinler özde

Değişmemekle birlikte uygulama ve pratik tarzlar bakımından değişikliğe uğramışlardır. Dinlerde değişen ve değişmesi gereken şeriatın öğeleri İslam’la birlikte lağvedilmiş; yeni din, ayrıntılı şeriat yerine, inançsal özü koruyan daha insani ve yaşanabilir uygulama örnekleri getirmiştir. Buna kısaca özsel İslam diyebiliriz. Dışsal İslam da bunun tam tersidir. Kur’an kendisini bu anlamda “ ilahi Kanun” olarak tanımlar. (Bkz. 4 Nisa 105; 5 Maide 48 ; 6 En’am 115; 7 A’raf 13). Ancak bu kanun, modern zamanlarda ortaya çıkan anayasa ve devlet felsefesiyle ilgili bir düzenlemeyi değil, Allah’ın evrendeki topyekun tasarrufunu ve

egemenliğini anlatır. Çevrenin temiz tutulmasından, ekolojik dengenin korunmasına, insanlar arasında barış ve kardeşliği teminden, ekonomik refaha, evrendeki doğal işleyiştten ahlak yasalarının tatbikine kadar her türlü düzeni içine alır. Ancak özellikle bugünkü anlamda siyasal düzen ve hukuksal yapı kastedilmez. Çünkü Allah'ın egemenliği siyasal değil, ontolojiktir; var etmek, yok etmek, her şeye sonsuz kudretiyle egemen olmak açısındanadır. Yeryüzünde fuhuşu, ahlaksızlığı, sahtekârlığı, bölücülüğü, hırsızlık ve soysuzluğu, haksızlık ve adaletsizliği, haksız yere cana ve mala kastı, hulasa, doğanın düzeniyle olan tüm uyuma tehdit teşkil eden her türlü hareket, "Allah'ın kanunu" olan şeriata aykırı davranmak demektir. Şeriatçılık adına bu cürümleri işlemek yapmak ise, iki kat vebal altına girmek demektir. Çünkü Allah "adaletle hükmeder " . (40 mümin 20) Bu yüzden en nihai hükmü verecek olan sadece Allah"tır. (Bkz. 28 Kasas 70, 78)Hiç kimse O'nun ne mülkünde ne de hükmünde ortak değildir. (bkz. 95 Tin 8). O'nun hâkimiyeti, siyasal anlamda ne halifelik ne de İslam devleti kavramlarıyla bölüşülemez. İslam'da, Tanrı'nın siyaseten hakim olması inancına yer yoktur. Bu inancın popölerleşmesi, Batı uygarlığı karşısında maruz kalınan yenilgilere, yeryüzünü Tanrı krallığının hâkimiyeti altına alma düşüncesiyle direnmekten kaynaklanmaktadır. Saint Augustinus(ö. 430) "Tanrı Devleti adlı eserinde, Hristiyanlığın siyaseten hâkim

olduğu yerleri, aynı zamanda Tanrı Krallığının egemen olduğu topraklar ve devletler olarak değerlendirir. Geri kalan yerler ise, Tanrı'nın değil şeytanın hâkim olduğu ülkeler ve topraklardır. Büyük bir ihtimalle bu görüş Müslümanlar arasında, Şeriatın ve ilahi kanunun hâkim olduğu yerlerin “Daru'l-İslam”, bunun dışındaki yerlerin ise, “Daru'l-Harp “ olduğu fikrinin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Kökleri Augustinus'a kadar gitmektedir. Oysa İslam dini tüm yeryüzünü, bütün kainatı Allah'ın doğal hakimi olduğu varlık alanı olarak görür. İslam'ın Tanrı'sının siyasi hâkimiyete ihtiyacı yoktur. Yeryüzünde asıl ihtiyaç sahibi olanlar, Allah'ın “Ahlaki Kur'an'dan ibaret olan “ peygamberi vasıtasıyla gelen ahlak medeniyetinin temsilcileri olma durumundaki Müslümanlar ve hatta tüm insanlıktır.

İSLAM VE BİREYSEL DİNDARLIK

Prof. Dr. Şahin FİLİZ²

İslam, kalp ve gönüllere konaklar. Baş ve omuzlara tünemez. Takva (derin dindarlık), şekil ve sembollerle dışa vurdukça sığlaşır; ruhsuzlaşır ve sahibine zarar vermeye başlar. Putlaştırılan şekil ve semboller, izlenen ilke ve değerlerin katilidir. Kökleri kopup su yüzüne çıkararak artık maddelere dönüşen ot-çöp yığını gibi, kirlilik oluşturur

Dinler, inanç ilkeleri ve bu ilkelerin uygulamalarını içeren iki doğal bir yapıya sahiptir. İncanın doğası, Tanrı ile insan arasındaki aracısız ilişkiye dayanır. Uygulanmaları ise, görünüşte toplumsal ve hukuksal alanlara uzanır. Bir incanın hukuksal ve toplumsal alanda ortaya çıkıp çıkmadığını denetleme hakkının, aynı şekilde yine bireyin kendi oto kontrolünde olan bir durum olması beklenir. Ancak, “fıkıh”, “şeriat”, “halife”, “ibadet”, ve nihayet “din devleti” veya teokrasi gibi kavramlar, hem bireyin inançlarını, hem de bunların yerine getirilip

² Akdeniz Üniversitesi, Fen- edebiyat Fakültesi Felsefe bölümü, Öğretim üyesi

getirilmediğini denetleyen bir mekanizmanın var olduğu kanaatini yüzyıllarca yerleştirmiş bulunmaktadır.

Kur'an'daki bir takım ayetler, Tevrat ve İncil'le sorumlu tutulan Yahudi ve Hristiyanlara ait geçmiş dönemlerdeki “şeriat”ların ilga ve iptal edildiğini bildirir.

Bireyin kendi etkinlik alanı içinde var olan yapıp-etmelerinden, toplumsal ve siyasal alanlara kadar uzanan kolektif ibadet ve sorumluluklarına kadar tüm yaşamını ipotek altına alan “şeriat”, geriye dönük olarak ortadan kaldırılırken, en temel gerekçe, bu uygulamaların miadını doldurdukları yönünde olduğu şeklindedir. Hukuk-ahlak, olgu-ilke ya da din diliyle söyledikte, “batın-zahir” ilişkisi, birincilerin sürekli değiştiğini; ikincilerin ise insanlığın yeryüzündeki ömrüne denk kalıcılık niteliği taşıdığı ortadadır. Ahlak hukuku, ilke olguyu, batın zahiri içerip kapsıyorsa, dahası, bu onların kendi doğalarının gereği ise, önceki şeriatların bu gerçeğin gereği olarak ortadan kaldırılması için Kur'an devreye girmiş olmaktadır.

Peki, Kur'danki “şeriat” nedir? Hukuk, olgu ve zahir gibi kavramlar, inanç ilkelerinin zaman, mekân ve farklılaşan koşullara göre uygulanmasını temsil etmekte olduklarına göre, bunların değişip değişmediklerini nasıl bileceğiz? Kur'andaki şeriatın değiştiğini, yeni bir ilahi kitap gelmesiyle mi öğreneceğiz? Yoksa hala, bir uygulamalar bütünü olan bu olguların ve pratiklerin

değişmediğini, “kıyamete kadar da değişmez ilkelerle özdeş olduklarını” öne sürmeye devam mı edeceğiz?

“Hırsızın çaprazlama iki elinin kesilmesi”, “erkeğin kadından daha fazla miras alması”, “erkeklerin kadınlar üzerinde tasarruf hak ve yetkisi olduğu” gibi yargılar mı değişmez, yoksa bunlara esas teşkil eden ilkeler mi? “Hırsızlık haramdır”, “kadın da en az erkek kadar miras hakkına sahiptir” ve “köleleştirilen kadınlar, kendi sosyal rüşdlerini kanıtlayıncaya kadar erkeklerin bu hatalarını telafi için onlara bir süre bakmaları gerektiği” gibi ilkesel yargılara dönüştürülemez mi?

Kuşkusuz esas olan, pratiklerin temelinde yer alan ilkelerdir ve uygulamalar ister istemez değişmek zorundadır. Daha önceki “şeriat”ları Kur’an değiştirmişti. Kur’an’daki “şeriat”ı da gelişen insanlık değer ve ilkelerinden oluşan insancıl koşullar değiştirmektedir. Bu fiili bir durumun saptanmasından ibarettir. Olması beklenen, olduğuna tanık olunan bir doğal süreçtir.

Hz. Muhammed’in son Peygamber, Kur’an’ın da son kitap olması, bundan sonra peygamber ve ilahi bir kitap gelmeyeceğine işaretten başka anlama gelir mi? Bundan sonra peygamber ve kitap gelmeyecek olması, olup olacak her uygulama ve pratiğin, insan yapıp-etmelerini içerebilecek tüm yargıların Kur’an’da bir bir sayılıp döküldüğünü mü anlatır? Eğer böyleyse, insanın bilim, teknoloji, kültür ve uygarlık adına

geliřtirdiđi, aklı ve dűřűncesiyle meydana getirdiđi tűm eserler, Kur'an'da yazılıp belirlenen hűkűmlere gűre mi ortaya çıkmıřtır? Gerçek bűyle olmadıđına gűre, Kur'an'da "řeriat"a dair ne varsa çođunlukla fiilen deđiřmiř olmaktadır. Deđiřmediđini ve deđiřemeyeceđini űne sűrmek, İřlam dűnyasının bugűne kadar geçirdiđi sűreleri ve řu gűn geldiđi hal-i pűr melalini olumlamak, devamını istemek ve bu durumun "dinin ve Tanrı'nın iradesi" olduđunu iddia etmek deđil de nedir? Daha dođrusu, temenniden űte neyi ifade edebilir?

Kur'an şerati de değişme ve gelişmeler karşısında fiili durumdan etkilenip değişime uğruyorsa, peki, Kur'an'da değişmeyen şey nedir?

Her hukuksal olan ahlaksaldır, ancak her ahlaksal olan hukuksal deđildir. Hukuk ahlaktan beslenir; ondan kaynaklanmak zorundadır. Ahlaksal temeli olmayan hukukun insancıl geçerliliđi yoktur. Ahlak dıřı ve ahlaka zıt bir hukuk kaidesinden sűz edilemez. Bunun yanında, her ahlaksal olan hukuksal deđildir. űnkű ahlak hukuktan daha geniř ve daha derin yaptırım niteliđi gűsterir. Kűtű niyet ahlaka gűre suçtur, ancak hukuka gűre suç deđildir. Deđiřen ve deđiřmeyen kategorileri kuřkusuz kiřisel arzularımızın ve temennilerimizin etkisiyle teřkil ediliyor deđildir. İřlam'a ait olsa da hukuku, ibadet řekil ve zamanlarını içeren fıkıh, ađdař yařam kořullarının zorlamasıyla zaten deđiřime uđramaktadır. Deđiřmesi de hem

normal, hem de zorunludur. Pratikler değişime direndikleri ölçüde, dinde bürokrasi, aracılık ve sıklık artar. Bireysellikten çıkan din, toplumsal ve siyasal zemine kayar.

Acaba, İslam dininde değişmeyen şey nedir?

Yalnız İslam dininde değil, diğer dinlerde de değişmeyen şeyler vardır. Bunlara kısaca “dogma” diyebiliriz. Dogma, her zaman asılsız ve kör inanç anlamına gelmez. Ayrıca dogma, sırf dinlere ait ilkeleri anlatan yargılar da değildir. Yaşamın her alanında görülür. Örneğin, “yaşam kutsaldır”, “insan canı değerlidir” gibi, sayısını çoğaltabileceğimiz her hüküm birer dogmadır. İlkeler bütünü olan ahlak ve ahlaksal erdemler değişmez. İslam dini ahlaksal erdemler bütünüdür. Bunlar değişmez. Şeriatlar değişir; yok olur; ancak, “iyi-kötü” kategorileri her zaman varlığını sürdürür. İşte bu tip kategoriler de dogmadır.

“Hırsızlık kötüdür”, “cinayet işlemek; cana kıymak haramdır ya da kötüdür”, “başkalarına kötülük yapmak haramdır”, “ anne-babaya kötü davranmak, yanlıştır” gibi, İslam dininde yer alan ahlaksal yargılar kalıcıdır. Kuran’ın asıl amacı, hırsızları cezalandırmak, caniye haddini bildirmek değil, hırsızlığı ve cinayeti ahlaki olarak engellemektir. Bu da bireysel dindarlık ve bireysel ahlaklılıkla mümkündür.

Bireysel ahlak ve bireysel dindarlık, ahlaka dayanır. Hukuk alanı ahlaktan daha dar olduğu için, uygulama ile sınırlı bir dindarlık, yüzeysel bir dinselliği

anlatır. Ahlak alanı, yalın, geniş, doğrudan ve içtendir. Denetim mekanizması bireyde başlar; toplumda şekillenir. Ancak toplumun denetimi, bireyin kendi kendini denetlemesi kadar yaptırım gücüne erişemez. Çünkü ahlaksal erdemlilik, bireyin iç dünyasında Tanrı ile kurduğu doğrudan ve mahrem ilişkiyle şekillenir. Kanıtı ve tanımı olmaz. Doğal ve hacimsizdir. Simge ve sembollerle temsil edilmez. İslam dini, dindarlığı ahlaklılığa bağlar. Bir kimsenin iyi ahlaka ya da kötü ahlaka sahip olması, ya da dindar olup olmamasının görünür ve tüketilebilir hiçbir ölçüsü yoktur. Dindarlık ve ahlaklılık, ölçüye ve simgeye sığmaz. Bunlara ölçü ve simge uygulamaya kalkmak, ahlakı hukukla sınırlandırmaktan başka bir şey değildir.

İslam'ı, değişmesi kaçınılmaz olan “şariat ve fıkıh”la özdeşleştirmek, ahlakı hukukun egemenliğine bırakmak demektir. Son iki yüz yıldır İslam, ahlaksal derinliğinden çok hukuka anılmaya ve tanımlanmaya zorlanmıştır. Manevi derinlik, ahlaksal incelik ve mistik mahremiyetin yerini, kişi ile Tanrı arasına yapay olarak yerleştirilen “siyasal İslam”, “ sözüm ona namus ve kimliğin sembolü haline getirilen türban” ve “ artık tarım toplumunda bile icrası güç ibadet biçimleri” almıştır.

Birey ezilmiş; din baskıcı bir yapıya sokulmuş, Tanrı'nın yerini, İslam'da hiç de yeri olmayan türedi “ruhban kişi ve kurumlar” almıştır. Kurumlar cemaat ve tarikatlardır. Bireyi, cemaatin standart mekanik bir

parçası; Tanrı'yı da, kendi sözlerine itibar eden bir araç haline getirmeyi yüzyılın “dindarlığı” olarak görmektedirler.

Türbancılık ve faizcilik en somut gösterişçi ve çelişkili bir dincilik örnekleridir.

İslam dini, bireyin ruhsal, bedensel ve sosyal olarak onurlu bir yaşam geçirmesini; başı dik, karnı tok ve vicdanına hesap verebilen bağımsız bir kişilik olmasını ön görür. Bireyin Allah dışında hiçbir şeye muhtaç olmayacak kadar kendi iç huzurunu tüm hücrelerinin derinliğinde duymasını salık verir. Aç, muhtaç, ezik, bağımlı, araçsallaşmış ve köleleşmiş bir insan istemez. Yoksul bırakılıp aldatılmasını, Allah istemediği halde, “Allah senden şunları istiyor” diye kandırılmasını şiddetle yasaklar. Kimsenin Allah ile kul arasına girmesine; bu aracılığı para, statü ve zenginliğe hele haksız bir zenginliğe tahvil etmesine olumlu bakmaz.

İslam, kalp ve gönüllere konaklar. Baş ve omuzlara tünemez. Takva (derin dindarlık), şekil ve sembollerle dışa vurdukça sığlaşır; ruhsuzlaşır ve sahibine zarar vermeye başlar. Putlaştırılan şekil ve semboller, izlenen ilke ve değerlerin katilidir. Kökleri kopup su yüzüne çıkarak artık maddelere dönüşen ot-çöp yığını gibi, kirlilik oluşturur.

Erkek ve kadın ayrımını, kesin bir dille reddeden İslam dini, “örtünme”yi de kadına, daha sonra da onun baş kısmına özgü kılmayı en azından

umursayacak basitlikte bir din değildir. Oysa biliyoruz ki, tüm insanlık, insan tekinin neresini “örterse ayıp, neresini örtmezse sakıncasız olduğu” konusunda birleşmiş gibidir. Toplumsal dayanışma ve barışı öngören bir din olarak İslam’ın buna odaklanması onu değil, odaklayanları temelsiz bırakır. Temelsiz bırakılan toplum, din ve takva adına, ibadetlerde gösterişe, haram ve yasaklarda ikiye bölünmüş, şekil ve sembollerde de bağnazlığa mahkûm olurlar.

Ülkemizde türbancı söylem bu fotoğrafı çok açık olarak gözler önüne sermektedir. Türban söyleminin temelsizliği; bunun, “yaratılan post modern bir siyasetin dinleşmiş hali” olduğu daha önceki yazı ve incelemelerimizde belirlenmişti. Din, türbanla özetlenmiş; takan-takmayandan çok, savunan-savunmayan, hatta “inanan-inanmayan” gibi keskin kategoriler yaratmıştı, diye saptamalarda bulunmuştuk. Bu söylem Yüce dinimizin en güzel, en derinlikli ilke ve değerlerinin talan edilmesi için bir “örtü” olarak kullanılmaktadır. Birçok güzellikleri unutturmaya çoktan başlamıştır. Türban bir emir olmamasına karşın, en azından tartışmalı bir konu olmasına karşın, “tartışmasız” haram ve yasaklar, türban söyleminin kurbanı olarak yerlerini çoktan almışlardır. Faizcilik bunun en somut örneklerindendir.

Türban konusunda kanıt diye ortaya konan iki ayetin hiç de türbanı farz kılmadığı ortada durup dururken, faiz yemekten faizcilikten en küçük

rahatsızlık duymayanlar, karanlık mezarlıktan geçerken korkmamak için bağırp çağırın kişinin durumuna düşmüşlerdir. Oysa faizin kesin bir dille haram kılındığını, bunu Bakara Suresi 275. ayetin “ harrama” sözcüğüyle bildirdiği apaçık bir yargıdır. Aynı ayette, “**ahalla**” yani “helal kılındı” ifadesi ise, alışverişi ilgilidir. Yani, Allah alışverişi helal kılmış, faizi de haram kılmıştır. Faiz yemek, faizcilik yapmak büyük günahlardandır. Alışveriş yapmak, helaldir ve bir başka söyleyişle, sevaptır. Konu bu denli açık ve nettir. Türban konusundaki muğlâklık ve tartışmalı durumdan vazife çıkaranlar, “devletin malı deniz” felsefesiyle türbancılığı siyasetin, İslam’ın yerine ikame edilebilecek alternatif bir dinmiş gibi sunulmasına gerekçe olarak kullanmaktadırlar. Oysa faizcilik ve faizci yoldan mal, para ve statü elde etmek söz konusu olunca, ne din, ne İslam bu çevrelerin akıllarının ucundan bile geçmemektedir.

Maun Suresi, “namazda gösteriş yapanları” şiddetli kınar. Namaz gibi, gösteriş yapılması her zaman mümkün olmayan bir ibadet şeklinde bile böylesi sert bir uyarı varken, türban konusunda- varsayalım- emir içeren bir ayet olsaydı, Allah daha da sert uyarılarda bulunurdu. Çünkü türban göz önünde, her zaman gösterişe açık bir semboldür.

Aynı surede “namazda gösteriş yapanların, “öksüzleri itip kaktıklarını”, “yoksulu doyurmaya yanaşmadıkları” ve “basit şeyleri dahi insanlara

vermeye kıyamadıkları”nı vurgular. Demek ki gösterişe açık hale getirilen her şey, dinsel istismarın tam boy hedefidir. Hele kendisi gösteriş olan türban söylemi konuyu daha da açıklığa kavuşturmaktadır.

Gösterişçiler, faiz yemekten; faizle mal-mülk edinmekten kaçınmazlar. “Al takke ver külah”la insanları sömürmek, gösterişlere boğulan bir dinsel davranışta hiç göze batmayacak şekilde kitabına uydurulur. Hem Allah’ı hem insanları kandırdıklarını sanırlar. Oysa insanları kandırırlar, Allah’ı kandıramazlar.

“ Faiz yiyenler mahşerde ancak şeytanın çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkarlar. Bu onların, “ zaten alışveriş de faiz gibidir” demelerindendir. Oysa Allah alışverişi helal, faizi haram kıldı. Kime Rabbi’nden bir öğüt gelir de faizcilikten geri durursa, geçmişi kendisinedir, onun işi Allah’a aittir. Kim faizciliğe dönerse, onlar cehennemliktir, onlara orada temelli kalacaklardır.” ³ “Kar payı”, “İslami bankacılık”, “İslami sermaye” kavramları, “zaten alışveriş de faiz gibidir” gerekçesinin kapitalist tercümesinden ibarettir. Ayette, “alışveriş de faiz gibidir” yerine, neden, “faiz de alışveriş gibidir” denmiyor sorusu akla gelebilir.

Burada çok önemli bir benzetme vardır. O da şudur: doğal, helal, güzel ve insani olan her şeyi, haram kılınan ve çirkin sayılan bir şeye yamayarak kirlletmeyi

³ Bakara 275

amaçlayanları deşifre etmektir. Yani Allah, temiz ve güzel olan her şeyi, kötü ve haram kıldığı konuyla özdeşleştirerek istismara açık hale getirildiğine dikkat çekmektedir.

Faizin haramlığı, faizciliğin kötülüğü, faizcilikle elde edilen mal ve mülkün bereketsizliği konusunda en az 13 ayet bulunmaktadır.

Kuran'da yoruma kapalı ve çok açık olarak geçen faizle ilgili yasaklama ortadayken, siyaset, ticaret ve tarikat üçgeninin bunları başka bir dinin hükmüymüş gibi yok saymaları aslında türban söylemindeki ısrarları ile yakından ilgilidir. Gerçekten yüce İslam dini dışında başka bir din oluşuyor gibidir. Bu dinde Hz. Peygamber dikkate alınmıyor; şahadetten çıkarılıyor, faizcilik normal bir kazanç yoluymuş gibi siyasette prim yapıyor ve faizle ilgili tüm terminoloji sözlükten siliniyor. Tıpkı İslam'ın birçok ahlaksal ilke ve hükümleri gibi. Bu dinde “ılımlılık” adına, emperyalizmin faizci hegemonyası aklanıyor; ama Türk halkı, “türban söylemiyle” avutuluyor. İslam'da insanları yoksullaştırarak sadakaya muhtaç hale getirmek yok, yoksulları itip kalkmak yok ve tabii ki faiz yemek ve faizle sömürmek de yoktur. Ancak siyasetin doğurduğu “ılımlı” dinde, vitrinlenebilen her türlü gösterişe hizmet eden sözde “İslami” kılıflar inançlı olmanın ön koşulu olarak dayatılıyor. Halk faiz ve sömürüyle çıplaklaştırıldıkça, türbanla giydiriliyor.

Türbanla halk, çıplaklaşan yaşamını, başını örtmekle örtüye büründürülebileceğine inandırılmaktadır.

Maun suresinde yoksulu giydirmeyenler, garipleri, zavallıları doyurmayanlar (kömür ve un vererek değil tabii ki) çıplak vatandaşı türbanla giydirebileceklerini sanmaktadırlar. Faiz ve faizciliğin açtığı yarayı, çıplaklaştırdığı insanı türbancılık değil, çarşafçılık bile örtüp teselli edemez.

Faizcilik açmakta, türbancılık örtmektedir. İslam dini tam tersine, laik bir dindir. Ruhban sınıfına yer vermez. Laiktir çünkü Müslüman olmak için “din adamı sınıfından” olma koşulu yoktur. Devlet ve rejim önerisi getirmez; “İslam devleti” gibi türedi tamlamalara ne tarihsel süreçte, ne de kendi dinsel metinlerinde nominal düzeyde dahi yer vermez. Laiktir çünkü bireysel dindarlığı ve ahlaksal erdemliliği amaç edinir. Kişi ile Tanrı arasına girilmesine, Peygamber de olsa izin vermez. Onun için, son peygamberden sonra, peygamberlik sona ermişken, şeyhler, cemaat liderleri nasıl olur da aracılık edebilirler? Hz. Muhammed’den sonra, Tanrı, peygamber dahi göndermeyecekken, nasıl olur da “Bediüzzamanlar, şeyhler, dervişler, Mürşitler” peygamberin yerini tutabilecek bir dinsel bürokrasiyi meşrulaştırabilirler? Öyleyse, İslam dini bireysel, mistik ve aracısız bir dindarlık ve ahlaklılığı öngörür. Atatürk’ün laiklik anlayışı, İslam dininin laik yapısıyla uygun düşen bir Türk dindarlık tarzının ortaya çıkmasına temel teşkil etmiştir.

ŞEKİLCİ DİNDARLIK BİREYSEL DİNDARLIĞA KARŞI

Emel Sünter YALÇIN⁴

İnanca dayandırılarak yapılan söylemlerin yanlışlığın düzelmesi uzun zaman almaktadır. Bu olumsuz süreci düzeltmek ancak “doğru bilgi”yle olur. Ancak bu doğru bilgiye sahip ve bu bilgileri kendi çıkarları için kullanmayacak din adamlarına özellikle ihtiyaç vardır. Kendi çıkarları adına dini kullanan fanatik dinci gruplar halkımızın İslam dinine olan güvenini de sarsmıştır.

Dindarlık kavramı genel manada dinin emrettiklerini yapma, yasaklarından kaçınma olarak tanımlanır. Ancak dindarlık kavramı özelde daha geniş bir kavramdır. Dindarlık, teolojik, psikolojik ve sosyolojik açılardan detaylandırıldığında daha açık bir kavram şeklinde karşımıza çıkmaktadır.⁵

⁴ İslam Felsefesi Bilim Uzmanı, Selçuk Üniversitesi, İslam Felsefesi Doktora Öğrencisi, Konya.

⁵ Ayrıca Bakınız: Emel Sünter YALÇIN, Dindarlık, Bilim ve Ütopya Dergisi, İst.- 2008, sy. 165, s. 50.

“Dindarlık” kavramı genel bir kavramdır. “Bireysel dindarlık” kavramı ise “Çağdaş İslam Düşünce Ekolü”⁶nün kavramlaştırdığı daha yeni bir kavramdır.

Türkiye’de dini fenomenler açısından yaşanan çıkmazlar vardır. Bu çıkmazların temelindeki problemleri genel hatlarıyla sosyolojik olarak iki kategoride tanımlayabiliriz:

Birincisi, dini tamamen bürokratik bir inanışla yaşayanların oluşturmuş oldukları problemdir ki bu problem daha sonraları, “fanatik dinci sosyal grup” olarak tezahür eder.

İkinci grup ise, dini bilgilerdeki yetersizliklerinden dolayı İslam dinine önyargılı olan gruptur. İkinci grup da dini birinci grubun yaşantısına bakarak dinin bu olduğuna kanaat getirerek **“tepkisel bir din anlayışı”** geliştirmişlerdir. Bunun sonucunda da sosyolojik olarak oluşan bu ötekileştirme olgusu, sebep – sonuç ilişkisi içinde tezahür eder. Çünkü birinci grubun yanlış uygulamaları diğer ikinci tepkisel grubu da oluşturmuştur.

Bu kutuplaşma son zamanlarda “siyaset dininin”⁷ oluşmasıyla çok daha keskin bir hale

⁶ Bu ekolün ilk somut adımlarından biri olarak “Çağdaş İslam Düşüncesi” adlı aylık bilimsel hakemli dergi çıkarmak için hazırlıklarımızı tamamlamış bulunuyoruz.

⁷ Siyaset Dini: Dinin siyasete alet edilmesidir.

gelmiştir. Her iki grup da sloganlaşan söylemler dine ve ulusal birliğimize zarar vermektedir. Her iki grubun özelliği de bilgiye bir o kadar uzak olmalarıdır. İki grubun da toplumumuza verdiği zarar ulusumuzu ikiye bölünmesini kolaylaştırmasıdır.

Birinci grup olan sosyal grubu “fanatik dinci” grup olarak nitelendirebiliriz. Dincilik kavramı, samimi dindarlığa ve sade Müslümanlığa karşıdır. Dinsel bürokrasiyi çoğaltan bu anlayış Tanrı ile birey arasına araçlar koyar. Türkiye’de bu araçlar siyasetçi, tarikat liderleridir. Örneğin, Agâh Çubukçu akademik bir çalışmasında Said Kürdi’nin, kendi sözlerinin değiştirilemeyeceğini, kitaplarını kendisinin yazmadığını, kendisine yazdırıldığını ve Risale- i Nur’un kendi malı olmadığını söylediğini, bazen de kendisine manen ihtar edildi ki” gibi ifadeler kullandığını değerlendirmiştir. Said Kürdi’nin eserlerinde yayınlanan birçok Nur talebeleri mektuplarında da Said Kürdi’de insanüstü yetkileri bulunduğunu ve Risale- i Nur’un semavi olduğu ileri sürülmüştür.⁸

Bu örnekler çoğaltılabilir. Moral Dergisi’nin son sayısında Risale-i Nur’un nasıl bir tefsir olduğuna dair özel bir çalışma hazırlanmıştır. Derginin son sayısından seçtiğimiz metinlerinden Agâh Çubukçu’

⁸ İ. Agah Çubukçu ,Mezhepler, Ahlak, ve İslam Felsefesi İle İlgili Makaleler, Ankara Ün. Yay. , Ankara – 1967, s. 11.

nun yıllar önce yaptığı tespitin yerinde olduğunu görmekteyiz:

“ *Dini ilimlerin öğretiminin zayıfladığını, insanların himmetlerini ve dini ilimlere ayırabildikleri zamanın azaldığı bir dönemde, işe en sağlam yerinden başlamak gerekiyordu. İşte üstat Bediüzzaman’ın tefsiri, dinin temeli olan; Allah Teâlâ’nın varlığı, birliği, sıfatları, melekler, kitaplar, nübüvvet, vahiy, ahret hayatı gibi meselelerde güçlü açıklamalar yapmıştır.*”⁹

“...Bazen bir konudaki ayetleri derinden derine tefekkür eder, onları tekrar tekrar okur, her tekrarından yeni yeni feyizler alır, sonra Kuran’dan mülhem olarak(ilham olarak) süratli bir şekilde o konuyu açıklar, yanındaki talebelerine yazdırırdı.”¹⁰ Said Kürdi’nin Kur’an’ı anlarken kutsal kitabın kendinden ilham aldığını ifade ediyor. Hatta bu ilham “manevi bir elektrik” olarak nitelendiriliyor:

“ *O bu konuda şöyle der: Manevi bir elektrik olan Risale-i Nur ne şarkın malumatından ve ne de Garp’ın felsefe ve fününundan iktibas edilmiş bir nur değildir. Daha doğrusu, semavi olan Kuran’ın Şark ve*

⁹ Suat Yıldırım, Risale-i Nur Nasıl Bir Tefsirdir?, Moral Dünyası, İstanbul- 2008, sy. 48, s. 5.

¹⁰ Suat Yıldırım., A.g.m., s. 7.

Garp'ın fevkindeki yüksek mertebesinden iktibas edilmiştir.”¹¹

“ Üstada göre Risale- i Nur'un Kuran'dan mülhem olduğunun şu gibi delileri vardır: Üstün ikna kabiliyeti, farklı seviyedeki insanlara hitap edip herkesin kendi durumuna göre yararlanılmasını sağlaması, muhtevasının zenginliği, müellif adeta bir yerden okuyormuşçasına süratle söylemesi, söylediğinin yanındaki, talebeler tarafından hızla yazıya geçirilmesi, Külliyyat'ın müellifinin havsalasının çok ötesinden bir genişliğe sahip olmasıdır.”¹²

Aynı dergide yer alan Yeni Şafak gazetesi yazarlarından Dücane Cündüoğlu'nun Risale-i Nur hakkındaki şu sözleri dikkat çekicidir:

“ Benim nazarımda, Resail, Kur'anın kısmen mantukunu cümleten tefsir eder amma o bir “tefsir kitabı” değildir, olmasına da lüzum ve ihtiyaç yoktur. O kendi suretiyle, kendi hakikatiyle muhterem ve muhteşemdir. Bu makamda, suret maddeden, hakikat mecazdan üstündür.”¹³

¹¹Suat Yıldırım, A.g.m., s. 7.

¹² Suat Yıldırım, A.g.m, s. 7.

¹³Dücane Cündüoğlu, “Risale- i Nur Kendi Suretiyle kendi Hakikatiye Muhterem ve Muhteşemdir.” Başlıklı yazı, Moral Dünyası Dergisi, İstanbul- 2008, sy. 48, s. 7.

D. Cündüoğlu'nun bu sözlerinden anlaşıyor ki Risale-i Nur bir tefsir kitabının çok daha ötesinde değerli bir kitaptır. Hatta Kur'an'ı bile gölgede bırakmıştır denilebilir.

Bu örnekler çoğaltılabilir. Ancak bu noktada önemli olan bu söylemlerin dinsel bürokrasinin en açık örnekleri olmasıdır. Dinsel bürokrasi kişinin Allah'la arasına aracılar koymasındır. Bu türden bir söylemle özellikle dini anlamada Said Kürdi'nin konumuna, metoduna önemine işaret edilmiştir. Hakikatin bilgisi onun anlayışını kavramakla ve kitaplarını okumakla olur.

Oysa Kuran' da Allah'ın insana verdiği aklın önemine işaret etmek için birçok ayet vardır.¹⁴ Özellikle bu ayetlerde İslam dininin akla verdiği önem görmektediriz. Akıl aynı zamanda Allah'ın insana bahsettiği bir vahiydir. İsterse her insan bu yetiyi kullanacak güce sahiptir. Bu anlamda akıl çağları aşan bir vahiydir.

¹⁴ Ayetler: “ Bu Kur'an; kendisiyle uyarılınsınlar, Allah'ın ancak tek ilah olduğunu bilsinler ve akıl sahipleri düşünüp öğüt alsınlar diye insanlara bildirdi. İbrahim suresi, Ayet no: 52.“Bu Kur'an, ayetlerini düşünsünler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz mübarek bir kitaptır.” Sâd Sûresinin **29**. Ayet. “Görmedin mi, Allah gökten su indirdi de onu yeryüzündeki kaynaklara ulaştırdı. Sonra onunla renkleri çeşit çeşit ekinler çıkarıyor. Sonra ekinler kuruyor da onları sapsarı kesilmiş görüyorsun. Sonra da Allah onları kurumuş çer çöp haline getirir. Şüphesiz ki bunda akıl sahipleri için bir öğüt vardır.”Zümer Sûresinin **21**. Ayetinde.

İslam medeniyet tarihinde IX. yy.da yaşamış olan Ebu Bekr Razi’¹⁵ insan aklının Tanrı tarafından verilen en büyük nimet olduğunu söylemiştir.

Filozofumuzun akıl görüşü şu şekildedir: “Tanrı bize, dünya ve ahiret hayatında elde edebileceğimiz yararlarla ulaşmamıza yardımcı olabilecek akı vermiştir. Bu Tanrı’nın bize en büyük hediyesidir. Akıl vasıtasıyla biz, akıl sahibi olmayan hayvanlara üstün olduk. Biz onlar üzerine kurallar koyup, onları bize ve kendilerine faydalı olabilecek şekilde kullandık. Akıl ile bizim için yararlı olan ve hayatımızı güzelleştiren amaç ve isteklerimizi elde ederiz.”¹⁶

Ebu Bekr Râzî’nin görüşlerine göre akıl, dünya ve ahiret ve hayatının faydalarını elde etmede bi’l-fiil vardır. Bu anlamda doğal olarak “akıl” insanın fiziksel ve metafiziksel mutluluğu için vardır, yani insanın fiziksel ve metafiziksel olarak mutluluğunu

¹⁵ IX-X. yüzyılda Tabip, Kimyacı, Simyacı ve Felsefeci olarak yaşamış bir isim Ebu Bekr Râzî. Tam ismi Ebu Bekr Muhammed İbn Zekeriyya İbn Yahya er-Râzî’dir. İslam medeniyetinde önemli bir konuma sahip olan Ebu Bekr Râzî 271/865 yılı Şaban ayında İran’ın Rey şehrinde doğdu. Bazı kaynaklar onun doğum tarihini 864 olarak bildirmektedir. Ayrıca Bknz: Emel Sünter, Ebu Bekr Razi ve Felsefi Görüşleri, Basılmamış Yüksek lisans tezi, Konya-2004.

¹⁶ Arthur J.Arberry ,The Spiritual Physich of Rhazes, ss.20-21.

gerçekleştirmesinde “Akıl” Tanrı’nın insana en büyük armağanıdır.¹⁷

Ebu Bekr Razi’nin aklın önemine yaptığı bu vurgunun nedeni, dönemindeki Şii- Batını akımların yoğunluğudur. O dönemde yavaş yavaş tanrısal söylem yerine insani söylemlerin açığa çıkması filozofun aklın önemine işaret etmesi nedenlerden biridir. Filozofun bu tespitleri ile bir “akıl dini”nin zorunluluğunu görmekteyiz. Yine o dönemden çok da farklı olmayan günümüz din anlayışının da bu türden yeni bir yoruma ihtiyacı var olduğu kaçınılmazdır. Halkımızın dine olan samimi yaklaşımları yani iyi niyetle inançlarına sarılırlarken sömürülmeye mahkûm olduğunu görmekteyiz. Diğer bir ifadeyle halkımız dindarlık konusunda herhangi bir cemaate ya da tarikata üye olduğunda dindar olacağına inandırılmıştır.

İnanca dayandırılarak yapılan söylemlerin yanlışlığın düzelmesi uzun zaman almaktadır. Bu olumsuz süreci düzeltmek ancak “doğru bilgi”yle olur. Ancak bu doğru bilgiye sahip ve bu bilgileri kendi çıkarları için kullanmayacak din adamlarına özellikle ihtiyaç vardır. Kendi çıkarları adına dini kullanan bu fanatik dinci gruplar halkımızın İslam dinine olan güvenini de sarsmıştır.

¹⁷ Emel Sünter, Ebu Bekr Razi ve Felsefi Görüşleri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya- 2004, s. 36.

Ulu önder Atatürk şöyle demiştir: “*Din adamlarımızın şeceresi belli olacak, yedi kat Müslüman olacak. Tamü sıhha olacak, İlahiyat Fakültesi mezunu olacak, derecelerine göre layık oldukları yerlere verilecek.*”¹⁸

Ulu önder Atatürk’ün din öğretiminde bu sözleriyle vurgulamak istediği, halkımızın bilinçsiz din adamlarının öğrettikleriyle değil, bilgili bu işin eğitimini almış insanlardan dini bilgiyi öğrenmenin en doğru yol olduğudur. Bugün de hiçbir din eğitimi almadan halka din öğretmeye çalışan insanları biliyoruz. Bu kişilerin akıl-dışı öğrettikleri yanlış dini bilgiler nedeniyle dini anlamda halkımız sömürülmektedir.

Fanatik Dinci Grupların Özelliği

Bu grubun en büyük özelliği -adından anlaşıldığı üzere- söylemlerini fanatik bir şekilde yaymasıdır. Söylemler oldukça keskin ve fideist boyuta indirgenmiştir. Özellikle olgular kullanarak grup içindeki kişiler “inanana ve inanmayan” olarak kategorileştirir.

¹⁸ Nazmi Kal, Atatürk’le Yaşadıklarını Anlattılar, Bilgi yay. , İst.-2001, s. 146.

İnananlar mümin, inanmayanlar “kâfir” olarak nitelendirir. Yine bu belirleyicilik gruba tabi olmakla eş değer tutulur. Başka bir guruptan olanlar da Müslüman olarak görülmez. Bu oluşum bir tür “İslam adacıkları”nı oluşturmuştur. Her İslam adacığının kendine ait ritüelleri ve kuralları vardır. Örneğin kadınların kullandıkları başörtü şekilleri dahi grubun misyonuna uygun bir şekilde kullanılır. Böylece örtünme türüyle hangi gruba ait olduğunuz anlaşılır. Bu örnek de “şekilci dindarlığın” bir ispatıdır.

Fanatik dinci gruplar da yine kendi içinde de ötekileştirme yaparlar. Çünkü her tarikat ve cemaat kendi dinini yaratır. Her grubun kendi dinini yaratması mikro faşizmi beraberinde getirir. Bu tür grupların kendi içlerinde mikro faşizm daha baskındır.

Post modernizmle birlikte büyük ve genel yargılar yerini küçük ve öznel yargılara bırakmıştır. Bu anlamda siyaset, din, ahlak ve ulus konularında tam bir rölativizm hâkimdir. Bu söylemi savunanların hem kendi arasında hem de ötekileştirdiklerine karşı atomize bir yapıya kavuşturdukları ortaya çıkmaktadır. Atomize olmalarına rağmen her biri kendi inanç alanını mutlaklaştırır. Sonra da kendi atomik dinselliklerinin mutlaklığından hareketle çelişkiye düşerek ulus- devlet yapısını ve ülkenin üniter karakterini mutlakçılık olarak suçlarlar, eleştirirler.

Bu tür grupların en önemli özelliklerinden biri de ulus kavramına oldukça uzaktırlar. Ulusçuluk

anlayışı ümmeti bölen bir anlayış olarak algılanır. Örneğin Ali Bulaç bu görüşü savunanlar arasındadır. Ona göre:

“...Herhangi bir kavmin kendi kültürünü sırf kendi kavmine özgü olması hasebiyle yüceltilmesinin yanıltıcı olacağına dikkat çekmek gerektiğini... Gerçekte ise bir kavmin, sadece kendine ait olmasından dolayı mensup olduğu kültürü yüceltmesiyle kendine tapınması aynı şeydir...”¹⁹

“ Bu açıdan özellikle ulus devlet fikriyle beraber ortaya çıkan ulusal kültür düşüncesinin insanoğlunun tarihsel birliğini parçaladığını, tarihteki şirk eğilimlerini öne çıkardığını söylemek mümkün. Eğer ardı arkası kesilmeyen etnik çatışmaların, dünyayı kan gölüne çevirmeye azmetmiş ulusçu ideolojilerin önüne geçilmesi gerektiğine inanılıyorsa, tarihteki aşkın birliğin bugünkü insan ailesi için birleştirici bir referans olacağını unutmamak lazımdır; bu da Tevhit düşüncesinin hayatın merkezine taşınmasını zaruri kılar.

Ulus fikri yeni olmakla beraber, etni site ile din arasındaki özdeşlik dolayısıyla köklü bir duygu ve bir tutum alış olarak Yahudi kültüründe görülür...”²⁰

¹⁹ İslam ve Gelenek, Ali Bulaç, İz yay. , İst. – 97, s.235- 236.

²⁰ İslam ve Gelenek, Ali Bulaç, İz yay. , İst. – 97, s. 236.

Ulusçuluk Ali Bulaç'ın fikirlerinde tevhid inancını yıkmak olduğundan şirk olarak nitelendirilir. Özellikle ulusçuluğu tevhid açısından değerlendirmesinin amacı tanrısal otoriteye vurgu yapmak içindir. Böylece ulusçuluk gibi bir fikri Tanrı'ya karşı gelmek şeklinde görerek her türlü fikri yaklaşım ve empatinin önünü kapatmıştır.

Bu türden grupların yaygın olan ulusçuluğa karşı fikirleri Amerikan emperyalizminin bir parçası olan “ılımlı İslam” ile “ılımlı milliyetçilik” ikizi meydana getirir. Bu ikizler yoluyla emperyalizm çok daha kolay bir zemin bulmaktadır. Özellikle Atatürkçülük ve ulusçuluğu din düşmanı olarak adres gösteren bu anlayış Türk halkına kimliğini unutturma çalışmalarının en bariz örneklerindendir.

Atatürkçülük ve ulusçuluk yapay dincilikle şirk olarak nitelendirilirken din üzerinden yapılan sömürü diğer Arap ülkelerinde şu şekilde anlatılmaktadır:

“ Atatürkçülük'ün şu anki sorunu, görevlerini bitirmesi ve sunacak yeni şeylere sahip olmaması nedeniyle tarihi bir ölüm sürecine girmiş olması. Atatürkçülük dine saygı gösteren Avrupa laikliği değildir. Atatürkçülük, dine darbe yapan ve dini askeri kararlar devletten ayıran bir eğilim üzerine kuruldu. Dini devletten ayırmakla yetinen Avrupa laikliğiyle, devletin din üzerinde kontrol kurmasına dayalı darbeci harekete dayanan Atatürkçü laiklik arasındaki bu fark, Avrupa gelişimiyle asker- seçkin devletinin topluma

karşı yürüttüğü siyasi infaz arasındaki tarihi mesafeyi yansıtıyor. Avrupa laikliği bu bağlamda devletle toplum arasındaki anayasal ilişkinin sınırını çizirken, Atatürkçü laiklik tarihe karşı darbeci bir adım oluşturdu ve devletle toplum arasındaki anayasal ilişkinin sınırlarını güçle dayattı.”²¹

Velid Nüveyhid bu fikirleriyle Atatürkçülüğün dine saygı gösteren Avrupa laikliği olmadığını anlatmaktadır. Özellikle ona göre Atatürkçülük, dine darbe yapan ve dini askeri kararlar devletten ayıran bir eğilim olarak görülür.

Hâlbuki laiklik, bireyin vicdanı üzerindeki her türlü baskının kalkması, inanç kümeleri arasında istediği seçimi yapabilme ya da hiçbir inanç kümesine katılmama konusunda tam bir özgürlük durumunu açıklar. Laikliğin bireye kazandırdığı bu özgür durum“ din ve vicdan özgürlüğü” ya da “inanç ve vicdan özgürlüğü” olarak tanımlanır. Ancak laik bir toplumda birey kul değil, yurttaştır. Kul kimliğindeki bireyin amacı, kendi inancını diğer inançlara üstün ve egemen kılmaktır. Fakat yurttaş kimliğindeki bireyin inanç kümeleri ile mücadeleye girmesi ve başkalarını kendi inancını benimsetmeye zorlaması beklenemez. Çünkü

²¹ Velid Nüveyhid, Türkler 100 Yıldır Kimlik Arayışında, Radikal Gazetesi, 23Mart 2008, (alıntı: Bahreyn Gazetesi Vasat, 18 mart 2008) s. 12.

yurttaş kimliğindeki birey, kendisi kadar, başkalarının din ve vicdan özgürlüğüne de değer verir.²²

Dindarlık ve Atatürkçülük kutuplaşması bu grupların genel anlayışlarında oldukça hâkimdir. Çünkü bu anlayışa göre, Atatürkçülük dine karşı olmanın bir gereğidir. Grubun Atatürkçülük ve Ulusçuluğa olan önyargılı tavırları nedeniyle ülkemizin birlik ve beraberliğinde ortak duruşta geri durdukları görülür. Atatürkçülük hakkındaki bu yanlış bilincin olması durumu daha da vahim hale getirmektedir.

Oysa Atatürk bu dinin anlaşılması için büyük emekler sarf etmiştir. Ulu Önder'in özellikle şu sözleri dinimize verdiği önemi vurgulamaktadır:

*“Allah birdir, şanı büyüktür. Allah’ın selameti, sevgisi üzerine olsun. Peygamberimiz hazretleri, Allah tarafından insanlara dini gerçekleri duyurmaya memur ve elçi seçilmiştir. Bunun temel esası, hepimizce bilinmektedir ki, Yüce Kur’an’daki anlamı açık olan ayetlerdir. İnsanlara feyiz ruhu vermiş olan dinimiz son dindir. En mükemmel dindir. Çünkü dinimiz akla, mantığa gerçeğe tamamen uyuyor ve uygun düşüyor.”*²³

Dinsel bürokrasinin yanlışlığı Kuran’ın birçok ayetlerinde geçmektedir. Çünkü dinimiz “kalp dini”dir.

²² Halil Çivi, İslam Dini Avrupa Birliği’ne Girmeye Engel mi? Din, Devlet, Laiklik, Hristiyanlık ve İslamiyet, Marmara Üni. Avrupa Topluluğu Enstitü yay., İst, - 98, sy . 1, s. 68.

²³ Atatürk, Söylev ve Demeçler, c. II, s. 93.

Kalp dininde inancını bir başkasına teyid ettirme zorunluluğu yoktur. Bu nedenle İslam dinine göre, insanların kalplerindeki göre yalnızca Allah bilir. “Şüphesiz Allah, göğüslerin özünü (kalplerde olanı) bilir.”²⁴

İslam dininin kişiyle Allah arasında olan ilişkinin önemine dikkat çekmek vardır. İslam bir “kalp dini” olmakla, kişi ve Allah arasına başka bir kişi ya da kurumu kabul etmez. Özellikle ayetlerde verilmek istenen mesaj, bir insanın kalbindeki inancını yalnızca Allah’ın bildiğidir. İnsan inancını kimseye kabul ettirmek zorunda değildir. Bu onla Allah arasındaki mahrem bir ilişkidir. Mahrem bir duruma ikinci bir kişi müdahale edemez.

²⁴ Kur’an’ın birçok ayetinde bu ayetler geçmektedir: “Şüphesiz Allah göğüslerin özünü (kalplerde olanı) hakkıyla bilendir.” (Mâide Suresi, Ayet no: 7). “Şüphesiz senin Rabbin onların kalplerinin gizlediği şeyleri de, açığa çıkardıklarını da mutlaka bilir.” (Neml Suresi, Ayet no: 74.), “Allah kalplerinizdekini bilir. Allah hakkıyla bilendir, halimdir.” (Ahzâb Suresi, Ayet no: 51) , “Şüphesiz Allah göklerin ve yerin gaybını bilendir. Şüphesiz o, göğüslerin özünü (kalplerde olanı) hakkıyla bilendir.” (Fâtır Suresi, Ayet no: 38.) “ Sonra dönüşünüz ancak Rabb’inizedir. O da size yaptıklarınızı haber verir. Çünkü O göğüslerin özünü (kalplerde olanı) hakkıyla bilir.” (Zümer Suresi, Ayet no: 7.), “ Allah, gözlerin hain bakışını ve kalplerin gizlediğini bilir.” (Mü’min Suresi, Ayet no: 19.), “Sözünüzü gizleyin yahut onu açığa vurun; (fark etmez). Şüphesiz Allah, sinelerin özünü (kalplerde olanı) hakkıyla bilir.” (Mülk Sûresi, Ayet no: 13.)

Bu grupların dini inanışlarına baktığımızda dini, kendi mahrem alanı dışında her türlü olgularla, simgelerle yaşadıklarını görürüz. Böylece “şekilci bir dindarlık” oluştururlar. Ne kadar çok simge ya da sembol o kadar çok dindarlık söz konusudur.

Peki, “şekilci dindarlık” bu gruplarda nasıldır?

Bu gruplarda çoğunluk psikolojisi hâkimdir. Grupta üyenin çoğalması bir güç teşkil eder. Bu gücün bir arada olması da grup tarafından dindarlığın bir gereği olarak grup üyelerine empoze edilir. Çoğunluk fideist bir güç oluşturur.

Grup kendi bireylerine dini özgürlük tanımaz. Bu da kişinin grup içinde mahrem bir şekilde dini yaşamasına imkân vermez. Yaptığınız her fiil sembollerle ve göstericilikle özdeşleşir. Çünkü yapacağınız her fiili grubun üst yetkileri tarafından onaylanması gerekir. Dini sorumluluklar bir kenara yaşamsal tercihleriniz için bile grubun üst üyelerinden onay almanız esastır. Örneğin evleneceğiniz eşinizin onayını bile gruptan almanız bir şarttır.

İbadetlerinizi aleni bir şekilde gerçekleştirmeniz zorunludur. Toplu şekilde yapılan ibadetler çoğunluktadır. Özellikle dindarlığınızı ispatlamanız için bir takım sembolleri de kullanmak zorunludur. İbadetler çeşitli sayılarla ve matematiksel olgularla belirlenmiştir.

Grup tarikatlar, cemaatler, siyasi dinciler olarak karşımıza çıkarlar. Grupta İslam salt bir cemaat dini olarak şekillendirilir.

Zamanla grup kendi içinde dini olan her şeyi yeniden icat etmişlerdir. Her şeyin “dini eşyası”nı üretmişlerdir. “Yeşil pop”, “İslami oteller”, “İslami şirketler”, “dini yayınlar”, “İslami siyaset partileri” vb. gibi kuruluşlar bu grubun kendi yaşam prensiplerine alternatif olarak ürettikleri kuruluşlardır. İlk başta masum gibi görünen bu oluşumlar zamanla dinin “ticari bir araç” haline gelmesine zemin hazırlamıştır. Grupta en çok dikkat çeken özellik dini, emperyalist güçlerin tekeline bırakmalarına kolayca zemin hazırlamalarıdır.

Dış güçler yayılmacı emellerini Türk ulusunun dine olan hassasiyetlerini saptayarak bu grupları araç haline getirerek hızlıca hedeflerine ulaşma yolundadır. Din üzerinden yapılan bu bölücülük yüce dinimiz İslam’a büyük zarar vermektedir. Çünkü halkımız bu grupların anlattıklarının Özsel İslam²⁵ olduğunu düşünmektedir. İslam dinini onların anlattıkları gibi olduğunu düşünmek de halkımızı yanıltmaktadır. Böylece dine karşı önyargılı bir tavır oluşmaya başlamıştır.

²⁵ Bu kavram, Şahin Filiz’e aittir. Özsel İslam, Peygamber döneminde yaşanan ve hiçbir tahrife uğramayan Tanrısal söylemin hâkim olduğu gerçek İslam’ı anlatan kavramdır.

Gruplar kendi din anlayışlarını çeşitli yolları kullanarak yayabilmektedir. Bu yolları şöyle dile getirirler:

*“...Fikir öncülüğünü yaptığı birçok müesseseler, okullar, yayın evleri, gazete radyo, televizyon, kitap, dergi çalışmaları ile onun temennilerini gerçekleştirdiğini söyleyebiliriz...”*²⁶

İslam dininde özellikle din, bir kişi ya da kurumun tekelinde değildir. İslam dininde “ruhban sınıfı” yoktur. Ancak fanatik dinci gruplarda gurubun lideri konumundaki kişiler dini anlayan ve aktarabilen en önemli yetkin kişidir. Grup liderinin yaptığı çalışmalar grubun üyeleri açısından dini anlamada en büyük araç haline dönüşür. Böylece, grubun liderleri gizli bir ruhban sınıfı olarak oluşturur.

Bu sorunun temelinde de “din dili”nin yabancı yani Arapça olmasıdır. Arapça kelimler dini anlamayı zorlaştırmıştır. Bu grupların metinleri özellikle yabancı kelimelerle yazılmıştır ki anlaşılması imkânsızlaştırılmıştır. Dini metinler ne kadar anlaşılmasa olursa o kadar gizemli olur. Gizem bilinmezliğe neden olunca da grup liderine bağımlı hale gelmek zorunludur. Örneğin yine, Risale-i Nur’un anlaşılabilirliği üzerinde son zamanlardaki eleştirilere yeni bir alternatif üretilmiştir. “Risale-i Nur’u Okuma

²⁶ Suat Yıldırım., A.g.m., s. 8.

ve Anlama Teknikleri” isminde bir kitap yayınlanmıştır.

Bu kitabı yazan Risale- i Okuma tekniğine öğütler verirken şöyle söylemektedir:

*“ Bir kere Risale-i Nur, herhangi bir kitap değildir. Kelam, akaid ve tefsir ilminde kullanılmış binlerce terimle süslenmiş, çok veciz şaheserdir. Bir roman ve hikâye kolaylığında anlayamayız elbette. Ancak her gün az da olsa meşgul olarak bir merdivenin basamaklarını tırmanmak gibi her geçen gün daha çok anlarız. Bazı kelimeleri anlayamamak çok önemli bir sorun değildir. 1930’ların Türkçesiyle yazıldığı için elbette o günün kelimelerini ve ilgilendiği alanın terimlerini kullanacaktır. Sadeleştirmek hem zordur, hem yetersizdir, hem anlam kaybına sebep olabilir. En iyisi, sayfa altında kelimeleri olan kitaplardan okumaktır. Böylece her gün kelime hazinemiz zenginleşecek, giderek sözlüğe daha az bakar hale gelmekle birlikte Kur’an ve hadisteki kelimelerin bir kısmını bile anlamaya başlayacağız.”*²⁷ Bu metinleri

²⁷ Cemil Tokpınar, Risale-i Nur’u Nasıl Okumlayız?, Moral Dünyası Dergisi, İst.- 2008, sy. 48, s.10. Ayrıca bakınız: “ Risale-i Nur’u okumanın veya dinlemenin birkaç çeşidi var. Bilhassa kendi başına okumak, toplu derslerde dinlemek, birkaç kişi müzakere etmek, okuma programına katılmak ve başkalarına ders yapmak en bilinenleri... Şahsi okumak, belirli bir süre de, hiçbir bölümü atlamadan tümünü okumak imkânını verdiği gibi, kişinin kendi kendine tefekkür etmesini, imkânı ölçüsünde daha fazla yararlanmasını, kendi nefisini muhatap ederek okumasını sağlar. Toplu derslerde dinlemek, ömrünü bu eserleri okumakla geçirmiş

anlamak için özel bir çaba harcamak gerektiği açıktır. Hâlbuki dini anlamak zor değildir. Dili Türkçe olan metinleri herkesin anlaması mümkündür.

Fanatik dinci gruplar kendi eserlerinin okunması içinde bazı telkinler vermiştir:

“ *Risale-i Nur’u anlamak için para, çaba, imkân, zaman harcamaktan çekinmemek gerekir.*” ²⁸
Bir insan bu anlaşılmaz eserleri anlamak için her türlü

tecrübeli ve bilgili yüzlerce insanın zengin ve renkli birikimlerinden yararlanma imkânı verir. Böylece onların büyük zaman vererek elde ettiği bilgilere siz kolayca ulaşırsınız. Birkaç kişiyle müzakere ederek okursanız, kelime ve terimleri detaylı bir şekilde irdeler, konuları bütün yönleriyle ele alır, tam bir iman ve tefekkür denizine dalarsınız. Eğer birkaç gün veya birkaç hafta süren okum programına katılırsanız adeta uhrevi ve ruhani bir havaya bürünür, istifadenizi kat kat artırırsınız. Sayısı kaç kişi olursa olsun başkalarına ders yaparsanız, beyniniz anlamak ve anlatmak için kendini zorlayacağı için büyük ve orijinal açılımlar keşfedersiniz..... Maalesef tek başına okunurken yer, zaman ve tarz olarak seçici olmadığımız için istifademizi de yetersiz oluyor. Söz gelişi, koltuğa gömülüp okumaya başlamak ve sonunda uyumak şeklinde olunca büyük neticeler elde edemiyoruz. Elbette insan bazen böyle okuyabilir. Ancak tam istifade edebilmek için Risale-i Nur’u tıpkı ders çalışır gibi, sanki bir üniversite imtihanına çalışır gibi, sanki bir üniversite imtihanına hazırlanır gibi okumalıyız. Bunun için masa başında, yardımcı kitap, CD, sözlük, eğer varsa internet sitelerinden yararlanarak okumalıyız... Hem tek başımıza, hem de topluca okuyup dinlerken, mutlaka elimizde kalem defter olmalı ve not tutmalıyız. Böylece ne derece önemseyeceğimizi göstermiş olacağımızdan bütün duygularımız ve öğrenme yeteneklerimiz topluca harekete geçmiş olacak, uyuklamak yerine meseleye odaklanacağız.” (Cemil Tokpınar, A.g.m., s. 11.)

²⁸ Cemil Tokpınar, A.g.m., s. 11.

maddi imkânını kullanmak zorundadır. Bu türden bir telkin dini sömürüye açık bir örnektir.

Risale-i Nur'u Said Kürdi'nin anlamakta zorlandıklarını yine kendileri açıklamaktadırlar:

*“ Adına sempozyumlar düzenlenen, binlerce doktora tezine konu olan, hatta kendi yazarı Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri'nin bile defalarca okuduğu Nur'u anlamak, elbette biraz gayret ve dikkat ister... ”*²⁹

Bu metinden anlaşılıyor ki Risale-i Nur'u anlamak oldukça kolay bir iş değildir. Bu metinleri okumak bir insanın bütün zamanını almaktadır. Bu yüzden onlara göre bu işi daha önceden emek verenlerden bu bilgileri öğrenilebilir.

Bu veriler gösteriyor ki din dilinin Türkçeleşmesi zorunludur. Çünkü insanımızın dine olan merakını doğru kaynaklardan öğrenebilmesi gerekmektedir. Bilinmeyen ve yabancı kelimelerle ortaya konulan bir dini anlamak her birey için kolay değildir. Eğer din dili Türkçeleşirse doğru bilgiye ulaşmış olacağız.

Doğru bilgi ile insanımız dini öğrenme özgürlüğü elde etmiş olacaktır.

Yabancı dille bir ulusun bilim ve düşünce hayatının gelişmesi imkânsızdır. Türkçe bir dil olarak

²⁹ Cemil Tokpınar, A.g.m., s. 11.

da bizim düşünce hayatımızı geliştirebilecek köklü bir medeniyete dayalıdır.

Yabancı bir dilin etkisinde olmakla yine emperyalizmin bir kanıtıdır. Çünkü , “yabancı dille yapılan bilim ve tefekkür, bilim taklitçi olmaktan ileri gidemez. Yaratıcı düşünceyi insan ana dili ile sağlayabilir. Bir toplumda bilim ve tefekkürün hâkimiyetini sağlamak onlardan gereği gibi faydalanmak, o alanlarda başkalarını taklitle değil, onlara bizzat katkıda bulunmakla olur. Türkçenin yapı itibariye mükemmel bir dil olduğu dil bilimcilerle kabul edilmiştir.”³⁰

Atatürk harf inkılâbını halkımızın bilgiye salt kendi diliyle ulaşmasını sağlamak için gerçekleştirmiştir. Atatürk, 1925’de Kuran’ı Kerim’in meali ve tefsirinin, hadi çevirilerinin yapılması için talimat vermiştir. Kamil Miras tarafında da 1928’de sahih-i Buhari’nın çevirisi ile 1935’de Elmalı Hamdi Yazır da Kuran’ın Türkçe açıklamasını hazırlamıştır.

Kendi diliyle dinine hâkim olan bir halkı hiçbir emperyalist güç etkisi altına alamaz. Böylece kendi dilimizle kendi dinimizi öğrenmek bizi medeniyet anlamında yükseltir. Din potansiyel bir zarar olmaktan çıkarak insanların kişisel tercihlerinde yaşadıkları bir olgu haline dönüşür. Başkalarına bağımlı olarak

³⁰ Necati Öner, Felsefe Yolunda Düşünceler, Akçağ yay., Ankara-99, 282- 283.

düşünmek yerine kendi düşüncelerimizi oluşturabilmek bizi her alanda yüksek bir mevkiye yerleştirecektir.

Bütün bu veriler ışığında sonuç olarak, dini öğrenmek ve anlamak için en temel gereksinim din dilinin Türkçe olmasıdır. Din dili Türkçe olduğunda halkımız dinini özgürce kimseye bağımlı olmadan öğrenebilecektir. Böylece doğru bilgiye ulaşarak şekilci, bürokratik bir din anlayışından kurtulma süreci de beraberinde gelecektir. Diğer bir ifadeyle insanlarımız dini sömürülerden kurtulmuş olacaktır. Bugün “şekilci din” anlayışını ortadan kaldırarak, ahlaki ilklerin daha önemli olduğunu vurgulamak toplumsal anlamda bizleri entellektüel bir seviyeye ulaştıracaktır.

KAYNAKÇA

- Emel Sünter YALÇIN, Dindarlık, Bilim ve Ütopya Dergisi, İst.- 2008
- İ. Agah Çubukçu, Mezhepler, Ahlak, ve İslam Felsefesi İle İlgili Makaleler, Ankara Ün. Yay. , Ankara – 1967.
- Suat Yıldırım, Risale-i Nur Nasıl Bir Tefsirdir? Moral Dünyası, İstanbul- 2008.
- Dücane Cündüoğlu, “Risale- i Nur Kendi Suretiyle Kendi Hakikatiyle Muhterem ve Muhteşemdir.” Başlıklı yazı, Moral Dünyası Dergisi, İstanbul- 2008.

- Emel Sünter, Ebu Bekr Razi ve Felsefi Görüşleri, Basılmamış Yüksek lisans tezi, Konya- 2004.
- Arthur J.Arberry, The Spiritual Physich of Rhazes.
- İslam ve Gelenek, Ali Bulaç, İz yay. , İst. – 97.
- Velid Nüveyhid, Türkler 100 Yıldır Kimlik Arayışında, Radikal Gazetesi, 23 Mart 2008.
- Cemil Tokpınar, Risale-i Nur’u Nasıl Okumlayız? Moral Dünyası Detgisi, ist.- 2008.
- Necati Öner, Felsefe Yolunda Düşünceler, Akçağ yay., Ankara- 1999.

DİNDARLIK NEDİR?

Emel Sünter YALÇIN³¹

İslam dininin felsefesine göre din sürekli bir dinamik yapıda kendini geliştirir. Bu din kutsal kitapta ilkleri ortaya koyarken bu ilkelerin açılımlarını bizzat insana bırakmıştır. Bu nedenle Kur'an – ı Kerim'de sürekli insanın akli melekelerini kullanmasını gerektiği ayetlerde geçer. Hatta aklını kullanan insan İslam dinince en güzel olana ulaşandır.

Dindarlık kavramı dinin yapılmasını emrettiklerini yapma, yasaklarından kaçınma olarak tanımlanır. Ancak dindarlık kavramı özelde daha geniş bir kavramdır. Dindarlık, teolojik, psikolojik ve sosyolojik açılardan detaylandırıldığında daha açık bir kavram şeklinde karşımıza çıkar.

Dindarlık günümüzde modern sosyal bilimlerin en çok araştırdığı konulardan biridir. Çünkü gelişen

³¹ İslam Felsefesi Bilim Uzmanı, Selçuk Üniversitesi, İslam Felsefesi Doktora Öğrencisi, Konya.

dünyayla birlikte dindarlık teolojik boyutundan uzaklaşarak aynı zamanda psikolojinin, sosyolojinin siyasetin ve ekonominin konusu haline gelmiştir.

Teolojik açıdan değerlendirildiğinde kelime anlamıyla örtüşmektedir. Diğer bir deyişle, kişi benimsemiş olduğu dinin gereği olan vecibeleri yerine getirmesi ve dininin haram saydığı durumlardan kaçınarak, helal sayılan durumlarda da kişinin özgürlüğünü kullanması dindarlığının bir gereğidir. Bu tanım klasik teoloji kitaplarında genel kabul gören bir tanım olmakla birlikte eksik bir tanımdır. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde teolojik açıdan kavramımızı daha da açacağız.

Psikolojik açıdan bakıldığında dindarlık kavramı kişinin özelindeki ruhani bir hal olarak tanımlanabilir. İnsanın doğuştan insanüstü bir varlığa inanması doğal bir gereksinim olarak bilinmektedir. Psikolojik açıdan dindarlık, kişi ve Tanrı arasındaki mahrem ilişki olarak ifade edilebilir. Kişi ve Tanrı arasındaki bu mahrem ilişki kişinin özelinde olup başkasına hiçbir yaptırımı olmadan bizzat kişinin kendi ruhani ve bedeni yaşantısı olarak ortaya çıkar. Bu yönüyle dindarlık bir bilim disiplini olarak kendini gösterir ki bu da teoloji bilimleri arasında Din Eğitimi ve Din Psikolojisi bilim dallarının konusunu teşkil eder.

Sosyolojik açıdan bakıldığında ise dindarlık daha geniş bir kavram olarak karşımıza çıkar. Çünkü bu anlamda dindarlık kavramı fenomenleşerek sosyal

hayatın her alanında olumlu ya da olumsuz kendini gösterebilmektedir. Hatta dindarlık bir olgu olarak bugün Türkiye'de sosyolojik açıdan yoğun bir şekilde tartışılmaya başlanmıştır. Bunun da nedeni Türk toplumunun dini inanışlarına hassasiyetle yaklaşması ve yaşamaya çalışmasıdır.

Dindarlık, kişinin bireysel inisiyatifinden çıkmakta daha çok toplumsal statülerde şekillenmeye başlamaktadır. Dindarlığın biçimlenmesinde ekonomi de belirleyici bir unsur haline dönüşmüştür. Ekonomide, siyasette var olurken dindarlık birçok tartışmanın ana konusu olmakta kimi zaman taraf olunan kimi zaman da karşıt olunan bir duruma ve fenomene dönüşmektedir.

Dindarlık, dindar insanın durumu olarak nitelendirildiğine göre dindar insanın, dini, durumunu, yaşayışını dikkate alarak değerlendirmelerimizi yapacağız.

O halde çalışmamızın objesi dindarlık kavramıdır. Dindarlık kavramı da bu insan tekelinde sembollerle ve davranışlarla etrafında oluşan olgusal bir kavramdır. Bu nokta da dindarlığın, din kavramının açılımıyla bu olgusal duruma nasıl dönüştüğünü analiz edeceğiz. O zaman bu boyuttan din, dindar insan ve dindarlık kavramlarını açıklamalıyız.

a) **Din Kavramı :**

Din kelimesi anlam olarak, Arapça'da usul, metot, alışkanlık, gidilen yol anlamına gelmektedir.

Kuran- ı Kerim'de din kelimesi de çeşitli ayetlerde geçer. Örneğin bazı ayetler de şu şekilde geçmektedir: *“Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O halde kim tâğûtu tanımayıp Allah’a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”*³² , *“Şüphesiz Allah katında din İslam’dır. .Kitap verilmiş olanlar, kendilerine ilim geldikten sonra sırf, aralarındaki ihtiras ve aşırılık yüzünden ayrılığa düştüler. Kim Allah’ın âyetlerini inkâr ederse, bilsin ki Allah hesabı çok çabuk görendir.”*³³

Din kavramını birçok teolojik disiplin açısından tanımlamak mümkündür. Örneğin Rudolf Otto’ya göre din, insanın kutsal saydığı şeylerle ilişkisidir. ³⁴ Bir Dinler Tarihçisi olan Rudolf Otto din kavramına diğer disiplinlerden daha farklı yaklaşabilmektedir. Çünkü

³² Bakara Sûresinin 256_. Ayeti.

³³ Âl-i İmrân Sûresinin 19. Ayeti.

³⁴ Dinler Tarihine Giriş, Prof. Dr. Mehmet Aydın, Din Bilimleri yay. , Konya- 1996, s. 3.

Dinler Tarihi açısından din olarak tanımlanan “kutsalın” yaşanmasıdır. Kutsal olan herhangi bir nesne ya da eşya insanın imani dünyasına nüfuz edebiliyorsa bu din olarak tanımlanabilir.

Emile Durkheim’e göre ise din, bir cemaatin meydana gelebilmesini sağlayan ayin ve inançlar sistemidir.³⁵ Bu açıdan bakılınca din, sosyolojik olgusal durumdur Diğer bir ifadeyle de din, toplulukları bir arada tutan potansiyel bir güçtür.

Emile Durkheim’e göre fonksiyonalist bir din anlayışı bulunmaktadır. Ona göre, sosyolojinin esasını “kolektif şuur” anlayışı teşkil etmektedir. Kolektif şuur, toplumdaki müşterek tasavvurların toplamından ibarettir. Toplumun kolektif tasavvurlarının temelini ise dini inanç ve tasavvurlar teşkil etmektedir.³⁶ Birleştirici bir güç olan din toplumu etkisi altında tutar. Din sosyolojik olarak potansiyel bir güçtür. O zaman bu gücü olumlu kanalizasyon etmek gerekir. Doğru olana yönlendirmek gerekir.

Bununla birlikte psikolojik açıdan bakılarak yapılan din kavramlarına da rast gelmekteyiz. Tolstoy özellikle din kavramını açarken, dini daha çok psikolojik boyutunda değerlendirmiştir. Ona göre, İnsanın kendi parçası hissettiği ve davranışları için yol

³⁵ Dinler Tarihine Giriş, A.g. e. , s. 3.

³⁶ Din Sosyolojisi, Ünver Günay, İnsan yay. , İst. – 2001, s. 136-137.

gösterici ilkeler çıkardığı o bütünle kurduğu ilişkidir. Bu yüzden din akıl sahibi insanlığın asli ve vazgeçilmez bir şartı olagelmıştır.³⁷ Din, en yüksek insani melekeye sahip insanlar tarafından, insanın, güçlerini üzerinde hissettiği sonsuz varlık ya da varlıklarla ilişki kurması şeklinde tanımlanmış ve öyle anlaşıla gelmiştir.³⁸ Tüm dinler insanla, insanın kendini bir bütün hissettiği, yol gösterici ilkeler edindiren Sonsuz Varlık arasındaki ilişkidir.³⁹

Tolstoy'un bu tanımlarına göre bir insanın dini hissedebilmesi ve yaşayabilmesi akli melekelerle olur. İnsanı diğer varlıklardan ayıran akli meleke özelliği dini algılama ve yaşayabilme noktasında tamamlayıcı bir unsurdur. Bu özelliğiyle insan ancak dini algılayabilir ve yaşayabilir. İnsan akli melekesiyle ruh dünyasıyla irtibata geçer ve insan dini tecrübelerini gerçekleştirir.

Din üzerine yapılan tariflerde, kimi zaman teolojik boyut, kimi zaman psikolojik boyut, kimi zaman sosyolojik boyuttan yapılan açıklamalar dikkat çekmektedir. Bütüncül ve kapsayıcı bir din kavramımız henüz oluşturulmamıştır.

³⁷ Din Nedir? , Tolstoy, Çev. : Murat Çiftkaya, Kaknüs yay. , İst. – 99, s. 13.

³⁸ Din Nedir?, A.g.e. , s. 15.

³⁹ A.g.e. , s. 16.

Mesela bazı din tariflerinde dinin bilgisel iddiaları başka bir deyişle kognitif yanı ağır basmakta, psikolojik yönü ihmal edilmektedir. Bazılarında ise, kognitif yanın aleyhinde olacak şekilde, ahlak ve duygu konusu ön plana çıkmaktadır.⁴⁰

O halde din nasıl tanımlanabilir? Din, ferdi ve içtimai yanı bulunan, fikir ve tatbikat açısından sistemleşmiş olan, insanlara bir yaşam tarzı sunan, onları belli bir dünya görüşü etrafında toplayan bir kurumdur. O bir değer koyma, değer biçme ve yaşama tarzıdır... Müteal ve kutsal bir yaratıcıya isteyerek bağlanma, teslim olma, Onun iradesine tabi olmadır... Bir takım şeyleri duyma, onlara inanma ve onlara göre bir takım iradi faaliyetlerde bulunma meselesidir.⁴¹

Türkiye’de dini anlama ve algılamadaki sıkıntılarımız dindar insan olgusunu da eksik şekillendirmektedir. Bir diğer ifadeyle din kavramımızdaki eksik yapılandırmanın bizi eksik bir algıya götürmesinden dolayı, dini dar bir alana sıkıştıran anlayış - salt teoriler dini haline getiren anlayış biçimi - dinin dinamizmini ortadan kaldırmaktadır. Daha çok teoride yaşayan, resmi bir dili olan ve ruha hitap etmeyen bir din anlayışı büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu şekildeki dinin

⁴⁰ Din Felsefesi, Mehmet S. Aydın, İzmir İlahiyat Fakültesi yay. , İzmir – 2001, s. 6.

⁴¹ Din Felsefesi, A.g. e. , s. 5.

tanımlandırmasından sıyrılarak yaşayan ve dinamik bir din anlayışımızı felsefî olarak ortaya koymamız zorunludur.

b) Dindar İnsan Kavramı :

Din kavramının biçimlendirilmesinden sonra dindar insan kavramı da yaptığımız bu tanımlama üzerinden şekillenmektedir. Din kavramının içeriği pratik olarak dindar insanın yaşantısını oluşturur.. Örneğin bir insan dinini, psikolojik boyutuyla algılıyorsa dini kendi özel alanında yaşıyor şeklinde yorumlanabilir.

O halde kavramlar ve algılar birbirini takip eden tecrübeler sürecine dönüşmektedir. Kavramsal düzlemde insanın yaşamı algılayış biçimine uygun bir zemin hazırlamalıyız. Bu nedenle kavramı felsefî zeminde değerlendirerek şekillendirmek düşünceyi ve yaşam felsefesini oluşturmamıza katkıda bulunacaktır. Felsefî perspektif kavram karmaşasını engelleyecektir. Bu bakış açısını elde ettiğimizde dini algılama ve yaşama geçirebilme noktasında daha rasyonel sonuçlara ulaşmak mümkündür.

Klasik olarak süre gelen din kavramındaki eksiklik, felsefî perspektiften bakıldığında dini algılamanın eksik olması, yaşanılmazlığa mahkûm edilmesi “dindar insan” modelini de yarım bırakarak zararlı potansiyel bir güç haline getirmektedir.

Çünkü bu türden bir anlayış gösterişçi bir dindar modeli oluşturmuştur. Diğer deyişe görüntüde dindar olan, ama iç dünyasında bir o kadar ahlaki ilkelere uzak bir kimlikle karşı karşıya gelmekteyiz.

Bugün Türkiye’de din eğitimindeki temel anlayışta din ve dindarlık kavramının bütüncül açıklanmaya çalışılsa da uygulamaların tek bir boyutuna vurgu yapılması dindarlık kavramının temelindeki sorunlarla bizi karşı karşıya getirir. Diğer bir deyişe tek bir boyut vurgulaması dini sadece kurallar bütünü haline getirmektedir. Dini vecibelere yapılan vurgunun ahlaki ilkelere yapılmaması da bunun bariz örneğidir. Din eğitimi açısından gençlerimiz yetiştirilirken onlarda da bu kavramsal zeminin tam oluşturulması bizi gelecek hakkında daha olumlu sonuçlara götürecektir.

Aksi takdir de din eğitimimizle bu bilinci gençlerimize veremezsek, dini entelektüel bir seviyede anlamak ve yaşatmak daha da zorlaşacaktır. Din anlayışımızı bu seviyeye getiremediğimizde hayatımızın hiçbir olgusunda yararlı bir din olgusu kalmayacaktır. Doğal olarak da dinin evrensel ilkelerine gereken önem verilemeden yapılan bir din eğitimi nedeniyle de insanlarımızın bilinçsizce yaşadıkları bir din olgusu kaçınılmaz olacaktır.

Son zamanlarda dindarlık Türkiye’de sadece ameli ibadetlerin yerine getirilmesi olarak algılanmakta, ahlaki ve vicdani normlar din kavramından

soyutlandığından ya da önemsenmediğinden İslam'ı algılama ve yaşama biçimini de tam bir kaosa sürüklemiştir.

Bu anlamda Türkiye’de dindar insan olma kavramından hareketle dindarlık kavramı da bir sorun haline dönüşmüştür. Çünkü İslam dininin insan modeli anlatılırken sürekli olarak ameli kurallara yapılan vurgular “**şekilci bir din**” ya da “**gösterişçi dindarlık**” yaratmıştır. İçi boş ve duygusallıktan uzak bir din anlayışı ahlakı da tüketmiştir. Bu yönelim son ve evrensel olan İslam dinini de hazin bir sonuca yaklaştırmaktadır. Sürece baktığımız da İnsanların dine olan güveni gittikçe azalmaya başlamıştır.

Ayrıca öte yandan dindarlık siyasetin konusu olduktan sonra bu sorun ötekileştirme çabalarıyla toplumu ikiye bölmeye başlamıştır. Bu süreç de Türkiye’nin bugünlerde yoğun olarak Başörtüsü \ Türban söylemiyle daha da belirgin haline gelmiştir.

Hatta bu söylem o kadar baskın bir görüş haline getirilmiştir ki bazı çevrelerce Türkiye’de İslam denilince Başörtüsü\ Türban eşitliği algılanmaya başlanmıştır. Bu da İslam’ın evrensel ilkelerine gölge düşürmektedir.

Bu değerlendirmemizi dindarlık kavramında açacağız.

c) **Dindarlık :**

İslam dininde dindarlık denilince, geleneksel anlamda dinin vecibelerini yerine getiren, ahlaki sorumlulukları hissedebilen bir insanın davranışları akla gelir. Ancak dindarlık kavramının bu anlamda daha da açılması ve anlaşılması gerekir. Bu geleneksel sığ kavramın yeniden düzenlenmesi ve anlatılması zorunlu hale gelmiştir.

İslam'ın yeniden anlaşılması çalışmaları günümüzde başlamıştır. Bu akım öncelikle Yaşar Nuri Öztürk'ün “Kur'an İslam”ı şeklindeki aktardığı görüşlerle başladı. Ancak bu akım Türkiye’de çok fazla geçerlilik bulmadı. Bunun nedeni de Türk örf ve adetlerinin bu anlayış içerisinde mantıksız olarak değerlendirilmesi halkın içinde fenomenleşmiş bazı inançları ortadan kaldırıyor olmasındandı. Doğal olarak halkın yıllardır alışagelmış inançlarından bir anda vazgeçmesi beklenemezdi. Halkın bir kısmı bu anlayışa kendini yakın buldular.

Öztürk'ün bu söylemi ilk bakışta makul görünse de dindarlık açısından baktığımızda, halkın birçok alışkanlığını pratikte ortadan kaldırıyor olması ister istemez bu görüşün kitlelere ulaşmasını engelledi. Çünkü “ Kur'an İslamı” söyleminin temelindeki çözümsüzlük aslında bizi görünenden daha farklı bir noktaya getirdi. Bu görüşün temelindeki sıkıntı, Vahhabi söylemin olmasıydı. Vahhabilik’e göre birçok

şeyin haram olduğu görüşü Öztürk'ün bu görüşüyle örtüşür hale gelmişti.

Vahhabilik'e göre, mezarların ziyareti, ölen insanların arkasından Kur'an okunması gibi kültürel davranışlar haramdır. Öztürk'ün Kur'an İslam'ı görüşü de Kur'an'ın içinde olmayan bir davranışı yapmamayı gerektirir.

Öte yandan Öztürk'ün bu girişimi Türkiye'de bir başlangıç olması nedeniyle olumlu gözükebilir. Çünkü İslam, dinamizmi kendi içinde barındırır ve her zaman yeniliğe açık bir dindir.

Türkiye'de bu akımı felsefi, Türk Kültürünün perspektiften yeniden yorumlayarak analiz eden bir başka bilim adamı Şahin Filiz'de "dinin demokratikleşmesi" gerektiğini savunmaktadır. Filiz'e göre, dinin demokratikleşmesi dini anlamda ve fiile geçirme de özgürlükçü bir anlayışı ifade eder. Dinin kendi içinde insanlara verdiği bu özgürlüğü yaygınlaştırmak gerekir. Demokratik ve özgürlükçü din anlayışı ve kültürü gelişmedikçe; çağdaş bir düzeye gelinmedikçe, İslam dini hak ettiği konumu alamayacaktır. Dini sadece simgelere ve olgulara dayandırmak dinin ahlaksal derinliğini ortadan kaldırır; dini sığlaştırarak simgeler ve eylemler savaşına indirger.

Filiz'e göre dindarlık ve ahlaklılık, yapıp-yapmama konusundaki bireyin inançsal hem de

davranışsal açıdan kendi özgürlüğüyle baş başa bırakılması ile gerçek anlamını bulur.

Filiz bu görüşüyle de ayrıca son zamanlarda dini simgelere yapılan vurguyu eleştirmektedir. Bu simgenin de özellikle Başörtüsü\ Türban söylemi üzerinden yapıyor olmasına dikkat çekerek, dindarlık kavramını yeniden temellendirir. Ona göre dindarlığı, dosdoğru bir ahlaksal yaşantı biçimini, bir sembole sığdırarak yozlaştırmak, dinin ahlaksal derinliğini ve toplumsal yararını ortadan kaldırmak demektir.

Şahin Filiz dindarlık kavramını açıklarken bir ayırıma daha gider; o da “dincilik” kavramının dindarlık kavramından farklı olduğudur.

Dincilik, dindarlığa ve sade Müslümanlığa karşıdır. Dinsel bürokrasiyi çoğaltan bu anlayış Tanrı ile birey arasına araçlar koyar. Türkiye’de bu araçlar siyasetçi, tarikat liderleridir. Örneğin, Said Nursi kendi sözlerinin değiştirilemeyeceğini, kitaplarını kendisinin yazmadığını, kendisine yazdırıldığını ve Risale- i Nur’un kendi malı olmadığını ileri sürmüştür. Bazen de “Bana manen ihtar edildi ki” gibi ifadeler kullanmıştır. Said Nursi’nin eserlerinde yayınlanan birçok Nur talebeleri mektuplarında da Said Nursi’de insanüstü yetkileri bulunduğunu ve Risale- i Nur’un semavi olduğu ileri sürülmüştür.⁴²

⁴² Mezhepler, Ahlak, ve İslam Felsefesi İle İlgili Makaleler, İ. Agah Çubukçu, Ankara Ün. Yay. , Ankara – 1967, s. 11.

Çubukçu'nun bu tespiti 1967'lerde ortaya konulmuştur. Ancak bugün hala geçerli olan ve daha da tehlikeli bir boyuta ulaşan bu türden akımlar ve dinsel siyasi oluşumlar dinsel bürokrasiyi oluşturmuş, gerçekte dindarlık kavramının içini boşaltmıştır.

Halk dindarlık konusunda herhangi bir cemaat ya da tarikata üye olunduğunda dindar olacağına inandırılmıştır. Bu anlamda insanların eğitim seviyesi dahi çok önemli olmamaktadır. O halde bu noktada şu soruyu sormak gerekir : “ *Din eğitiminin insanımız üzerindeki etkisi nedir?*” Yapılan bir araştırmaya göre bu sonuçlar sınırlı da olsa din eğitiminin devlet kurumları olarak eksikliği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmayı yöneten Ahmet Onay'a göre, ülkemizde verilen din eğitiminin, dindarlığın davranış boyutunda meydana getirdiği değişimin ancak yarısını ve hatta daha azını dindarlığın manevi boyutunda getirildiği iddia edilir. Ona göre, burada esas üzerinde durulması gereken, din eğitiminin din davranışları üzerindeki etkisinin büyüklüğü değil, kişilerin manevi dünyalarına etki düzeyinin azlığıdır. Okullarda ve okul dışında verilen din eğitimindeki ihmalcı yaklaşımların, bu sonuçların elde edilmesinde önemli bir payı olduğunu açıklar. Dindarlıkla ilgili en önemli faktörlerden birisi de dini kurumlardır. Yasal çerçeveden bakıldığında, Türkiye'de din işlerinin yürütülmesi Diyanet İşleri Başkanlığına bırakılmıştır. Ancak uygulamada yasaklı olmalarına rağmen tarikat

ve cemaatlerin şu veya bu şekilde varlıklarını sŸrdŸre geldikleri bilinmektedir. Sosyolojik bir vakıa olarak bakıldığında, sŸz konusu kurumların, dindarlıktaki sahip olduğu payın %35 olduğu, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın payının ise % 20 olduğu gŸrŸlmektedir.

43

Bu araştırmadan hareketle Tanrı ile insan arasındaki kŸprŸ konumu gŸren tarikat ve cemaatler dinsel bŸrokrasidir. İşlam dininin samimi ve içten olan dindarlık ideali XXI. yŸzyılda dinsel bŸrokrasilerle bitirilmiştir. Dinsel bŸrokrasi İşlam'ın içinde gizli bir ruhban kesimini oluşturmuştur. Bu ruhban kesimi tarikat ve cemaatler olarak halk Ÿzerinde etkilidir. Hatta bu etki daha da ilerleyerek dinsel siyasi harekete dŸnŸřmŸřtŸr. İşlam'daki gizli ve sinsi bu ruhban kesimi Ortaçağ. Avrupa'sındaki Hıristiyan aleminin yaşadığı kaoslara halkı sŸrŸklemektedir.

Filiz'in Dincilik tezine gŸre, ahlaksal ve insansal anlamda bir ŸrŸmŸřlŸk vardır. DŸřŸnce ŸzgŸrlŸđŸ yoktur. Bireyi sŸrekli tepeden belirler; en sıradan emirle başlar; kŸleleřtirmeye kadar devam eder. Dincilik, ahlaksal derinliği ortadan kaldırırken simgeler ve eylemler savaşı çıkarır. Bir ibadetin ve gŸzel bir ahlaksal davranışın yerleşmesinden çok, kullanılıp

⁴³ Dindarlık etkileşim ve değişim, Ahmet Onay, Dem yay. , İşt. – 2004, s. 200- 201.

tüketilebilir ve görünürlük kazanabilir sembolleri devreye sokar.

Dincilik aynı zamanda bölücü bir tavır sergileyerek, insanları kaçınılmaz olarak ötekileştirir. Dincilik Türkiye’de aynı zamanda bölücü bir siyaset olarak tezahür etmektedir. Bölücülük ötekileştirmenin öteki adıdır.

Filiz’in bu görüşlerinden hareketle dindarlık ve dincilik kavramlarını değerlendirdiğimizde bugünkü İslam’ı yaşayan insanların bilinçli ya da bilinçsiz olarak dincilik düzleminde yaşadıklarını ifade edebiliriz. Dincilik düzlemindeki oluşturulan din anlayışının sakıncaları daha detaylı olarak da bir çalışma konusu olabilir.

İslam dininin felsefesine göre din sürekli bir dinamik yapıda kendini geliştirir. Bu din kutsal kitapta ilkleri ortaya koyarken bu ilkelerin açılımlarını bizzat insana bırakmıştır. Bu nedenle Kur’an – ı Kerim’de sürekli insanın akli melekelerini kullanmasını gerektiği ayetlerde geçer. Hatta aklını kullanan insan İslam dinince en güzel olana ulaşandır. Örneğin Zümer suresinin 18. ayetinde, “ *Onlar ki sözü dinler de onların en güzeline uyarlar. İşte bunlardır Allah’ın klavuzladıkları, işte bunlardır akıl ve gönül sahipleri.*” , denilerek aklını kullanan insana dikkat çekilir.

Dindarlık kavramını açarken İslam gelmeden önceki Arap toplumunu hayatından örnekler vermekte fayda vardır.

İslam öncesi Arap toplumunda, Arap hayatının idealleri ve hikmet- i vücudunu teşkil eden faziletleri yavaş yavaş değişerek yerini aşırı ferdiyetçiliğe, sınırsız bir zenginlik hırsına bırakıyordu. Ahlaki değerlerin ve sosyal müesseselerin çözülüp dağılmasıyla birlikte, din hayatında da bir bozulma ve gerileme oldu. Mukaddes şeyler tanınmaz olmaktaydı. Din adamlarının rolü meczup ve sihirbazlar derecesine inmişti. İlahi duygular silinip giderken bir putperestlik zihniyeti tapmaya yol açıyordu.⁴⁴

Bu açıdan bakıldığında da tarihi bir kıyaslama yaparsak Türkiye'deki dindarlıkta da ahlaki değerlerin çözüldüğünü bugün için hepimiz müşahade ediyoruz. İslam öncesi Arap toplumunda zenginlik ve hırsla ferdiyetçiliğin ön plana çıkması bugün de İslam dünyasının o dönemden çok farklı olmadığını göstermektedir. Bu duruma da ülkemizden örnek verecek olursak, halkımızın Ramazan aylarında iftar çadırlarına mahkûm edilmesi ferdiyetçiliğin ön plana çıkmasının bir kanıtıdır.

Dindarlık, sadece dini ritüel ve simgelere dayandırılan bir olgu haline getirilirken, bir yanda siyasallaştırılması dindarlık gibi özel ve yüce bir makamın hak ettiği konuma oturtulmaması açık bir olgusal gerçektir.

⁴⁴ İslam'ın Bugünkü Meseleleri, Erol Güngör, Ötüken yay. , İst. – 1983, s. 258.

Dindarlık denirken, rejim karşıtı bir insan modeli olarak nitelendirilmek, ahlaki ilkelerden yoksun ama namaz kılan oruç tutan, insanların hakkını gözetmeyen bir Müslüman modeli oluşturmuş olmak oldukça üzücü bir durumdur.

Dindar insan, bugün kendini geliştirmemekte, tarikat ve cemaatlerin bir üyesi olmakla dindar olacağına inanmakta, akli melekeleri kullanmaktan bir o kadar uzak, kültürüne yabancı, başka kültürlerle kendini ifade etmeye çalışan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu türden davranışlara sahip olan bir insan modeli de teolojik açıdan bakıldığında İslam'ın ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

İslam insan modelinde, dinamik bir insan zihni önerirken, gelişen bir medeniyetin parçası olan insanı yönlendiren, rehberlik eden, bu yoldaki bütün engelleri kaldıran bir felsefe gösterirken, bugün bu idealden tamamen uzaklaşmıştır.

Hz. Muhammed, “ *İnsanın dini aklıdır. Akli olmayanın dini de olmaz*” , “ *Düşünmek en büyük ibadettir*” , demekle dinimizin akla ve düşünceye verdiği önemi görmekteyiz.

“ *Bir Müslüman'ın iki günü birbirine eşit olmamalıdır*” derken de İslam dininde insan için dinamizmin önemine dikkat çekmiştir.

Bütün bunlarla birlikte yine Hz. Muhammed'in “ *Ben güzel ahlakı tamamlamak için geldim.*” , sözü de

İslam dininin ahlaki normlar üzerinde hassasiyetle durduğunu göstermektedir.

O halde Türkiye’de dindarlık kavramının yeniden anlaşılması ve tartışılması zorunludur. Çünkü dindar insan, bugün için bir zararlı bir potansiyel olarak görülmektedir. Dindar insan dinini, kişinin özel hayatındaki ruhani bir tecrübe olmaktan çıkarak rejim tehdidi olan fiilleri gösterir olarak tanımlanıyorsa, bilgisiz, bilinçsiz bir insan modeli oluşmaya başladığını söyleyebiliriz. Dindar insan modelinin bu şekilde nitelendirildiğini hep birlikte yaşıyorsak, o zaman öz-eleştiri yaparak eksikliklerimizi belirlemek gerekir.

İslam’ın evrensel, düşünceye önem veren özgürlükçü anlayışından hareketle dini anlayışımızı, yaşantımızı yeniden şekillendirmeliyiz.

Bu da hem din eğitiminin, hem İslam Felsefesinin ortak problemidir. İslam dininin yeniden anlaşılması için her iki bilim dalının da ortak çalışma üretmeleri kaçınılmazdır.

İslam dininin, sevgiye, adalete, şefkate, güzel ahlaka, çalışmaya, dayanışmaya, özgürlüğe verdiği önem İslam Felsefesi ve Din eğitimi açısından yeniden değerlendirilip düzenlenmelidir.

Atatürk’ün dediği gibi, “ *Bizim dinimiz akla ve mantığa en uygun dindir.* ”, ilkesinden hareketle akli ve felsefi temeller üzerinde yeniden din felsefemizi geliştirmeliyiz.

İslam'ı gösterişçi dindarların esaretinden kurtarmak, din algılayışımızdaki analiz ve sentezlerimizi yeniden yapılandırmamız bizi en makul olana ulaştıracaktır. Bu anlamda kültürel değerklerimize bir o kadar yakın ve İslam'ın evrensel ahlak ilkelerine daha çok vurgu yapılarak özgürce bir din anlayışı ortaya koymamız gerekir. Bu şekilde geliştirilen bir din anlayış toplumumuzun da eksiklerine cevap verebilir. Halkımızın da dine olan güveni yeniden oluşur.

Kaynakça :

- Kur'an Mesajı, Muhammed Esed, Çev. Cahit Koytak- Ahmet Ertürk, İşaret yay. , İst. – 2002.
- Dinler Tarihine Giriş, Prof. Dr. Mehmet Aydın, Din Bilimleri yay. , Konya- 1996.
- Din Nedir? , Tolstoy, Çev. : Murat Çiftkaya, Kaknüs yay. , İst. – 99.
- Din Sosyolojisi, Ünver Günay, İnsan yay. , İst. – 2001.
- Din Felsefesi, Mehmet S. Aydın, İzmir İlahiyat Fakültesi yay. , İzmir – 2001.
- Mezhepler, Ahlak, ve İslam Felsefesi İle İlgili Makaleler, İ. Agah Çubukçu, Ankara Ün. Yay. , Ankara – 1967.
- Dindarlık etkileşim ve değışim, Ahmet Onay, Dem yay. , İst. – 2004.
- İslam'ın Bugünkü Meseleleri, Erol Güngör, Ötüken yay. , İst. – 1983.

Kadın cahiliye döneminde insan olabilme özelliğini yitirmişken İslam'ın devrim niteliğindeki değişimleri kadına yeniden varlığını kazandırmıştı.

Ancak peygamberin ölümünden sonra, pek çok konuda olduğu gibi yaşanan sıkıntılar gibi kadının da İslam açısından gerçek haklarını ortadan kaldırmıştır.

Günümüzün en çok tartışılan konulardan biri de kadının hak ve özgürlükleridir. Bugün kadının hak ve özgürlükleri üzerinden yapılan söylemler politikaların çıkarıcı yaklaşımları birleşince kadın açısından hiçbir olumlu gelişme gerçekleşmedi.

İslam tarihinde ise dini baskılar altına alınan kadının hak ve sorumluluklardan bahsederken de olumlu bir sonuçtan bahsetmemiz mümkün değildir. Bu kaynaktan beslenen değer ve yargılar son zamanlarda da Türkiye’de dinin siyasete alet edilmesinden bu yana sözde bir özgürlük hakkı olarak “ Türban- başörtüsü

⁴⁵ İslam Felsefesi Bilim Uzmanı, Selçuk Üniversitesi, İslam Felsefesi Doktora Öğrencisi, Konya.

söylemi” olarak şekillenmiştir. Bu söylem kadının temel hak ve hürriyetlerinin önüne geçmiş bulunmaktadır. Siyaset dininin yegâne objesi, kadındır. Siyasi simge olarak nitelendirilmesinden sonra alan türban ya da başörtüsü siyaset dinin en çok beslendiği ve rant sağladığı bir araç haline dönüşmüştür. Kadın bu söylemin objesi haline gelirken kendi hak ve özgürlüklerini savunamayacak kadar tarihin birikiminde, dini ve sosyolojik olarak bastırılarak varlığını kaybetmiştir.

Siyasi anlamda büyük çıkmaz olan “ Türban söylemi”, toplumsal çözümlerin temelini oluşturması, tehlikenin tahmin edilenden daha büyük olduğunu göstermektedir. Çünkü Türban söylemiyle oluşan “siyaset dini”nin sonucunda “ötekileştirme” ortaya çıkmıştır. Ötekileştirme de siyasi söylemlerle fanatik boyutlara ulaşmıştır. Bu da toplumsal sınıfların siyasi düzlem açısından keskin bir biçimde ortaya çıkarmıştır. Sınıflar dindar olup olmamakla belirlenmiştir. Bu noktada kişinin oy kullandığı partiye göre dindarlık kimliğini sembolize eden bir sürece girmesi kaçınılmaz olmuştur.

Siyaset dini oluşmadan önce türban söylemi çok önceleri kemikleşmiş bir yapıyla kendini göstermiştir. O halde türban söylemi ne zaman başladı? Bu söylemin çıkmazlar nelerdir?

Türkiye’de bugün kendini İslam entelektüeli olarak tanımlayan bir takım yazarlar İslam ve kadın

üzerine yayınladıkları yazılarla siyaset dini oluşmasını oldukça hızlandırmıştır. Bu süreç 1970’lerde başlamıştır. Çünkü bu türden yayınlar İslam’ın da yanlış anlaşılmasına neden oldu. Bu oluşum en nihayetinde tehlikeli bir boyuta dönüştü. Bu tür yayınlar zamanla gerçek İslam anlayışını önüne geçerek aynı zamanda radikal İslam anlayışının da gelişmesini sağladılar. Köktencilik, şekilcilik, dogmatiklik, şiddet gericiliği ve din adına terörizmin, “radikal İslam”ın açıklayıcı kavramlardır. Bireysel ve toplumsal özgürlüğe, bilim ve aklın yol göstericiliğine özetle insana ve onun en temel hak ve taleplerine karşı Tanrı sözcülüğü rolünü üstlenmesidir. Toplumsal barışa ve uzlaşmayı kişisel özgürlüğe demokrasi ve laikliğe hukuka ve sosyal yapıya kökten karşı olan dinsel bir sapmadır. Radikal İslam insanları, kendini Tanrı yerine koyarak kâfir, mümin diye temel kategorilere ayırır. Bütünüyle dinsel metinleri şekilci yorum ve uygulamalarını temel felsefesi kabul eder. Kendi öznel yorumlarını dinsel metinlerin nesnelliği ile özdeşleştirirler. Dolayısıyla şu halde yapılan Radikal İslam yorumun Tanrı sözünün özdeşi olduğunu iddia eder. İşte bu Dışsal İslam’ın bir başka adıdır.

Peygamberden sonraki dönemde oluşan gelenek dini yani Dışsal İslamtıpkı Peygamber döneminde yaşanan Ötsel İslam⁴⁶ gibi algılanarak insani

⁴⁶ Bu iki kavram yani Ötsel ve Dışsal İslam kavramları. Şahin Filiz’e aittir.

söylemlerin hâkim olduğu bir İslam anlayışı olarak karşımıza çıktı.

Özsel İslam, aynı zamanda akıl, bilim ve insan gereksinimlerini temel alan çağdaş değerlerini ve aydınlık düşünceleri sekteye uğratmayan bireysel ahlaksal ve doğrudan hissedilen içsel bir duyustur. Bunun karşıtı ise, Dışsal İslam akla bilime ve evrensel insan değerlerine savaş açan; değişmezlik ve kör inancı koyan despot, gayri insani, akıl karşıtı sosyal ve siyasal yapay bir Geleneği eleştirme kapılarını da sıkı sıkı kapatan bu anlayış, geleneği ret etmeyi hatta şirk olarak nitelendirdi.

Mesela, Ali Bulaç, “ ...Tevhide ile şirk arasındaki fark ne ölçülerde derin ise, tarih ve gelenek konularında da aradaki fark bu ölçülerde derindir. Buna en iyi örnek, iki ayrı söylem biçiminden birinin doğrudan aşkın bir âlem tasavvuruna dayanması, diğerinin aşkın olanı dünyevi olanı içine hapsederek salt bir dünya görüşüyle yetinmesidir.”⁴⁷, demektedir. Bulaç’ın bu söylemi geleneği sorgulamanın imkânsızlığını işaret eder. Gelenek ve tarih arasındaki bağı da tevhit- şirk kavramlarıyla özellikle ilintili hale getirmesinin yönü bu yöndeki sorgulamayı engellemek içindir.

Ancak gelenek dini olan Dışsal İslam zaman içinde İslam dünyasının en büyük çıkmazı haline

⁴⁷ Tarih, Toplum ve Gelenek, Ali Bulaç, İz yay. , İst. – 97, s. 233.

dönüştü. Çünkü gelenek dini beraberinde keskin ve katı bir şekilde oluşan dincilik olgusunu beraberinde getirdi.

Bu gelenek dini yani Dışsal İslam anlayışının temel problemlerinden biri de kadının temel hak ve hürriyetleriydi. Kadın haklarını gölgede bırakan baskıcı nitelikte işlevselleştirilmiş tavır dışsal İslam'ın en belirgin özelliği haline geldi. Bu söylem yani Başörtüsü ve Türban söylemi kadının varlığını koruyan diğer bütün haklarını da ortadan kaldırdı.

Başörtüsü- Türban söyleminin çıkmazları tarihe baktığımız da ilk olarak halife Ömer döneminde ortaya çıktığını görürüz. Halife Ömer'in katı mizacı İslam anlayışının da kadını ve kadının yerini de ortadan kaldırmıştır. Halife Ömer'in kadınlara olan sert tavırları Özsel İslam yerine Dışsal İslam anlayışını ortaya çıkardı.

ARAP CAHİLİYE DÖNEMİNDE KADIN

Kur'anın dışındaki gelenek anlayışının temelindeki problem kadını ikinci sınıf insan olarak biçimlendirilmesidir. Ancak Kuran'a göre kadının ontolojik olarak bilinenden öte farklı bir konumu vardır. Kuran'ın kadına verdiği bu değeri anlamak için öncelikle Arap Cahiliye dönemindeki kadının insan olarak değerini açıklamak gerekir.

O dönemde, orta ve aşağı tabakalarda kadının hiçbir önemi ve yeri yoktu. Bu durum zaten doğuştan

başlıyordu. Bir adamın erkek çocuğu olduğunda sevinir, şenlik yapar, kız çocuğu doğarsa utanır ve bir suç işlemiş durumuna düşerdi. Cahiliye döneminde bir kadın özel durumundayken onunla aynı ortamda oturmaz, onlarla birlikte yiyip içmezdi; bazı zamanlar özel hallerindeyken kadınlar evden uzaklaştırılırdı.⁴⁸

Kadının o dönem de ikinci sınıf insan olarak görülmesi bir kenara ayrıca kadın sınıfının alt sınıfı olarak cariyeler sınıfının durumu daha da kötü durumdaydı. Cariyelerin sahipleri onları fuhşa sevk eder, cariyelerin üzerinden para kazanırlardı. Başka bir deyişle kadın ticareti yapılırdı.⁴⁹

Ebu Cehil, bir gün Medineli Evs kabilesine şu teklifte bulunmuştu:

“ Kureyşlilerle ittifak yapmışsınız. Ben o toplantıda bulunmadığıma üzüldüm. Eğer bulunsaydım bende size katılır, söz verir, gerekince yardımınıza gelirdim. Kabul ederseniz anlaşmayı yeniden gözden geçirelim. Kızlarımızı ve karılarımızı, sizden esirgemeyelim. Cariyelerimizin çarşıda pazarda gezip dolaşmalarına, erkeklerimizle oynaşmalarına müsaade edelim; siz de bu yolda hareket eder yani kızlarınızla karılarınızla

⁴⁸ İslam Dönemine Dek Arap Tarihi, Neşet Çağatay, Türk Tarih Kurumu Basım evi, Ankara – 89, s. 133.

⁴⁹ İslam Dönemine Dek Arap Tarihi, A.g.e. , s. 134.

bizim de oynaşmamıza müsaade ederseniz size yardım edelim; kabul etmezseniz yardım etmeyiz.”⁵⁰

Başka bir örnekte kaydedildiğine göre, Cahiliye döneminde Teymullah kabilesinden bir kadın, pazar yerine birkaç tulum yağ getirip satmak üzere iken Havvat b. Cubeyr’in oraya gelip kadını görünce onun güzelliği karşısında dayanamadı; yağ satın almak bahanesiyle kadına yaklaşıp kadını Pazar yerinde taciz ettiği anlatılmaktadır.⁵¹

Araplar da özellikle kız çocukları diri diri gömülürdü. Bunun sebepleri iki yönlüydü: Kız çocukları sayısındaki artışın ekonomik yükümlülükleri ağırlaştıracığı korkusu ve kızların sık sık düşman kabileler tarafından esir alınmaları ve sonunda kendilerini esir alanları ailelerine ve kardeşlerine tercih etmelerine yarattığı aşağılanma korkusu.⁵² Peygamberimiz döneminde dahi örneklerine rast gelinmektedir.

Kız çocuklarının diri diri gömülmesi hatta Kur’an’da ayetle sabittir. Arapların bu geleneği üzerine ayetle Allah tarafından bir uyarı yapılmıştır. Tekvir suresinin, 1- 10 ayetlerin de, “ Güneş, dürüldüğü zaman, yıldızlar, bulanıp söndüğü zaman, dağlar,

⁵⁰ İslam Dönemine Dek Arap Tarihi, A.g.e. , s. 134.

⁵¹ İslam Dönemine Dek Arap Tarihi, A.g.e. , s. 135.

⁵² Kur’an Mesajı, Muhammed Esed, İşaret yay. İst. – 02, s. 1239.

yürütüldüğü zaman, gebe develer saliverildiği zaman yaban hayatı yaşayan (irili ufaklı) tüm canlılar toplandığı zaman, denizler kaynatıldığı zaman, ruhlar (bedenlerle) eşleştirildiği zaman, diri diri gömülen kız çocuğunun, hangi günahattan ötürü öldürüldüğü sorulduğu zaman, amel defterleri açıldığı zaman...”, denilmektedir.

Arap geleneğindeki bu durumu Kur'an sert bir dille özellikle uyarır. Bu uyarının ciddiyeti kadını o günkü konumundan kurtarıp onu hak ettiği konuma ulaştırmayı hedeflemektedir. Kuran'ın kadına insan gibi davranmanın gerekliliğini o günkü cahiliye Arap toplumunu uyarak vahiyle açıklık getirmiş olması önemlidir.

DIŞSAL İSLAM'A GÖRE KADIN

Özsel İslam, aynı zamanda akıl, bilim ve insan gereksinimlerini temel alan çağdaş değerlerini ve aydınlık düşünceleri sekteye uğratmayan bireysel ahlaksal ve doğrudan hissedilen içsel bir duyustur. Bunun karşıtı ise, Dışsal İslam akla bilime ve evrensel insan değerlerine savaş açan; değişmezlik ve kör inancı koyan despot, gayri insani, akıl karşıtı sosyal ve siyasal yapay bir kurgudur.

Halife Ömer, iman ettikten sonra müşriklere karşı çok sert davranmış ve dinini her ortamda, kimseden çekinmeden herkese meydan okuyarak

savunmuştur. Halife Ömer, bütün meselelere karşı net ve tavizsiz tavır koymakla tanınırdı. Onun küfre karşı düşmanlığı; müşriklerin, İslâm'a karşı olan saldırılarını hazmedememe konusundaki hassasiyeti; bazı kararlara şiddetle karşı çıkmasına sebep olmuştur. Hudeybiye'de yapılan anlaşmanın müşrikler lehine görünen maddelerine karşı çıkışı bunlardan biridir. Ancak o, Peygamber'in Allah'ın gösterdiği doğrultuda hareket etmekten başka bir şey yapmadığı uyarısı karşısında, hemen kendini toparlamış ve olayın iç gerçeğini kavramıştı.⁵³ Görüldüğü üzere bizzat Peygamber dönemindeyken dahi bizzat halife Ömer bizzat peygamber tarafından uyarılmıştır.

Halife Ebû Bekir vefat edeceğini anladığında, Hz. Ömer'i kendisine halef tayin etmeyi düşünmüş ve bu düşüncesini açıklayarak bazı sahabelerle istişarelerde bulunmuştu. Herkes Ömer fazilet ve üstünlüğünü kabul etmekle beraber, onu bu iş için biraz sert mizaçlı buluyorlardı. Hatta Talha ve diğer bazı sahabeler ona; "Rabbin seni Ömer'i halife tayin ettiğinden dolayı sorgularsa ona ne cevap vereceksin? Bilirsin ki Ömer oldukça sert bir kimsedir" demişlerdi. Halife Ebû Bekir onlara; "Derim ki: Allah'ım! Kullarının en iyisini onlara halife yaptım" karşılığını vermişti. Sonra da halife Osman'ı çağırarak bir kâğıda Ömer'i halife tayin ettiğini yazdırdı. Kâğıt katlanıp

⁵³ http://www.sevde.de/Sahabeler/HzOMER_B_HATTAB.htm

mühürlendikten sonra, halife Osman dışarı çıkarak insanlardan kâğıtta yazılı olan kimseye bey'at edilmesini istedi. Oradakilerin bey'at etmesiyle Ömer'in II. Raşid halife olarak iş başına gelişi gerçekleşmiş oldu.⁵⁴

Ancak bu hadiseden anlaşılıyor ki halife Ömer'in o dönemde sert mizacı ve İslam'ı algılama biçimindeki katı duruşu bir takım sahabeler tarafından hissedilmiş olduğunu görmekteyiz.

Cahız'ın kaydettiği bir rivayete göre, Halife Ömer, kadınlara “hayır” sözünün çok kullanılmasından ve “ evet” sözcüğünün ise onlara zarar vereceğinden bahseder. Yine halife Ömer'in küfürden sonra kişiye verilen en kötü şeyin keskin (sivri) dilli, kötü huylu, sevgisiz ve çocuksuz kadın olduğu söylediği nakledilmiştir.⁵⁵

Halife Ömer kadınları, sakin, yumuşak, iffetli, dindar, hayat boyu ailesine destek olan, onlara yük olmayan, sevgi kaynağı, çocuk doğuran, çocuk doğurmaktan başka bir işe yaramayan kadın, baş belası şeklinde üç gruba ayırır ve iyi olanlarının az olduğunu ifade eder.⁵⁶

⁵⁴ http://www.sevde.de/Sahabeler/HzOMER_B_HATTAB.htm

⁵⁵ Ayrıntı için bakınız. , Raşid Halifeler Devrinde Kadın, Rıza Savaş, Ravza yay. , İst. – 96, s. 67.

⁵⁶ Ayrıntı için bakınız. , Raşid Halifeler Devrinde Kadın, Rıza Savaş, ravza yay. , İst. – 96, s. 67.

Rıza Savaş, Halife Ömer'in kadınları böyle sınıflandırmaya tabi tutması, muhtemelen onun kendi tecrübeleri ilgili olduğunu ifade etmektedir. Ona göre, halife kadın- erkek ilişkilerini sınırlamak ister ve bunun temin için kadınların erkeklerden uzak kalmaları için erkeklere bazı tavsiyelerde bulunur. Bir konuşmasından erkeklere eşlerine dışarı çıkabilecekleri elbiseler almalarını, çünkü elbiseleri çok ve süs eşyaları olan kadınların dışarı çıkmak için can atacaklarını söyler. Bu konuda söylediklerini kendi hayatında da uygulayan halifenin, eşi Ümmü Gülsüm'ün bu konudaki şikâyetine rast gelinmektedir. Yine halife, "Kadınlar avrettir, onların zayıflıklarını susmakla tedavi ediniz.", kadınların evlere kapanmasını ve istediklerine kulak asılmamasını söyler.⁵⁷

Halife Ömer'in kadınlarla ilgili pek çok durumu kaydedilmiş. Ancak bu hadislerin sahih olup olmadığı da ayrıca bir tartışma konusu olmakla birlikte yine de tarih halife Ömer'in sert mizacını hikâye vari de olsa yansıtmıştır.

Halife Ömer'in oğlu tarafından anlatılan bir olay bu duruma örneklerden birini teşkil etmiştir.

"Nikâhım altında bir kadın vardı ve onu, seviyordum da. Babam Ömer ise, onu sevmiyordu. Bana: "Boşa onu" dedi. Ben itiraz ettim ve boşamadım.

⁵⁷ Raşid Halifeler Devrinde Kadın , A.g.e. , s. 68.

Babam Ömer Hz. Peygamber (s.a.v)`e gelerek durumu arz etti. Rasulullah (s.a.v) bana: "Boşa onu" dedi. (Tirmizi hadisin sahih olduğunu da belirtti.)”⁵⁸

“Halife Ömer, Resulullah (sav)`a gelerek: "Ey Allah`ın Resulü mahvoldum" buyurdu. Hz. Peygamber (sav): "Niye mahvoldun ne var?" diye sorunca açıkladı: "Bu gece bineğimi ters çevirdim (arka canibinden yanaştım). "Resulullah (sav) hiçbir cevap vermedi. Allah peygamberine şu ayeti vahyetti: "Kadınlarınız sizin tarlalarınızdır. Tarlanıza istediğiniz gibi gelin." Dübüründen ve hayız halinde temastan kaçınmak şartıyla önden, arkadan, nasıl istersen öyle gel.”⁵⁹ Hadis olarak rivayet edilen bu metinde – ki hadisin aklen sahih olduğu imkânsız görünmektedir - halife Ömer`in kadınları “binek” olarak nitelendirilmedi dikkat çekicidir.

Halife Ömer döneminden sonra toplum hayatından yavaş yavaş çekilen kadın erkek hâkimiyetinde yaşamsal varlığını korumaya çalışmıştır. Bu nedenle erkek otoritesinin baskınlığı İslam`ın algılanma biçimin tamamen değiştirmiştir. Bu yanlış anlaşılmaya dayalı insani söylem temelli Dışsal İslam anlayışı da Özsel İslam`ın özünden uzaklaşmasına neden olmuştur.

⁵⁸ <http://hadis.ihya.org>, Kütübü Sitte, Hadis no: 162.

⁵⁹ <http://hadis.ihya.org> , Kütübü Sitte, Hadis no: 483.

Halife Ömer döneminden sonra da kadın ve kadın hakları üzerinde gösterilen olumsuz tutum devam ettiğini biliyoruz. Dört halife döneminde, kadınlarla ilgili olumsuz fikirleri dile getiren sahabeleri dinleyenlerden bazıları da, bu görüş ve düşüncelerin Peygamberimize ait olduğu düşüncesine kapılmış olduklarını söyleyebiliriz. Çünkü bu konuşmaları dinleyenlerin hepsi, anı seviyede anlayıp nakletme özelliğine sahip değillerdi. Bazı sahabelerin kadınlar hakkında olumsuz fikir beyan etme düşüncesi, tamamen kendi tecrübe ve anlayışları neticesinde geldikleri noktadır. Bunu İslam’a mal etmek yanlış olur. Örneğin İbn Kuteybe’nin halife Ömer’e nispet ettiği “ kadınları gurfelerde oturtmayın, onlara yazı öğretmeyin.” , rivayet, bazı kitaplara bizzat peygamberimizin hadisi gibi girmiştir.⁶⁰

Kadınlardan okuma – yazma hakkını alan anlayış Peygamberimizin ilim öğrenme de tavsiye ettiği hadisi ile çok büyük çelişki içindedir.

Medine’de kadınlar bir gün Peygamberimize gelerek, “ Erkekler her zaman yanınıza gelip ilim öğreniyorlar, bilmediklerine vakıf oluyorlar. Bizse ise onlardan fırsat bulup yanınıza gelemiyoruz. Bize özel bir gün ayırın gelip sizi dinleyelim ve bilmediklerinizi

⁶⁰ Raşid Halifeler Devrinde Kadın, A.g.e. , s. 68- 69.

öğrenelim demişlerdir. Peygamberimizde onarla özel bir gün tahsis edip onlarla özel olarak ilgilenmiştir. Onlara bilgilendirir, sorularına bizzat cevap verirdi.⁶¹

“Peygamberimiz, şöyle dediğini işittim: "Kim bir ilim öğrenmek için bir yola süluk ederse Allah onu cennete giden yollardan birine dâhil etmiş demektir. Melekler, ilim talibinden memnun olarak kanatlarını (üzerlerine) koyarlar. Semavat ve yerde olanlar ve hatta denizdeki balıklar âlim için istiğfar ederler. Âlimin abid üzerindeki üstünlüğü dolunaylı gecede kamerin diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin varisleridir. Peygamberler, ne dinar ne dirhem miras bırakırlar, ama ilim miras bırakırlar. Kim de ilim elde ederse, bol bir nasip elde etmiştir."⁶²

İslam geldikten sonra kadının kişilik kazandığını, erkeklerle tartışmalar yaptığı ve fikrini açıkça söyleyebildiği bilinen hususlardandır. Bu konuda hem Kur'an hem Peygamberimizin kadını bu seviyeye getirmeye çalıştı. Ancak Rıza Savaş'a göre, dört halife döneminde kadının kazandığı bu seviye ile uyuşmayan tavırlar içine girildiğinin örnekleri bulunmaktadır. Rıza Savaş, bunu bizzat halife Ömer döneminde başlatmak yanlış olmayacağını açıklamıştır.

⁶¹ Buhari, İlim, 36.

⁶² <http://hadis.ihya.org/ksitte>, Hadis no: 4108.

Ona göre halife Ömer bizzat; Peygamberimiz önemindeyken kadının öne çıkmasını engelleyen tutum ve davranış içinde olduğunu delillerle ifade etmektedir. Örneğin bir gün Peygamberimizin eşi Sevde, ihtiyacı için dışarı çıkar. Onu tanıyan halife Ömer arkasından seslenir, bunu üzerine Sevde ihtiyacını görmeden Peygamberimize dönerek durumu ona anlatınca Peygamberimiz, ihtiyaçları için hanımların izin verildiğini söylemiştir.⁶³

Kadın cahiliye döneminde insan olabilme özelliğini yitirmişken İslam'ın devrim niteliğindeki değişimleri kadına yeniden varlığını kazandırmıştı. Ancak peygamberin ölümünden sonra, pek çok konuda olduğu gibi yaşanan sıkıntılar gibi kadının da İslam açısından gerçek haklarını ortadan kaldırmıştır.

Kadının varlığını ve haklarının korunmasındaki tutumların cahiliye döneminde uygulamalara dönülmesinde birçok neden olmasına karşın, merkezi görüşte cinsellik olduğunu görmekteyiz. Kadını evine kapatan bu anlayışla erkekler dindarlıklarını garantör altına almayı amaçlamışlardır.

⁶³ Raşid Halifeler Devrinde Kadın, A.g.e. , s. 70.

Ancak bu cinsel temelli söylem, zamanla “cinsel zorbalığa” neden olmuştur. Cinsel kompleks üzerine kurulan kadın üzerinden dindarlık siyaset dininin oluşmasından çok önceki dönemleri teşkil eder. Bugün de bu anlayış “Başörtüsü - Türban söylemi” olarak genel- geçer bir kabul görmüştür.

Kadını anlamaya çalışırken sübjektif bir bakış açısıyla kadın haklarından bahsetmek tarih boyunca cinsel kompleksler nedeniyle erkeklere düşmüştür. Erkekler dini kaygılar hissederek bu konuda kendilerini sorumlu hissettiler.

Bu türden söylemlerin temelindeki en büyük sıkıntılardan biri de erkeklerin kadın üzerinde kurmaya çalıştıkları otoriteyi tanrısal bir söylemle yapmış olmalarıdır. Asırlarca kadınlar, bu türden söylemlerin esiri oldu.

Kadın yıllarca evlerine kapatılarak her yaptığı haram sayıldı. Sesinin haram olmasından tutun da koku sürünmesine kadar haram davranışlarla çepeçevrelindi.

Bu söylemlerin nedenlerinden biri de erkeklerin dini kaygılarıydı.

Çünkü kadın sosyal hayatın içinde olsaydı erkekler daha çok günaha gireceklerdi. Böylece kadın evine kapanınca erkek daha az günaha girecek ve cenneti rahatça elde edebilecekti.

Erkekler Cennetin hayalini kurarken bile hurileri anlattılar. Anlatılan dini bilgiler de bile huriler ve cennet diye bir başlayan sözlerle dini anlattılar.

Bu anlatımlar yapılırken birçok sahih olmayan hadisle kadınları cehennemde meskûnu yaptılar. Neden? Çünkü bu cinsel zorbalıklı erkek zihniyetine göre kadın, şeytandı. Bu orijinde halife Ömer'in kadınlara olan tavırlara dayanmaktaydı. Bu yüzden kadının bakışı, sözleri, yürüyüşü, gülüşü, çalışması her şeyi şeytaniydi.

Böylece yeni bir din anlayışı yani Dışsal İslam icat edilmiş oldu. Bu anlayış ahlaki ilkelere bir o kadar yoksundu. Çünkü bu anlayışın oluşturduğu dine göre, "Cennette hurilerle erkekler, cehennemde kadınlar cayır cayır yanmaktaydı." Bu din anlayışı erkekler cenneti, kadınlar cehennemi şeklinde bir din anlayışı oluşturdu.

Dini söylemlerdeki cinsel baskı merkezli bu kadın anlayışı kadını zamanla her alandan cinsel bir meta haline getirmiştir. Çünkü bugün kadın kitle iletişim araçlarında dahi bedeni güzelliğinin sergilendiği cinsel bir meta olmuştur. Bu oluşum sürecin de kadını dini anlamda cinsel bir meta haline getiren anlayışın kesiştiği ifade edilebilir.

Dışsal İslam'a göre kadın, dışarı çıkmayan, erkeklerle konuşmayan, tokalaşmayan, çalışmayan, evinde oturan, sadece kocasına ve ailesine hizmet eden bir kadındır. Bu şekilde evin içine kapatılan kadından

toplumsal gelişimi şekillendirmesi talep edilmesi de dincilerin kendi içlerinde düştükleri büyük bir çelişkidir. Çünkü evin içine kapatılan kadın ne kadar ve nasıl mutlu olacaktır? Kendi mutluluğunu yakalamayan bir kadın nasıl toplumun huzuruna oluşmasından katkıda bulunacaktır.

Kadına bu türden muamelenin temelinde yine erkeğin kadını bir cariye gibi görmesinden kaynaklanmaktadır.

Kadının varlığını yitirmesine bugün de başta belirttiğimiz gibi siyaset dininin oluşmasıyla son noktasına gelmiştir.

HADİS FORMUNDA UYDURULAN ÇAĞDIŞI RİVAYETLERDE KADIN SÖMÜRÜSÜ

Zühre EROĞLU¹

Uydurma rivayetleri kabul eden kimseler İslam'ı genel manada anlayamadıklarından dolayı bu rivayetlere rağbet ederler. Bunun sebebi de Müslüman toplumların aklî bilgiyi kabul etmemesidir. Buna karşılık olarak İslam'ın ana kaynağı olan Kur'an'ın birçok ayetinde “akıl etmez misiz, düşünmez misiniz” sözü geçmektedir. Hâlbuki İslam doğru bir şekilde okunduğu-anlaşıldığı zaman kadın-erkek ve hür-köle(cariye) gibi ayırımlara gidilmesine ihtimal yoktur.

Geçmişte uydurulmuş, o zamanlardan bu zamana kadar uydurma olduğu bilindiği halde genellikle bilinçli olarak halk arasında yaygınlaştırılan, gerçeği yansıtmayan, Hz. Peygamber'e atfedilen birçok rivayet

¹ Selçuk Üniversitesi,İslam Felsefesi Master Öğrencisi,Konya.

vardır. Bu tür rivayetlere hadis literatüründe **mevzu**² (uydurulmuş-hadis formatında uydurulmuş sözler) denir.

Hadis rivayeti ilim sahibi kişilerce üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konu olmasına rağmen uydurulmuş rivayetlerin sayısının çokluğu dikkat çekicidir. Bu tür rivayetlerin rağbet görmemesi ve yaygınlaşmaması için yazılan eserler olmasına rağmen uydurma hadisler yaygınlık kazanmaya devam etmiştir. Ancak şu bir gerçektir ki, uydurma rivayetler içerik ve anlam bakımından bazı kesimler tarafından kabul görmüş ve uydurma olup olmadığına asla bakılmamıştır. Hatta daha da ileri gidilerek, hadislerin Müslümanlar üzerindeki büyük etkisi dikkate alınarak özellikle hadis uydurulmuştur.

² Başta İslam dinine kastedenler olmak üzere, mensup oldukları siyasi fırka ve hizipleri, fikhî mezhepleri, kabileleri, dilleri ve beldelerine nezdinde yüksek mertebeler kazandırmak, cami ve mescitlerde vaaz ettikleri cemaatin teveccühüne nail olmak, halkın dini emir ve yasaklara karşı rağbetini artırmak maksadı ile din düşmanlarının, yalancıların ve cahillerin uydurdıkları, sonra bu uydurulan şeylere derecelerini yükseltmek için tanınmış hadis ravilerinden (hadisleri rivayet eden) düzdükleri isnatlar ekleyerek hadismiş gibi Hz. Peygamber'e iftira ile isnat ettiklere sözlerle mevzu' denir. Talat Koçyiğit, "Hadis İstilahları", Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1980, s. 225.

Hadis literatüründe yok denecek kadar az olan “lâfzen mütevatir”³ hadislerden en meşhuru hadis uyduran kimseler hakkında olması oldukça manidardır. Bu hadis şu şekildedir: **“Bile bile kim bana isnat ederek yalan uydurursa, cehennemdeki yerine hazırlansın.”**⁴

Bu hadis Hz. Muhammed adına yalan uydurmanın haram olduğunu açıkça beyan eder. Uydurma olduğunu bildiği halde onu rivayet eden ve uydurma olduğunu da açıklamayan kimse en büyük günahlardan birini işlemiş olur.⁵

Grup görüşünü savunma, İslam’a hizmet etmek arzusu ve şahsi çıkar sağlamak düşüncesi hadis uydurmaya teşvik edici sebeplerdir. İslam’a hizmet amacı güdülerek hadis uydurulması ise diğer sebepler arasında en kabul edilemez olanıdır. Müslümanlar

³ **Mütevatir hadis:** Aklın, yalan üzerine birleşmeleri âdeten mümkün görmediği râviler (hadisleri kendinden sonraki kimselere nakleden kimseler) topluluğunun, her nesilde, kendileri gibi bir topluluktan alıp naklettiği, işitme ve görmeye dayanan hadistir. **Lafzen mütevatir hadis:** bütün rivayetlerinde lafızları aynı olan mütevâtir hadislere denir. İsmail Lütfi Çakan, “Hadis Usûlü”, M. Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s. 106.

⁴ Ebu’l-Hasan Ali İbn Battal, “Şerhu Sahihi’l-Buhârî li İbn Ebî Battal”, Mektebetü’r-Rüşd, Riyad, 2004, c. 5, s. 189.

⁵ İsmail Lütfi Çakan, a. g. e. , s. 161.

birbirlerine iyiliği emir ve kötülüğü yasaklamak ile yükümlüdürler. Bu yükümlülüğe rağmen İslam’a hizmet amacı ile Hz. Peygamber’e yalan isnat etmek mantık dışıdır. Çünkü yalan üzere temellendirilmiş, hizmet adı altında söylenen sözlerin doğurduğu sonuçlar, Müslümanların dinî, insanî ve ahlakî yönden çökmesine ve doğru bilgidен uzak halde dini yanlış öğrenmelerine sebep olmuştur. Basit gibi görünen hadis uydurmanın olması temelde toplumlardaki geri kalmışlığın ve ahlaki çöküntünün kaynağıdır. İyi niyetle de olsa İslam dinine hizmet etmek isteyen bir kimse bu işi hakkıyla yapmayı dilerse hadis uydurmaktan çok daha güzel yolları tercih etmelidir. Hadis uydurmanın yasak olduğu kesin olduğu halde yalan hadisleri kullanmada ve halkın arasında yaymada ısrar edenlerin katiyetle İslam’la alakaları yoktur. Haram oluşu kesin kaydına bağlanmış bir konuda ısrar etmek, ilim ve hikmet ile bağdaştırılamaz. Hz. Peygamber kendine yalan isnat edenlerin arasında ne sebeple olursa olsun hiçbir ayırım yapmamış ve onlar hakkında hükmünü net olarak ortaya koymuştur.

Bu alanda uydurma rivayetleri diğerlerinden ayırmak ve uydurma rivayetlerin konumunu belirlemek için şu iki soruya doğru cevap vermek gerekmektedir: *Hadis nedir? Hadis ile ayet arasındaki fark nedir?*

Hadis Nedir?

Hadis, söz, fiil, onay, ahlaki ve fiziki vasıf olarak Hz. Peygamber'e izafe edilen yazılı metinlere denir. ⁶ Geleneksel İslam anlayışında hadis, hüküm koyma ve delil olma açısından Kur'an'dan sonra ikinci sıradadır. ⁷ Herhangi bir konuda hüküm verileceği zaman Kur'an'da o meseleye çözüm bulunamazsa hadislerden yola çıkılarak mesele çözüme kavuşturulur. Günümüzde de İlahiyat bilimleri arasında Hadis araştırmalarının yürütüldüğü özel bir bölüm vardır.

Hadis ile Ayet Arasındaki Fark

Ayetler vahiy yolu ile gelmiştir. Ayetlerin vahiy ürünü olduğu konusunda kuşku bulunmamaktadır.⁸ Bu sebeple ayetlerin koyduğu hükümlere uyulması gerekmektedir. Hadislerin vahiy ile ulaşmış olmaları söz konusu olmamakla birlikte hadislerin vahiy ürünü olup olmadığı konusunda tartışmalar bulunmaktadır. Hadisin vahiy mahsulü olduğunu savunanlar vahyin iki çeşidinin olduğunu kabul eder. Tartışmanın kaynağı bu ayırımdan

⁶ İsmail Lütfi Çakan, a. g. e. , s. 13.

⁷ Ali Toksarı, "Delil Olma Yönünden Sünnet", Rey Yayıncılık, Kayseri, 1994, s. 79.

⁸ "Kimsenin kuşkusu olmasın ki, bu uyarıcı/hatırlatıcı mesajı, ayet ayet Biz indirdik: ve yine kimsenin kuşkusu olmasın ki, (bütün tahriflerden) onu yine Biz koruyacağız." Hicr, 15/ 9.

meydana gelir. ⁹ Hz. Peygamber bizzat vahyin muhatabı olduğu için günlük hayatta, sosyal problemler ve problemlerin çözümünde vahyî bilgidен etkilenmesi kaçınılmazdır. Ancak vahyin kendisi ile vahiyden etkilenerek ortaya çıkan bilgiler (sözler) arasında vahiyle bağlantılı olma konusunda fark vardır. ¹⁰

Peygamber-Kur'an İlişkisi:

Hz. Peygamber, Kur'an ayetleri indikçe bu ayetleri hemen etrafındakilere okur ve yazmalarını isterdi. Onlar ayetlerde anlayamadıkları yerleri Hz. Peygamber'e sorarak ayetleri anlamaya çalışırlardı. İslam tarihi, hadis ve tefsir kaynaklarında Hz. Peygamber'in ayetlerin inmesinden sonra da insanlarla ayetler hakkında konuştuğu ve ayetleri açıkladığı hakkında bilgiler vardır. Tüm davet ve açıklamalarına rağmen iman etmeyenlere karşı Hz. Peygamber üzüliyor ve iman etmeleri için daha fazla gayret sarf etmeye çalışıyordu. Bunun üzerine Allah şu ayeti indirmiştir:

“İşte böyle, (ey Peygamber,) onlara öğüt ver; senin görevin yalnız öğüt vermektir: sen onları (inanmaya) zorlayamazsın.”¹¹

⁹ A. g. e. , s. 95-96.

¹⁰ Geniş bilgi için bkz: İsmail Lütfi Çakan, a. g. e. , 37-42.

¹¹ Ğasiye, 88/ 21–22.

Bir diğ er ayet ise; “Dinde zorlama yoktur. Artık doğru ile yanlış, birbirinden ayrılmıştır: O halde, şeytan  g   lere ve düzenlere (uymayı) reddedenler ve Allah’a inananlar, hiçbir zaman kopmayacak en sağlam mesnede tutunmuşlardır: Zira Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir.”¹²

Her iki ayette bahsedilen ana konu zor kullanarak, baskı yaparak iman etmeyenlere hidayet verilmeyeceğidir. Bu konudaki bir diğ er ayette şudur: “şüphesiz sen sevdiğin kimseyi doğru yola iletemezsin. Fakat Allah, dilediği kimseyi doğru yola eriştirir. O doğru yola gelecekleri daha iyi bilir.”¹³

H . Peygamber’in görev ve yükümlüğünü belirleyen ayetler bunlarla sınırlı değildir. Bu konuda başka ayetlerde indirilmiştir.¹⁴ Peygamber Kur’an ilişkisi bu ayetler çerçevesinde çok daha iyi anlaşılmaktadır.

¹² Bakara, 2/ 256.

¹³ Kasas, 28/ 56.

¹⁴ Bu ayetlerden birkaç tanesi de şu ayetlerdir: “Biz seni onların bekçisi yapmadık ve sen onların yaptıklarından da sorumlu değilsin.” (En’ m, 6/ 107), “Fakat (size emanet edilen) mesajı size açıkça tebliğ etmekten başka bir şey ile yükümlü değiliz.” (Yas n, 36/ 17), “Sizin bu arkadaşınız ne sapmış, ne de aldatılmıştır ve ne de kendi arzu ve heveslerine göre konuşmaktadır.” (Necm, 53/ 2–3.).

Kadın Hakkında Uydurulmuş Rivayetler

Uydurulmuş rivayetler çok çeşitlidir. Burada işlenecek olan konu ise sadece kadın hakkında uydurulmuş rivayetlerdir. Araştırmamızda yer alan metinlerde görüldüğü üzere bu rivayetler insanî anlam taşımaz ve hiçbir değeri yoktur. Tarih boyunca kadının aşağı bir varlık olarak görüldüğü aşikârdır. Buna rağmen tüm inananların eşit sayıldığı bir dinde kadın ve erkek arasında ontolojik ve ahlaki bir ayırım olmaması gerekmektedir. Ancak uydurulan bu rivayetlerdeki görüşler İslam dininin insan hakkındaki görüşlerine tezat teşkil etmektedir. Bu sebepten kadın hakkında uydurulmuş rivayetlerin daha iyi anlaşılması için tek tek ele alınmaları gerekmektedir.

Kadın Aleyhine Uydurulan Hadisler

“Erkekler kadınlara itaat ettikleri zaman helak oldular. ”

¹⁵ Bu sözü uyduranlar, sözü isnat ettikleri Hz. Peygamber’in kendi hanımları ile ilişkisini görmezden gelmişlerdir. Çünkü bizzat vahiy muhatabı olan Hz. Peygamber hanımlarına çeşitli konularda danışmış ve onların tavsiyelerini uygulamaktan geri durmamıştır. Bazı kimselerin böyle bir sözü uydurmaya

¹⁵ Ebu’l Ferec İbn’ul Cevzi, “*Kitâbu’l Mevduat*”, Beyrut, 1983, c. 2, s. 272–273.

meyletmelerinin sebebi insanları hükümleri altına alma ve onlara eziyet etme isteğinden kaynaklanır. Bu söz hadis adı altında halk arasında yaygınlaştırıldığında aile içinde problemlerin artması kaçınılmazdır. Ortaya atılan söz evliliğin en önemli unsuru olan muhabbetin yok olmasına sebep olur. Birbirini dikkate almayan, aşağılayan bakış açısı aileyi aile olmaktan çıkmış bir hale getirir. Uydurma hadislerin her ne sebepten olursa olsun halk arasında söylenmemesi gerekir. Çünkü hadis ilmini bilmeyen kimseler tarafından bir hadisin uydurma olup olmadığı anlaşılmaz, doğal olarak halk arasında yaygınlaşır. Yaygınlaşan ve kabul gören anlayışı ise değiştirmek zor olmaktadır. Hatta din üzerinden yapılan bu tür söylemleri yanlış da olsa düzeltmek oldukça zordur.

Uydurma hadislere rağbet oldukça fazladır. Çünkü din üzerinden çıkar sağlamak isteyenler kendilerini haklı göstermek adına bu uydurma rivayetleri kullanmaktan çekinmezler. Dikkat çekici olan kısım ise hadis ilmi ile ilgilenenler tarafından da uydurma hadislerin inatla savunulmasıdır. Ahlakî olgunluğa erişememiş insanlar uydurma rivayetleri kabul etmekte zorlanmazlar. Bu sebeple ilkel bir davranış olan diğerlerine karşı üstünlük sağlayabilmek için her yolu kullanmaya yatkındırlar. Onlar için üstün olmak, kadın olsun erkek olsun insanlığı aşağılamak hayatlarının gayesi olmuştur.

Bir başka uydurma rivayet şudur: “Kadınları odalarda oturtmayınız, yazı yazmayı öğretmeyiniz. Ancak kadınlara yün eğirmeyi ve Nûr sûresini öğretiniz.”
„ 16

Bu söz çok açık bir şekilde Kur'an ayetleri ve hadislerle (hadislerin doğru olanları) çelişir. Kuran'ın ilk inen ayeti "Oku!" ayetidir. Bu ayet, tüm insanlara hitap etmiştir. “Oku!” emri ne şekilde yorumlanırsa yorumlansın ayette kadın-erkek ayrımı yapılmamıştır. Emir ise yapılması istenen eylemin yükümlülük yani yapılması insanlar üzerine zorunlu kılınmış manası taşır. Bu ayete inanan herkes kadın-erkek farkı gözetmeksizin bu emir ile yükümlüdür. Bu anlamda İslam dinine göre ayette geçtiği üzere okumak, geniş manada ise öğrenmek farzdır.

Hız. Peygamber de okuma-yazmayı teşvik etmiş ve hanımlarının da okuma-yazması ile ilgilenmiştir. Okuma yazma bilen kadınların bildiklerini öğretmesine müsaade etmiştir.

Bu sözde hadis kadını hayattan geri çekmek ve yaşam alanını kısıtlamak amacıyla uydurulmuştur. Kadının işi sadece yün eğirmek değildir. “Akıl sahibi kimse” kadının toplumda, ailede ne kadar önemli bir

¹⁶ Ebü'l-Hasan Nureddin Heysemi, “Mecmeu'z-Zevaid ve Menbau'l-Fevaid”, Daru'l-Kütübi'l-Arabî, Beyrut, 1967, c. 4, s. 93.

konumda olduğunu anlayabilir.

Uydurulmuş bu rivayette kabul edilemez olan başka bir kısım ise kadınlara yalnızca *Nûr Suresinin* öğretilmesi gerektiğinin söylemesidir. Kur'an ayetlerinde böyle bir ayırıma yer yoktur. Çünkü böyle bir durum, yani sureler arası ayırım Kur'an ayetlerine uyulması konusundaki genel esaslara aykırıdır. Hz. Peygamber Kur'an ayetlerini okurken kimseyi kimseden ayırmamıştır. Peygamberimiz hiçbir rivayette kadınlara ayrı davranış sergilemediği gibi onlara Nûr Suresinden başka ayetler okumamazlık ettiği kesinlikle kaynaklarda geçmez.

Uydurma rivayetleri kabul eden kimseler İslam'ı genel manada anlayamadıklarından dolayı bu rivayetlere rağbet ederler. Bunun sebebi de Müslüman toplumların aklî bilgiyi kabul etmemesidir. Buna karşılık olarak İslam'ın ana kaynağı olan Kur'an'ın birçok ayetinde “akıl etmez misiz, düşünmez misiniz” sözü geçmektedir. Hâlbuki İslam doğru bir şekilde okunduğu-anlaşıldığı zaman kadın-erkek ve hür-köle(cariye) gibi ayırımlara gidilmesine ihtimal yoktur.

“Nasıl ki Allah Teala kadınları geriye atmışsa, sizde onları öylece geriye atınız.”¹⁷

¹⁷ Aliyyü'l Kâri, “El-Esrarü'l-Merfua fi'l-Ahbari'l-Mevzua”, Müessesetü'r- Risale, Beyrut, 1986, s. 111.

Bu söz ile Hz. Peygamber'e yalan isnat etmekten de öteye geçilmiş, Allah'ın adil olmadığını ve insanlar arasında yaratma bakımından ayırım yaptığını öne sürülmüştür. Hiçbir insan birbirinin aynısı değildir. Bu farklılık birinin diğerine üstün olduğu anlamına gelmesi insanların büyüklenmeye karşı olan zayıflıklarından kaynaklanmaktadır. Bu uydurma rivayetin öne sürdüğü geriye atılmışlık durumu kadın erkek arasında olmadığı gibi hiçbir insan içinde söz konusu edilemez. Kur'an'da fiziki bir farklılıktan dolayı birinin diğerine üstün olduğu hakkında delil bulunmamaktadır. **Uydurma hadislerin en temel özelliği Kur'an ile çelişir durumda olmalarıdır.** Dikkatle incelendiği zaman bu farkı anlamak mümkündür.

Aşıkâr olan şudur ki: Dinen, ahlaken ve vicdanen Allah'ın kadınları geriye atması kabul edilemezdir. Allah ile insan arasındaki bağı belirlemek ve insanî hakları göz ardı eden bu cahil anlayışı ortadan kaldırmak gerekir. Bu cahil kimselerin görevi olmaması gerekir. Tasavvuf ilminde (özellikle H. I. -V. asırları arasındaki ilk dönem tasavvuf anlayışında) Allah ile insan arasındaki bağı, bir başkasının etkisinde kalmayacak kadar mahrem bir bağ olduğu bilinir.

“Kadınlar evlerin lambalarıdır ancak kadınlara

(yazmayı ve okumayı) öğretmeyiniz. ”¹⁸

Kadın toplumun iki temelinden biridir. Erkeklerin toplum içinde, bazı statülerde ön planda olduklarından dolayı kadınlara karşı üstün olduğu savunulamaz. Erkek olsun kadın olsun toplumun temeli olan ailenin tümünde kadın etkin bir şekilde rol oynar.

Kadın, evlat, eş ve anne olma özellikleri ile üzerinde büyük bir mesuliyet taşımaktadır. Kadın bu yönleri ile bir bütünlük oluşturmalıdır. Anne-babaya karşı vazifeler ancak iyi eğitimle birlikte daha iyi yerine getirilir. Kadın, eşine karşı bir dost ve hayat arkadaşı konumundadır. En önemli ilişki ise çocuk-anne arasında olanıdır. Çocuğun ilk eğitimcisi annedir. Anne ne kadar eğitilmiş olursa çocuğun düşüncesi, ufku bir o kadar geniş olur. Bu bakımdan kadının eğitim alması ve eğitimine özen gösterilmesi şarttır. Kısmen şifahi eğitimle bu eksiklik giderilmiş olsa da tam manada eğitim okuma-yazma olmadan mümkün değildir.

“Kadın için iki tane örtü vardır: Kabir ve koca. Denildi ki: Bunlardan hangisi daha faziletlidir?

¹⁸ El-Acluni, “Keşfu’l Hafa”, Darü İhyai’t-Türasi’l-Arabî, Beyrut, 1351, c. 2, s. 316.

Rasulullah buyurdu: Kabir. ”¹⁹

Bu uydurma rivayetin öne sürdüğü iddia kadının yaşam hakkının olmadığıdır. Hâlbuki ayetlerde bilerek öldürmelere verdiği ağır ceza ve kimin yaşayıp kimin yaşamayacağı bilgisinin yalnızca Allah’a ait olduğunu ortaya koyan ayetler vardır. ²⁰ Koca ise eşinin koruyucusudur, aynı şekilde gerektiği zaman kadın da eşini korur. Muhafaza etme yalnızca erkeklere has değildir. Ancak erkeğin fiziki anlamda güçlü olmasından dolayı kocaya, kadının yaşam hakkını elinden alma ve kadının yaşamı hakkında hüküm verme yetkisi verilmemiştir.

“Kadınlar olmasaydı, hakkıyla Allah’a ibadet edilecekti. ” ²¹

“Kadın olmasaydı, muhakkak erkek cennete girecekti. ” ²²

Böyle bir rivayet, ibadet etmekte zorlanan erkeklerin öne sürdüğü bir bahane olmaktan öteye

¹⁹ Zeynüddin Muhammed Münavi, “Feyzü’l-Kadir Şerhi’l-Cami’s-Sağir”, Beyrut, 1938, c. 5, s. 291.

²⁰ En’âm, 6/ 2.

²¹ A. g. e. , c. 5, s. 343.

²² A. g. e. , c. 5, s. 343.

geçmemektedir. Hâlbuki hakkıyla ibadet etmek isten kimseye hiçbir şey engel olamaz. Çünkü belirttiğimiz gibi ibadet Allah ile kul arasında özel bir ilişkidir.

İkinci uydurma rivayette ise kadınlar olmasaydı erkeğin kesinlikle cennete gireceği söylenmiştir. Allah, erkekleri yarattığı gibi kadınları da aynı sebepten yaratmıştır. Kadının olmama ihtimali gibi bir vakıa söz konusu değildir ve bu tür bir anlayış üzerinden hüküm koymanın hiçbir manası yoktur. Kadının olmama ihtimali üzerinden hesaplar yapmak, suçu kadınların üzerine yıkmak hem dinî hem ahlakî bir davranış değildir. Şu ayet kadın ve erkek arasında nasıl bir bağın olduğunu çok güzel açıklamaktadır: “Sizi (hepinizi) bir tek candan yaratan ve (sevgiyle) kadına meyletsin diye ona kendi özünden eş var edip çıkaran O’dur. ”²³ Bu rivayeti uyduranlar yapamadıkları ibadetlerden dolayı onları suçlamış olmaları, suçlamalarının doğru olduğunu göstermez. Bu tür rivayetler tam tersi şekilde de söylenebilir. Cennete girebilmenin şartı *erkek olmasaydı* şartına da bağlanabilir. Ancak her iki yaklaşım açıkça anlam çelişkisi içindedir. Cennete girememek ya da ibadet edememek böyle basit şartlara bağlanmayacak kadar önemlidir. Kur’an’da cennete girmek için birçok yol gösterilmiştir. Erdemli olan davranış bu yollardan birini ya da birkaçını tercih etmektir.

²³ Arâf, 7/ 189.

Uydurma rivayetlerin ortaya koyduğu yanlış anlayıştan sonra İslam'ın ilk kaynağı olan Kur'an kadına nasıl bir bakış sergilemiştir? Bu soru, İslam'ın bir insan olarak kadına bakışına ve evrensel manada kadına bakışa cevap bulmaya adım olacaktır.

Kur'an'ın Kadına Bakışı

Kur'an ayetlerinin tümünde ontolojik(varlık açısından) ve ahlakî açıdan insanlar arasında fark gözetilmez. Yaratılış olarak hiçbir insanın birbirine benzememe durumu ise bu konunun dışında tutulmalıdır. Aynı şekilde kadın-erkek arasındaki farka da bu çerçeveden bakılmalıdır. Aşağıdaki ayette ise insanlar arasında fark gözetilmeksizin herkese yaptığıının karşılığının verileceği ifade edilmektedir:

“İster erkek ister kadın olsun- iman edip (yapabileceği) doğru ve yararlı işler yapan kimse cennete girecek ve bir hurma çekirdeği(ni dolduracak) kadar bile haksızlığa uğramayacaktır. ”²⁴

Bu ayet çok açık şekilde kadın ve erkek arasında bir ayırım gözetmeksizin, insanların sadece kul olarak davranışlarına göre karşılık alacaklarını beyan

²⁴ Nisâ, 4/ 124.

Kimseinin haksızlığa uğramayacağı hakkındaki diğer ayetler için bkz: Nisa, 4/ 40, Enbiya, 21/ 47, Zilzal, 99/7-8.

etmektedir. Bu ayetin açıklamasında Seyyid Kutup (1906–1966) şöyle demiştir: *(Erkek ya da kadın) insan türünün iki şıkkına karşı muamelede uyulan kuralın tekliğini açıkça belirten bir hükümdür bu.*²⁵ Bu yorum, insanlar arasında kadın-erkek arasında fark gözetilmeksizin insanların davranışlarına nasıl bir muamelede bulunulacağını ifade etmektedir.

Kültürel, ekonomik ve toplumsal şartlar, her devirde kadına farklı farklı statüler belirmiş olsa dahi bu şartlar kadının insan olduğu gerçeğini değiştirmez. Kadının da erkek gibi insanî olarak aynı kurala tabi olduğu açıktır. Kur'an ayetleri, kadının tıpkı erkek gibi yaptığının karşılığını alacağı ve kimsenin haksızlığa uğramayacağı konusunda güvence verir. Çünkü Kur'an, topluma, adaleti devrim niteliğinde anlatmıştır.

Uydurma rivayetler bu ayetin ışığında değerlendirildiği zaman, bu rivayetlerin İslam dininin ortaya koyduğu anlayıştan tamamen uzak oldukları anlaşılmaktadır. Buna rağmen kendini din bilgini olarak tanıtan kimseler hala bu rivayetleri sanki dinin emriymiş gibi halka yaymaya devam etmekte ve halkın insana bakışını köreltmektedir. Bu bakış açısı sosyal olarak da insanlar arasında ötekileştirmeye sebep olmaktadır.

²⁵ Seyyid Kutup, Fizilal-il Kur'an, çev: Emin Saraç, İ. Hakkı Şengüler, Bekir Karlığa, Hikmet Yayınları, İstanbul, 1974, c. 3, s. 458.

Şimdiki ayet ise inanan kadın ve erkek arasındaki ilişkinin nasıl bir ilişki olduğunu çok açık ifade etmektedir:

“Erkek ve kadın müminlere gelince, onlar birbirlerinin dostudurlar: (hep) iyi ve doğru olanın yapılmasını özendirir, kötü ve zararlı olanın yapılmasına engel olurlar ve onlar namazlarında kararlı ve devamlıdırlar, arındırıcı yükümlülüklerini yerine getirir, Allah’a ve O’nun Elçisi’ne yürekten bağlılık gösterirler. İşte bunlardır, Allah’ın rahmetiyle kuşatacağı kimseler: muhakkak ki, doğru hüküm ve hikmetle yargılayan en yüce iktidar sahibidir Allah!”²⁶

Bu ayet, inanan erkek ve kadın arasındaki ilişkinin nasıl olduğunu güzel bir şekilde açıklığa kavuşturmuştur. Uydurma rivayetlerdeki gibi erkek ve kadın birbirinin düşmanı, birinin diğerine cennete girmesine engel olması gibi durumlar, inanan erkek ve kadına arasında olacak davranışlar değildir. “Dostluk” kelimesinin kullanılmış olması inanan erkek ve kadın arasındaki bağın aslında ne kadar kuvvetli olduğunu gösterir. Ayetin devamında ise dostluğun gereği olan iyinin doğrunun yapılmasını tavsiye etmek, kötü olanın yapılmasını engellemek ve ibadetlerinde kararlılık göstermek gibi özellikler sıralanmıştır. Bu dostluğa sahip kimselerinde Allah’a ve Hz. Peygamber’e

²⁶ Tevbe, 9/ 71.

bağlılıklarının yürekten olduğu söylenir.

Sonuç olarak, bu ayetler, uydurma rivayetlerinin hükmünün **doğru olmadığına açık bir şekilde delildirler**. İslam bu anlayış ile insanlar arasındaki bağın nasıl olacağını belirlemişken, ayetleri yeterli ya da doğru bulmayan kimseler kadınlar hakkında kendilerini tatmin edecek açıklamalarda bulunmuşlardır. Ancak anlayışlarını yaymak için kendilerine seçtikleri yol, halkın etkilendiği, güvendiği hadislerin arasına farklı yollarla düşüncelerine yer açmak olmuştur. Bu noktada asıl görev din bilginlerine düşmektedir. Bir an önce uydurma olan rivayetlerin yaygınlaştırılmasının önüne geçilmelidir. Bu makalede ele alınanların dışında kadınlar hakkında hatta başka birçok konuda da birçok uydurulmuş rivayet vardır. İslam'ın ortaya koyduğu anlayış, uydurulmuş rivayetlerle yorumlanamayacak kadar derin ve anlamlıdır. Çünkü İslam insana kadın-erkek ayırımı yapmadan, kaybolan, yitip giden değerini geri vermiş ve Kur'an ayetleri ile insana verilen değer korunmasına ışık tutulmuştur.

KAYNAKÇA

- ALİ İBN BATTAL, *Ebu'l-Hasan, Şerhu Sahihi'l-Buhari li İbn Ebî Battal, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad, 2004.*
- BOLELLİ, Nusrettin, *Kadınların Hadis İlmindeki Yeri (Hicrî II. - V. asır) , Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.*

- ÇAKAN, İsmail Lütü, *Hadis Usûlü*, M. Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.
- ÇELİK, Mustafa, *Uydurma Hadislerde Kadın Aleyhtarlığı*, Ölçü Yayınları, İstanbul, 1995.
- EL-ACLUNİ, Keşfu'l Hafa, *Darü İhyai't-Türasi'l-Arabî*, Beyrut, 1351.
- ESED, Muhammed, *Kur'an Mesajı*, trc: Cahit Konak, Ahmet Ertürk, İşaret Yayınları, Ankara, 1997.
- HEYSEMİ, Ebu'l-Hasan Nureddin, *Mecmeu'z-Zevaid ve Menbau'l-Fevaid*, Daru'l-Kütübi'l-Arabî, Beyrut, 1967.
- İBN'UL CEVZİ, Ebu'l Ferec, *Kitâbu'l Mevduat*, Beyrut, 1983.
- KÂRİ, Aliyyü'l, *El-Esraru'l-Merfua fi'l-Ahbari'l-Mevzua*, Müessesetü'r- Risale, Beyrut, 1986.
- KOÇYİĞİT, Talat, *Hadis Istılahları*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1980.
- KUTUP, Seyyid, *Fizilal-il Kur'an*, çev: Emin Saraç, İ. Hakkı Şengüler, Bekir Karlığa, Hikmet Yayınları, İstanbul, 1974.
- MÜNÂVÎ, Zeynüddin Muhammed, *Feyzü'l-Kadir Şerhi'l-Cami's-Sağir*, Beyrut, 1938.
- TOKSARI, Ali, *Delil Olma Yönünden Sünnet*, Rey Yayıncılık, Kayseri, 1994.

ÜLKEMİZDEKİ İRTİCA GERÇEĞİNİN KAVRAMSAL VE ANATOMİK ANALİZİ

Prof. Şahin Filiz

Ülkemizde irticanın temeli İslamcılıktır. Çağdaş Arap akademisyenlerden ve Arap İslamcılığının önde gelen isimlerinden Yusuf el-Kardavi, İslamcılık hareketinin Arap halkları ile ilgili sorunların ideolojisi olarak ortaya çıktığını itiraf sadedinde şöyle dile getirmektedir: “İslamcılık, özellikle Arapların 1967 İsrail yenilgisinin hemen sonrasında ortaya çıkan seküler-ulus devlet krizine bir tepkidir.

Dini, Felsefi, Sosyolojik ve Stratejik Yaklaşım

İrtica Kavramı: Arap dilinde ‘ra-ca-a’ yani “dönmek” fiilinden türemiş bir kavramdır. “İrtica”, ‘buna göre geriye gitmek’, ‘geri kalmak’ ve ‘bulunduğu noktadan geriye dönmek’ anlamlarına gelmektedir. İngiliz dilinde bu kavramın karşılığı olarak zaman zaman “reaction” ya da “conservatism” (muhafazakârlık) sözcükleri kullanılmaktadır. İrtica, hem Arapça kökeni ve hem de öteki dillerde karşılandığı sözcük ve kavramlar açısından, ilk planda dini anlamda bir tutuculuğu ve geriye gidişi dillendirmektedir. Ancak “irtica” kavramı

ve tanımına klasik İslam kaynaklarında rastlamamaktayız.

İrtica kavramı bu anlamda kendi başına yeterince açık ve anlamlı olmamaktadır. Klasik İslam medeniyeti ve literatüründe bu kavramın kullanılmamış olması, ilk başta irticanın en iyimser bakışla ne olumlu ne de olumsuz açık ve net bir çağrışımı ortaya çıkamadığını göstermektedir. İrtica, Arapça kökenli bir kavram olmasına rağmen, ne eski ne de yeni Arapça sözlüklerde geçmediği için de, izahı zorlaşmaktadır. Radikal dincilik, tarikatçılık ve rejimi hedef alan herhangi bir hareketi ifade ediyor olması açısından anlamlı olmakla birlikte, bu kavramı besleyecek, çağrıştıracak ve meşrulaştıracak asıl kavramları yakından tanımak gerekmektedir.

Gerici hareket ve örgütlenmeler, özellikle siyasallaşan dinsel hareketler modern jargonlarla kendilerini tanımladıkları halde, irtica kavramı, hem klasik düzeyde kalmakta, hem de klasik literatürde yer almamaktadır. İrticayı, irtica kavramından daha açık ve basit olarak ortaya koyan başka kavramlar anılmadan bu kavramın anlatmak ve iletmek istediği mesaj, yerine ulaşmayacağı gibi, geniş halk kesimlerine yanlış mesajların gitmesine de neden olacaktır. O halde irtica, günümüz dinci hareketlerinin kullandıkları modern kavramlarla birlikte ele alınıp yeniden tanımlanırsa, yerleşik ve doğru mesaj içeren, doğru adrese iletilebilen bir kavram olacaktır.

Fanatizmin yayılma nedenlerinden biri, halk arasında batıl inançların tutunmasıdır; bu ölümcül hastalığı tedavi

etmenin en iyi yolu da, daha çok sayıda insanın aklını kullanmasını sağlamaktır.

Katolikliğin hastalığı fanatizm, Almanya'nın hastalığı Nazizm olduysa, (Sünni) İslam'ın hastalığının da entegrizm olduğu kesindir.⁹⁰

İrtica kavramı, “İslamlaşma”, “İslamileşme”, “köktencilik”, “entegrizm” “fundamentalizm” “extremizm”⁹¹ ve “Selefiyecilik”⁹² kavramlarıyla birlikte düşünülmelidir. Bugün “İslami” kavramı, genellikle radikal gruplar ve kişiler tarafından kullanılmaktadır. Oysa bu kavram bu haliyle ne Kuran’da ne de Hadislerde geçmez. Bu kavramı normal dindarlar kullanmaz. Oysa irticanın alfabesi bu kavramdan başlar; İslamileşme ile devam eder ve İslam devleti ideali ile

⁹⁰ Abdulwahhab Meddeb, İslam'ın Hastalığı, Metis Y., İst. 2002, ss. 10-12.

⁹¹ Bkz. James Veitch, Muslim Activism, Islamization or Fundamentalism: Exploring The Issues, Islamic Studies, Islamic Research Institute, Islamabad, Vol. 32, Number 3, Autumn 1414/1193, ss. 261-277.

⁹² Bkz. Abdurrahman b. Zeyd ez-Zeneydi, Es-Selefiyye ve Kazaya'l-Asr, Camiatu'l-İmam Muhammed b. Suud el-İslamiyye, Külliyyetü'ş-Şeria, Riyad 1998; Selefiyecilik ve Arap İslam'ı hakkında geniş ve felsefi bir değerlendirme için ayrıca bkz. Hatice Kınık, Teolojik Selefizmden Sosyolojik Selefizme Dönüşüm-Muhammed b. Abdilvehhab ve Seyyid Kutub Örneği, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi-Danışman: Doç. Dr. Şahin Filiz), Konya 2005, ss. 1-22

nihayete erer. İrtica, son aşamaya gelindiğinde, denetlenmemiş sinsi ve güçlü gelişme aşamalarının doğurduğu siyasallaşmayla mücadelenin adı olarak ortaya çıkar ve artık mücadele için geç kalınmış demektir.

Ülkemizde irticanın temeli İslamcılıktır. Çağdaş Arap akademisyenlerden ve Arap İslamcılığının önde gelen isimlerinden Yusuf el-Kardavi, İslamcılık hareketinin Arap halkları ile ilgili sorunların ideolojisi olarak ortaya çıktığını itiraf sadedinde şöyle dile getirmektedir: “İslamcılık, özellikle Arapların 1967 İsrail yenilgisinin hemen sonrasında ortaya çıkan seküler-ulus devlet krizine bir tepkidir.”⁹³ Arapların yenilgiye karşı gösterdikleri tepki, ülkemizde siyasal bir ideolojiye dönüşerek toplumsal, kültürel ve siyasal derinliklere kadar nüfuz etmiştir. İslamcılık, ulus-devlete tepki olarak doğduğu için, sosyal taban bulması, İslam’la Cumhuriyet’i rakip dinler gibi çatıştırmasından kaynaklanmakta; bu çatışmayı dinsel kutsallar ve değerler adına yaptığına yığınları inandırmayı başararak, İrticai faaliyetleri, İslam-karşıtı söylemlerin sembolü gibi lanse etmeye çalışmaktadır. Bugün “pire için yorgan yakmak” örneğinde olduğu gibi, dinsel kılıfına büründürülen sembollere (başörtüsü, cemaatler, tarikatlar ve bunların kontrolüne geçen eğitim kurumları vs.)

⁹³ İbrahim M. Abu-Rabi, İslami Hareketin Entelektüel Kökenleri, Yöneliş Y., İst. 2001, ss. 107-108.

özgürlük adına, irticai güçler ABD ve AB'den Türkiye'ye yönelik her türlü baskıyı ve tavizi, "Türkiye Cumhuriyeti'ne ve Atatürkçülük'e karşı zafer olarak telakki etmektedirler. Bugün irticai güç ve örgütlenmelerin dini İslam değil, ABD, AB, Ekümenik Patrikhane Öğretileri ve Diyalogcu dinciliktir. Bu Haçlı irticanın, Türkiye versiyonudur. İrtica, Haçlılarla ve içteki bölücü örgütlerle iç içe geçmiştir.

Yüzeysel bir gözlem bile, Türk halkının, haklı olarak içinde 'İslam' kavramının geçtiği İslamcılıktan daha çok ürktüğünü görmemizi mümkün kılmaktadır. Türk halkı İslamcılık kavramının her alan ve anlamda "dinsel sömürü"yü ve yobazlığı, irticadan daha çok temsil ettiğini algılayabilmektedir. Çünkü "İslamcılık" modern bir kavramdır ve halk, olumsuzluk ifade etse de Arapça kökenli olan her kavrama (örneğin irtica), olumluluk ifade etse bile modern olan her kavramdan daha sıcak yaklaşım sergilemek eğilimindedir.

Ancak biz yine de bu çalışmada irtica kavramını kullanarak aynı anlama gelen diğer tüm kavramları da bu kavramın temsil etmesini çok yanlış bulmayacağız.

İrtica ile aynı anlama gelen İslamcılık ve fundamentalizm yani köktencilik ya da köktendincilik modernite ve modernizmle yakından ilgilidir. Bruce Lawrence, her üç din için de aynı aşırılığın ve aşırılık yanlılarının olduğunu vurgular. Ona göre fundamentalizm, hiçbir eleştiriyi ya da indirgemeciliği kabul etmeksizin dini otoriteyi mutlak ve bütüncül olarak

tasdik etmektir Bu, kamusal olarak tanınan ve yasal olarak tatbik edilen kutsal metindeki özel inanç ve ahlak yargılarının kolektif bir şekilde talep edilmesi yoluyla gerçekleşir. İran devrimi, İslamcılığa hala ilham kaynağı olmaya devam etmektedir. İslamcılık, Müslüman'ın bile *Müslüman* olmasını şart koşar; hiçbir Müslüman'ın klasik ve basit anlamda Müslüman olarak kalmaması; daha kökten ve devrimsel nitelikte 'iman' etmesini ister. Burada zımnen Arap devlet ideali yaşatılmaya çalışılmaktadır.⁹⁴ Ülkemizdeki dini grupların çokluğu ve hem birbirlerinden hem de genel olarak Türk halkından ayrışması da bu mantığa dayanmaktadır. Her grup kendi *Müslüman*'ını çevresinde toplar ve korumaya alır. Ama, ulus-devlete ve Atatürk'e saldırıda güç birliği yaparak birleşmekten geri durmazlar. Böylece irtica, çok başlı bir ejderhaya dönüşür.

Özellikle Kitaplı dinler dediğimiz üç büyük din, benimsendikleri ve yayıldıkları toplumlarda, mevcut halk ve hatta kitlelerin kültürünü biçimlendirmede başat rol oynadıkları için, irtica kavramı da bu baskın rolleri ve etkinlik güçleri göz önüne alındığından, daha çok dini bir hüviyeti vurgular nitelikte doğmuştur denilebilir.⁹⁵ Ancak, dinin olumlu ya da olumsuz olarak etkilediği kültür ve uygarlıkların, modern sosyal bilimlerin hemen

⁹⁴ Bkz. James Veitch, A.g.m., s. 265, 271, 274.

⁹⁵ Bkz. James Veitch, A.g.m., s.265.

her türü için sorunsallık taşıyan siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarına kadar nüfuz eden dini söylem ve eylemler, irtica kavramının kapsam alanını genişletmiştir. Türk sosyologu Ziya Gökalp, kültür ve uygarlıkla ilgili görüşlerini, Türk kültürünü oluşturan üç temel parametreden birisi olarak “İslamlaşmak”ı, İslam dininin Türk toplumunun milli dokusunu belirleyen etkenlerden telakki etmek suretiyle sistemleştirmeye çalışmıştır. Gökalp, esasen olmakta olanı tasvire dayalı bu sistematüğini kurarken, İslam dininin toplumsal katmanlarda nereye kadar nüfuz ettiğine de dikkatleri çekmiş oluyordu. O halde, bir dinin etkisi, mabetleri aşırp hemen her toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel alanlara kadar uzanıyorsa, etki alanı ile birlikte olumlu ya da olumsuz sonuçlarının kapsam alanı da genişlemiş olmaktadır.

İrtica Kavramının Kapsam Alanı:

Ülkemiz ölçeğinde İslam dini, hem nicel ve hem de nitel düzeyde, etkili ve belirleyici rolünün kıskırtıcı sonuçları ve ürünleri bakımından, ahlaki ve vicdani bireyleşme sınırlarını aşarak, siyasal, hukuksal ve ekonomik cemaatleşmeyi, aşiretleşmeyi ve tarikatlaşmayı tesis edebilecek ithal bir kavrama dönüştürölmüş bulunmaktadır. Bu bakımdan irtica, “mevcut rejimi ve hukuksal düzeni yıkıp yerine din ve şariat kurallarını ikame etmek için, silahlı ya da silahsız faaliyet ve

mücadele içinde bulunmanın” ötesine geçmiştir. Bu klasik ve geleneksel bir irtica tanımıdır. Dar kapsamlı bir tanım olduğu için irticanın kapsam alanının genişlemesinden sorumlu olanlarca, “irticanın ne kendisi ne de tanımı yoktur” itirazlarına maruz kalmaktadır.

Bilim ve teknolojinin, modern düşünce ve eylem biçimlerinin modern insanın ruh ve yaşam felsefesinde meydana getirdiği boşluklar çoğaldıkça, dinin etki alanları, nüfuz derinliği ve hızı da artmaktadır. Bu da dinin denetimsiz biçimde toplumun tüm hücrelerine yayılmasına ve sonra da siyasal bir meşruiyet zemini bulup bu zemin üzerinde kolayca yasallaşmasına neden olmaktadır. Din anlayışı ve onunla ilgili söylemlerin sertliği, sertlikleri oranında halk katmanlarında etkinliğinin artması, dinin bu alanlarda ürettiği sonuçların da kontrolsüz ve denetimsiz bir şekilde artmasına neden olmaktadır.

İrticayı, din ya da dini anlayışın doğurduğu sonuçlara göre tanımlamak, problemin sosyolojik boyutunu göstermektedir. Andığımız klasik irtica tanımı da meseleyi yalnızca siyasal açıdan ele almaktadır. Şu halde elimizde biri siyasal (klasik), öteki de sosyolojik olmak üzere iki çeşit irtica tanımı vardır. İlki, irticanın kapsam alanı genişlediği için, bugün yetersiz ve dar gelmektedir. İkincisi de henüz tam anlamıyla işlevselleştirilememiş daha geniş bir tanımdır. İrtica, hem dikey (devlet ve bürokrasi) hem de yatay (halk ve kitle kültürü) bakımından ülkemizde özellikle son yıllarda alan ve

nüfuz açısından genişlemesine karşın, tanımlar yetersiz, güçsüz, etkisiz ve işlevsiz kalmıştır. Bunun en önemli iki sonucu ile karşı karşıyayız:

1. Tanım, irticanın kapsam alanına oranla yetersiz ve işlevsiz kalınca, Türk halkının devlet ve ulusuna bağlı Müslüman çoğunluğu, tanımın, bireysel olarak yaşadığı dine ve maneviyata yönelik bir devlet tazyiki ve baskısının tercümanı olduğunu sanmakta; hatta buna inandırılmaktadır. Ev ev, mahalle mahalle hücre tipi siyasal propaganda usullerinin, bu boşluğu kullanarak dikey İrticayı egemen siyasal kültür haline getirdikleri inkâr edilemez bir gerçektir.

2. Dikey (siyasal ve bürokratik) ve yatay düzeylerde (cemaat ve tarikat) örgütlü irticai kesimler, kapsam alanının ve nüfuz derinliğinin artmasına paralel olarak kendini yenileyemeyen irtica tanımının bu kifayetsizliğinden cesaret alarak, “Türkiye’de irtica yoktur; tanımı yoktur; kimse halkımızın dinini ve maneviyatını hedef alamaz” diyebilmekte ve bu mesajı büyük çoğunluğu Müslüman olan Türk halkına kolayca iletebilmektedirler. Bu da haklı bir endişenin, saptırılarak Türk toplumunu manipüle eden bir silah olarak tekrar kaynağına dönmesine neden olmaktadır. O halde, Türk halkı ile bu iki tip irticai örgütlenmeyi birbirinden ayırmak için genişletilmiş tanımlara gereksinim bulunmaktadır.

İrtica büyüdükçe, hatta siyasal egemenlik alanını genişlettikçe, inkârı neden daha da kolaylaşmaktadır?

İrtica Sorununa Yeniden Bakış

Klasik İrtica Tanımı Üzerine Değerlendirmeler

Temel sorunlardan birisi, dar kapsamlı ama vurgusu itibarıyla, çağa ve sosyal değişmelere göre genişletilmesi, güncelleştirilmesi mümkün hatta kaçınılmaz olan klasik irtica tanımıdır. Esasen bu tanım, Türk ulusunun büyük önderi Atatürk'ün din ile devlet işlerini birbirine müdahil olmayacak tarzda düzenlenmesini istediği laiklik kavramıyla yakından ilişkilidir. Yeni tanım denemeleri, bu klasik tanımın özüne ve içeriğine dokunmadan, din-devlet işlerinin özellikle günümüzde daha ayrıntılı yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Kuşkusuz bütün tanım denemeleri, klasik tanımı temel alarak gelişip ortaya çıkacaktır.

Atatürk, dini devlete müdahil kılmaya yönelik tüm hareketleri, gericilik olarak tanımlamakta ve her türlü yâdsıma ve gizlenmiş hareketlerine karşı, İrticayı, laikliği anlaşılır izaha kavuşturarak zımnen tanımlamaktadır. İşte bu tanım, günümüze uyarlanarak irticanın kapsam alanlarını belirlemede hareket noktamız olacaktır.

“Din, bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye muhalif değiliz. Biz sadece din işlerini, millet ve devlet işlerine karıştırmamaya çalışıyoruz. Kasta ve fiile dayanan taassupkar

hareketlerden sakınıyoruz. Gericilere asla fırsat vermeyeceğiz.”⁹⁶

Atatürk’ün, dinin millet işlerine karıştırılmasından kastı, **yatay irtica**dır. Dinin devlet işlerine karıştırılmasından kastı da **dikey irtica**dır. Bu iki eksen, ülkemizde her dönemde varlığını sürdüren; zaman ve zemine göre renk, vurgu ve yöntem değiştiren irticanın inkâr edilemez varlığının omurgasını oluşturmaktadır. Ancak halk kesimlerinin bilimsel ve felsefî izahlardan çok, somut ve sembolik olan şeyleri anlamaya yatkın olduğu gerçeğini yabana atmadan omurganın varlığını, ete kemiğe bürünmüş haliyle gözler önüne serebilmek için irticanın kaynağı, kapsamı, sınırları ve onu besleyen somut unsurları örneklendirerek belirlemek; irticanın hangi yöntemi neden ve nasıl devreye soktuğunu irdelemek gerekmektedir.

İrtica türleri amaçta birleştikleri halde, tuttukları yöntem farklı olduğu için, bunlarla mücadele biçimleri de seyyal ve her koşul ve duruma uyarlanabilir esneklikte olmaktadır. İki yararı vardır:

1. İrtica ile mücadelenin etkinliği ve kalıcılığı
2. Sade dindar ve masum insanların irticai örgütlere karşı korunması ve devletin yanında yer alması.

Yatay irtica, hurafelerle halkı aldatmaktan başlar, devlet ve hükümetin bıraktığı siyasi ve sosyal boşluklara

⁹⁶ Atatürkçülük 2, (Genel Kurmay Başkanlığı) MEBY., İst. 2001, s. 324.

ve hatalara dine dayalı köktenci çözümler üretildiği savını, bir inanç esası olarak halk katmanlarına yaymakla gelişir ve büyür. Bu da, dinin siyasallaşması aşamasını da geçerek, siyasalın dinleşmesi sonucuna götürür.

Genişletilmiş İrtica Tanımı Denemesi

İrtica ve gericilik, neden tehdittir? O, neyi hedef alır; neyi ya da neleri yok etmek ister? Amacı nedir?

İrtica, en yalın tanımıyla söyleyecek olursak yüce dinimiz İslam'ı kullanarak, Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, başka bir deyişle, Türk Devleti'nin ana niteliklerini, yani Atatürk İlke ve devrimlerini ortadan kaldırmayı ve yerine dine dayalı bir rejim ve düzen kurmayı amaçlayan düşünce, fiil ve hareket stratejisinin adıdır. Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik ve İnkılâpçılık olarak bildiğimiz Türk devleti ve ulusunun temel değerleri⁹⁷, dini istismar ederek din-devlet-millet ilişkilerini birbirine kasten karıştırmak yoluyla, tahrip etmek; yok etmeye çalışmaktır.

Korunması ve ilelebet yaşatılması gereken bu ilkeler ve bunlara dayalı olarak tesis edilen Türk devlet ve milleti olduğuna göre, saldırı ve tehditleri, mutlaka dini bir gerekçeye dayandırarak ortaya koyma girişiminde

⁹⁷ Bu ilkelerin geniş açıklaması için bkz. Atatürkçülük 1, (Genel Kurmay Başkanlığı) MEBY., İst. 2001, ss. 40-120.

bulunmak ve örgütlü faaliyetlerle sınırlı bir irtica tanımı yapmak yetersizdir Üstelik dini dışlayarak (İki Numaralı Terörist Başı Murat Karayılan'ın *irticaya ve köktendinciliğe karşı ABD ile birlikteyiz* mealindeki açıklaması) Türk Devleti'nin bu ilke ve değerlerine savaş açan etnik, ekonomik ve kültürel hareketlerle aynı çizgide telakki edilme tehlikesini de yaratır. İrtica dini gerekçeler yanında, şu halde etnik ve kültürel gerekçelere dayanarak Türk devletini hedef alan bütün siyasal, sosyal, etnik, mezhepsel ve ekonomik örgütlenmeleri de içine alacak şekilde tanımlanırsa, Türk devletinin Türk halkına musallat edilen yalnız yanlış dinsel hurafe ve siyasallaşma hareketleriyle değil, türlü gerekçeye dayalı dini-dindışı bütün irticai hareketlerle mücadele ettiği; buna karşılık, içten ve dıştan beslenen terör mihraklarının ise, İslam dinine ve Türk halkının maneviyatına savaş açtıkları hususu kesin olarak açıklığa kavuşmuş olacaktır. Türk devleti ile terörist örgütleri, varsayılan bir sorunun eşit tarafları olarak görme eğiliminin gittikçe artması etnik ırkçı, irticacı ve dış destekli bazı toplum kuruluşlarının Türk Devleti'ni ve onun değerlerini ortaklaşa hedef almaları, irticai örgütlenmenin, sözcüğün tam anlamıyla Cumhuriyetimizi geriye götürmek üzere kirli bir ittifak kurmalarını sağlamaktadır.

İrtica ile mücadelenin perspektifi, Avrupa ve hatta ABD'nin Müslümanlara yaklaşım biçimlerinden de farklı olmalıdır. İrtica bu ülke ve toplumun kendi iç sorunu olduğuna göre, bununla mücadele de kendi ulusal

mücadele vizyonumuzun yaratması gereken yöntemle olmalıdır. Yani, irtica bizim ulusal sorunumuz ise, onu anlamak, tanımlamak ve en önemlisi de mücadele etmek de ulusal perspektiften doğan yöntemle yapılmalıdır. Çünkü devletimiz Türk halkını yanına almak zorundadır. Oysa ne ABD ne de AB'nin böyle bir zorunluluğu bulunmamaktadır. O halde, irtica sadece dini gerekçelere dayanarak değil, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel gerekçeleri de yedeğine alarak Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkmayı amaçlayan her türlü yasadışı örgütlenme ve eylem biçimlerinin ortak adı olarak tespit edilmelidir. Mücadele yöntemleri de bu minval üzere belirlenmelidir.

İrtica, daha çok kişiyi kapsamına alan nicelleştirmeden, daha çok düşünce ve eylemi içine alan bir nitelleşmeyle tanım tabanını genişlettiğinde, Türk halkının desteğinin kolayca elde edilmesini sağlayacaktır. Salt dini gerekçelerden ve dinin çarpıtılarak anlaşılmasından doğan dar kapsamlı bir irtica tanımı, halkın gerçeği fark etme yolunu uzatacağı gibi, Türk devletine yönelik tanım dışı öteki tüm tehditlere karşı da, devlete kısa vadede düşman etmese bile, Türk halkını giderek bu tehditlere karşı duyarsız hale getirecektir. O halde, **Türkiye Cumhuriyeti'nin devleti ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, bu devletin kurucu iradesi olan Atatürk ilke ve inkılâplarına, egemen ve büyük toplum olan Türk milletine, onun ahlakı, maneviyatı ve değerlerine (bayrak, vatan, din ve kültürel değerler vs.), hangi gerekçeyle olursa olsun, varlığına ve**

istikbaline yönelik bölücü, yıkıcı, tehdit ve tahrip edici iç ya da dış kaynaklı her türlü dini, siyasi, kültürel ve ekonomik örgütlü düşünce ve faaliyetlere irtica adı verilmelidir. Çünkü din ile devletin, din ile milletin işleri birbirine karışmakla kalmamış; adeta Arap saçına dönecek kadar bu, girift karışıklığa dönüşmüştür. Bir yandan cemaat ve tarikatlar siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlara, milletleşmeyi sekteye uğratacak kadar nüfuz etmiş; böylece salt dini gerekçeli İrticayı söz konusu alanlara da yayarak daha çoklu gerekçelerle güçlendirmişlerdir. Diğer yandan, hiçbir dini gerekçeye ve kaygıya dayanmadığı halde sosyal, ekonomik ve kültürel düşünce ve faaliyet alanlarında örgütlenen toplumsal yapılaşmalar da, dini istismar eden bu oluşumların yarattığı çoklu nüfuz alanlarıyla temas kurarak, karşılıklı ortak cephe oluşturmuşlardır. TESEV, Masonik kuruluşlar oldukları halde Atatürkçüğü kullanan STK'lar, klanik ve etnik ırkçı (silahlı ya da silahsız) sosyal ve siyasal örgütlenmeler ikinci tip gruplara dair en açık örneklerden yalnızca bir kaçıdır. Dini hedef tahtasına oturtan eksik ve yanlış, hatta, halkın büyük kesiminde **art niyet içerdği** vehimlerini canlı tutan bir irtica tanımı, ülkemizde devletle halkı gittikçe karşı karşıya getiren öğelerden biridir. Oysa benim yaptığım bu tanım, hem saf ve sıradan dindar Türk toplumunun devlete daha fazla yakınlaşmasını, yakınlaşan Türk halkının her türlü tehdide karşı devletin yanında yer almasını sağlayacak ve Milletleşmeye ivme kazandıracaktır. Türk halkı

böylece devletin, ulusal ve etik değerlerine sahip çıktığını nesnel olarak görebilecektir.

Bununla birlikte İslam dini, irticanın en çok kullandığı bir *gerekçe* olduğu için, tanım da din merkeze alınarak yapılmıştır. Oysa din, irticanın sadece araçlarından birisidir.

Genişletilmiş İrticanın Türleri ve Beslendiği Kaynaklar

A. İrticayı Besleyen İç Dinamikler Din Gerekçeli İrtica

Din gerekçeli irtica, diğer tüm irtica çeşitlerine kültür ve inanç boyutunun etkinliğini kullanarak verimli bir ortam hazırlamaktadır. İslam dini özellikle resmen kurumlaşmamış olarak kaldığında, 1960 ve 1970’lerde önce Arap ülkelerinde sonra da Türkiye’de ortaya çıkan dini hareket ve partiler, mevcut devletlerin ve toplumların yeniden İslamileştirilmesi faaliyetine girişmişler ve bu faaliyetler gittikçe güçlenmiştir. Türkiye’de bir İslam devletini yeniden kurmaya meyilli *Said Nursi* hareketi (şimdi bunun devamı olan, özellikle Fethullah Gülen Hareketi), Nakşî Sufî Gruplar ve din temelli siyasal partiler, gün geçtikçe güç kazanıp serpilmektedirler. Her şeye rağmen, ülkenin karmaşık sosyal ve politik gelişimi, siyasal sistemdeki İslami

konuların merkezileşmesini önlemektedir.⁹⁸ Ancak, siyasal bir kurumsallaşmaya doğru hızla evirilen bir köktencilik siyasal önlemlerle güçsüzleştirmek, kamuya mal olmalarını farklı demokratik yollarla engellemek mümkünse de, bu mücadelenin salt siyasal platformda sınırlandırılması, irticai hareketlerin her defasında güç toplamak için yeniden yeraltına çekilip halk nezdinde meşrulaşması karşısında aynı engelleyici gücü gösterememektedir. Siyasallaşma, irticanın en son varabileceği noktadır. Bu noktaya geldikten sonra mücadele için çok geç kalınmış demektir. Çünkü irtica, demokratik örgütlenme imkânlarının tümünden yeterli denetime tabi tutulmadan yararlanarak siyasal örgütlemeler şeklinde büyüyüp gelişebilmektedir. O halde, irtica siyasallaşma aşamasına gelmeden yapılacak şeyler vardır.

Arap-İslam İdeolojisinin Teolojik ve Sosyolojik Arka Planı ve Arap-Din Anlayışı Kaynaklı İrtica

Vahhabilik adlı siyasal-dinci hareketin mimarı Muhammed b. Abdilvahhab (1703–1792) ve sosyolojik-dinci hareketin meşhur düşünürü Seyyid Kutub (1906–1956)’un ortaya koydukları şefi düşünce geleneği, kendilerinden sonraki bir çok düşünürü, İslam ülkesini ve

⁹⁸ Ira M. Lapidus, A History of Islamic Societies, Cambridge Univ. Pres, N.Y. 1998, s. 901.

nihayet İslam düşüncesinin ve din anlayışının seyrini derinden etkilemiştir.

Ahmed b. Hanbel (VIII. Yüzyıl) tarafından sistemleştirilen Selefilik geleneği Muhammed b. Abdilvahhab'ın düşüncesinde dinsel doktrine dönüşerek katı ve köktenci bir kimlik kazanmıştır ve Selefiyeciliğe dönüşmüştür. Bir inanç önermesi olarak kullanılan yargılar Muhammed b. Abdilvahhab'la siyasal ve ideolojik bir hüviyete bürünerek Selefiyeciliği, daha doğrusu Arap tarzı bir İslam anlayışını doğurmuştur. XIX. Yüzyıldan itibaren Selefiyecilik, rasyonalist yaklaşımlarla daha modern hale getirilmeye çalışılmıştır. Selefiyecilik XIX. Yüzyılda dinselleşmiş siyasal çatışma ideolojilerini beraberinde getirmiş hatta bunlarla yeniden biçimlenmiştir. Bu doğrultuda Selefiyecilik ile İslamcılık arasında büyük bir benzerlik vardır. Savundukları temel noktalar aynıdır.

Ancak Muhammed b. Abdilvahhab'ın Selefizm'i **teolojik** bir yapıya sahiptir. İnanç bazında birey üzerinde yoğunlaşmaktadır. Hem nassları (dinin temel metinlerini) değerlendirmede hem de uygulamada katı zahirciliğe sahiptir. Felsefi dille ifade edecek olursak, Vahhabilik tam bir deneye dayalı karakter gösterir. Tevhit anlayışında bu zahirciliği nedeniyle insanları değer yüklü ifadelerle (kâfir-mümin gibi) yargılamıştır. Muhammed b. Abdilvahhab'ın Selefizm'i birey ve onun iman ve aksiyonuna endekslidir. Muamelatı (dinsel hal ve davranışları, şeriatın kapsam alanı içindeki uygulamalar),

tevhit inancının olmazsa olmaz koşulu saymıştır. Diğer yandan da her türlü yeniliği bidat (dine sonradan sokuşturulan şey) sayarak reddetmiştir.

İbn Suud’la birleşerek teolojik kaygılarla başlayan Muhammed b. Abdilvahhab’ın Selefizm’i siyasal ve politik hedeflerle Seyyid Kutub’un **sosyolojik Selefizmi**’nin temelini oluşturmaktadır. Seyyid Kutub’daki Selefizm, fert boyutunda değil de toplumsal boyutta ön plana çıkmaktadır. Kutub, toplumu, *İslam toplumu* ve *Cahiliye toplumu* olarak iki ana kategoride ele almaktadır. Kutub, Muhammed b. Abdilvahhab’tan farklı olarak insanları toplumsal açıdan mümin ya da kafir olarak yargılamaktadır. Bu da onun Selefizm’inin daha çok sosyolojik özellikte olduğunu göstermektedir.

Kutub için bütün toplumlar Cahiliye toplumdur. Hiçbir toplumda Allah’ın sistemi ve kanunları uygulanmamaktadır. İnsanlar İslam’ın devrimci ruhundan uzaklaşmışlardır. İnsanlar kendi yaptıkları kanun, düzen ve sistemlere boyun eğdikleri için tevhitten ayrılmışlardır. Tüm dünyayı Cahiliye kuşatmıştır. Oysa ideal ve ⁹⁹mükemmel toplumu İslam önermektedir. Asr-ı Saadet’teki İslam devleti ve toplumu bunu göstermektedir. Bu anlamda Seyyid Kutub için İslam toplumunun ilk asra özgü İslam içerisinden tekrar

⁹⁹ Hatice Kınık, Teolojik Selefizmden Sosyolojik Selefizme Dönüşüm-Muhammedb. Abdilvehhab ve Seyyid Kutub Örneği, ss. 129-130.

çıkarılıp yaratılması gerekir. Böylece onun Selefizm'i topluma ve onun iman ve aksiyonuna bağlanmış olmaktadır.

Kutub'un sosyolojik Selefizm'inin sosyal ve siyasal arka planının büyük bir kısmında Vahhabiliğin etkisinin olduğunu görmekteyiz. Vahhabilik öz itibarıyla teolojik kökenli olsa da sonuçta sosyo-politik bir hareket haline gelmiştir.

Kutub'un toplum düşüncesi kendisinden sonra radikal İslamcı gruplar tarafından daha çok benimsenmiştir. Onun Cahiliye toplumu diye nitelendirdiği toplumlara karşı tavrı bu gruplar tarafından cihat ideolojisine dönüştürülmüştür. İlk hedef, Milli devletlerdir. Kutub'un Cahiliye'ye karşı mücadelesi ile Muhammed b. Abdilvahhab'ın bidatlerle mücadelesinin birbirine benzediğini, hatta birbirinin devamı olduğu olduğunu söyleyebiliriz.

Ülkemizde dini akım ve hareketlerin anlaşılması için Muhammed b. Abdilvahhab ve Seyyid Kutub'un düşüncelerinin ne kadar önemli olduğunu görmekteyiz. İlk **yatay**, ikincisi de **dikey** İrticanın kaynağıdır. Çünkü ülkemizde milli birlik ve bütünlüğümüzü, Türklük ve ulus devlet yapımızı İslam dininin karşıtı olarak gören ve ideolojisini, İslam'ın temel inancı kabul eden irticai hareketlerin başta Arap kültürü olmak üzere dış kaynaklarını oluşturan özellikle bu iki figürdür.

B. İrticayı Besleyen Dış Dinamikler

1. Batı'nın Emperyalist Politikaları

Müslümanlar sekülerizmin tamamen Batı kaynaklı bir sömürü, aldatmaca ve hegemonyanın aracı olarak kullanıldığını düşünmektedirler. Bu kanılarını besleyen faktörler arasında ABD'nin Irak'ta, İsrail'in Filistin'de ve dünyanın çeşitli bölgelerinde Çin, Hindistan ve Rusya'nın Müslüman Türklere reva gördüğü katliam, tecavüz ve tedhiş hareketleri bulunmaktadır. **Cumhuriyet'in kendi milli kazanımlarının bile Batıcı jargonlarla sunulması, sekülerizmin ve dolayısıyla laikliğin Batı emperyalizminin aygıtı olarak görülmesine neden olmaktadır.** Aldatıcı özgürlük ve gelişme vaatleri hep Batı'ya endeksli görüldükçe İrtica büyük bir koz elde etmektedir. Bu yolla Batı değerleri, yasaları ve kurumları İslam dünyasında egemenlik kurmakta ve böylece İslam dünyasını Batı'ya bağımlı uydu bir sömürge haline getirmektedir.¹⁰⁰ Bu yerleşik fikir, Atatürk'ün kurduğu milli egemenliğe dayalı Cumhuriyet'i Batı'nın doğal bir parçası olarak görme eğilimini güçlendirmektedir. O halde Batı ile olan ilişkilerin Türk halkının çıkarları ve değerleri doğrultusunda kurulduğuna Türk halkını ikna etmek gerekmektedir.

¹⁰⁰ Michel Hoebink, Thinking About Renewal in Islam: Towards A History of Islamic Ideas on Modernization and Secularization, Arabica Journal of Arab and Islamic Studies Tome XLVI Fascicule I, Koninklijke Brill N.V. Leiden, s. 41.

Türkiye Cumhuriyeti ve onun kazanımları, Jakoben bir batıcılıkla bir tutulduğunda, din kaynaklı saldırıların en büyük zararı Batı'ya değil, öncelikle Cumhuriyet'e yönelecektir. O halde, ulusal bir sekülerleşme ve laikleşme modeli belirlenmelidir. İrtica, Batılı seküler aklın söylemi ile gelenekçi İslam'ın söylemi arasındaki çift kutupluluğa kilitlenmiş olmanın doğurduğu modern bir sosyal psikolojik ve sosyo-kültürel bir anlayıştır. Genel inançlı kesimleri de kendi anaforuna çeken bu çelişik durumu Türk devleti, Türk kültürüne uygun bir din felsefesiyle çözerek halkı kendisine daha çok yakınlaştırabilir.

Türkiye Cumhuriyeti dışında neredeyse tüm Ortadoğu'daki devletler ve yöneticiler uzun süredir Batı emperyalizminin güdümünde olduğu için, iç emperyalizmi; batı da dış emperyalizmi temsil etmektedir. Aslında her ikisi de içerdeki İrticayı besleyen dış kaynaklı sorunlardır.¹⁰¹

Atatürk Türkiye'si ise Batı emperyalizmini yenip bağımsızlığını ilan eden ve sürdürebilen tek İslam ülkesi olduğu için, irticacı çevrelerin emperyalizm söylemleri temelinden çürümektedir. Bunun için anti-emperyalist politikalar ve bu politikalar ve bu politikalara paralel icraatlar vurgulanmalıdır. Hz. Muhammed'le Atatürk'ün emperyalizmle mücadelede ve devrimci karakterde ortak

¹⁰¹ Bkz. Michel Hoebink, Thinking About Renewal in Islam...,ss. 43, 44.

noktaları bulunduğu anlatılmalıdır. Hele günümüzde irtica ile emperyalizmin kutsal ittifak kurmuş oldukları gerçeğine vurguda bulunarak bunun hiç de rastlantısal bir olgu olmadığı Türk halkına çok iyi anlatılmalıdır.

1. Politik İslam

İrticayı besleyen dış kaynaklardan bir diğeri de, 1970’lerde politik İslam’ın Ortadoğu’da ortaya çıkmasıdır. Hasan el-Benna, Seyyid Kutup, Ali Şeraiti ve Mevdudi gibi Ortadoğu kökenli İslamcıların 1970’lerden itibaren Türkiye’de benimsenmesidir. Bu yazarların eserleri Türkçe’ye çevrildiğinde başkalarının yenilgisi, ‘Türkiye’deki Müslümanların’ ‘hilafeti lağveden Atatürk Cumhuriyeti karşısındaki yenilgileri’ gibi sahiplenilerek duygudaşlık yapılmıştır. Türk İslam’ı yerine, bu çevirilerle Arap, İran ve Pakistan İslam anlayışları ülkemizde egemen olmuştur. Kendi ülkelerini ve bağımsızlıklarını koruyamayan dinci çevreler, Türkiye’de oluşturdukları ithal din anlayışlarıyla Müslümanları ‘hilafet karşıtı rejim’den korumayı birinci vazife saymışlardır. Bugün onlara taşeronluk yapan cemaat ve tarikatlar, başkalarının esasen milli kimlikli kavgalarını, kendi ülkelerinin milli kimliğine yönelik dini ideolojiye dayalı kavgaya dönüştürmüşlerdir. “Hepimiz Filistinliyiz” sloganını benimseyen irticacı kesimlerin, bir Türk askeri şehit olduğunda “Hepimiz Türk’üz” diyememeleri bu mantığın hiç de şaşırtıcı olmayan bir sonucudur. Türkiye

ve Türk milleti olmadan hiçbir şey olmayacağını ve olunamayacağını çok iyi anlatmak gerekmektedir.

2. Arap Kökenli Sünni İslam

Siyasal İslam, özellikle Ortadoğu'daki Arap ülke ve toplumlarının Batı ve onun emperyalizmine karşı mücadelelerinin zayıf ve etkisiz kalmasının sosyal psikolojik bir sonucu olarak, 1970'lerden sonra Arap kökenli bir İslam ideolojisine ve yegâne İslam yorumuna dönüşerek Türkiye'yi de etkilemiştir. Türkiye'deki cemaat ve tarikatların din felsefeleri bu etkiyle şekillenmiştir. Arap kökenli İslam aynı zamanda siyasal bir İslam'dır ve ülkemize bu kaynaktan gelmiştir. Bizde bu tip İslam jargonu biraz dingin ve durgun olsa da, yine de rejimle *barışık* görünen Sünnilik şeklinde vücut bulmuştur. Arap –İslam felsefesi siyasal İslam'ı, siyasal İslam da ülkemizde bir türlü milli değerlerle barışmayan donuk ama içten içe devletle hasım bir Sünnilik'i miras bırakmıştır. Ülkemizde halen bu İslam anlayışı hem resmi hem de sivil düzeyde egemen olduğundan dolayı, Türk toplumu, dinden beklediği ne maddi ne de manevi yararı görememektedir. Hırsızlık, çapulculuk, minik çocukları bile hedefine alan fuhuş, kapkaç, zevk için işlenen cinayetler, azan terör ve mikro-etnikçi ayrılıkçı terörizm, Sünni İslam anlayışının sembolleşme ve sembollerini gittikçe artan başarısıyla dayatmasına karşın, artmakta, ama bir türlü azalmamaktadır. Tablo doğru okunduğunda, dinsel semboller vurgulandıkça,

ısrarla savunuldukça İslam dininin ahlaki etkinliğinin de zayıflatıldığı görülecektir.

Bu din yorumunun şeceresini kısaca şöyle belirtebiliriz:

1. Modern İslam ya da Yenileşme: Dine dayalı etik idealin kesintisiz yeniden yorumunu öngörür.

2. Fundamentalizm (Köktencilik): Etik idealin yorumunu tamamen reddeder.

3. Gelenekçilik: Etik idealin yorumlanmasına, genel olarak toplumsal uzlaşmaya aykırı olmamak kaydıyla izin verir. Gelenekçilik, modernizm ile fundamentalizm arasındadır. Ancak gelenekçiler değışime karşıdırlar. Sünni gelenekçiliğin temel doktrini, ilk nesil İslam bilginlerinin içtihatlarını ödünsüz kabule ve tatbika bağlı olan bir görevdir. Buna ‘taklit’ denir. Özellikle Sünnilik’te “Asr-ı Saadet” yani ilk örnek nesli oluşturan Peygamber dönemi toplum ve onların yaşam tarz ve felsefeleri, hep ulaşılması hayal edilen, özlenen bir ilk örnek olduğu için, içinde yaşanan her çağ, her ülke ya da toplum, ya bu ilk örneğe göre tasarımlanmalı ya da ortadan kaldırılmalıdır. Bunun hırslı bir anakronizm olduğu izah edilmelidir.

Sünni gelenekçilik sistematik olarak Gazali (ö. 1111) tarafından ortaya konulmuştur. Ülkemizde Gazali dini egemendir. X yüzyıldan itibaren gelenekçilik Sünni İslam’da başat bir eğilim olmuştur. XVIII. Yüzyıla kadar pek çok gelenekçi, içtihat kapısının kapandığına

inanmıştır.¹⁰² Bir Cumhuriyet Kurumu olan Diyanet'in de böyle bir din politikası ve anlayışını benimsemediğine dair en ufak bir kanıt bulunamaz.

İrticaya İlişkin Saptamalar ve Karşı Çözüm Önerileri

İslamiyet, ulusal formlarla somutlaştırılmadıkça, dindeki temel ilkelere sürekli referans veren keskin ve katı söylemlere açık, tehlikeli bir görüngü olmaya devam edecektir.

Cemaatçilik ve kökten dincilik, dinin ahlak kurallarının manevi gücü ve anlamının birey ve toplumun kolektif ruhuna nüfuz edememesinden de kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde Alevilik ve Sünniliği siyasal zeminde uzlaştırma çabaları, Sünniliği yerlileştirecek çağdaştırma projeleriyle reformdan geçirmedikçe; Aleviliği de ailesel bir dinselliğin kışkırttığı kabileci ayrımlaşmadan kurtarıp ulusal birlikle bütünleştirmedikçe, başarı şansını yakalayamayacaktır.

Cumhuriyet tarihi ve Türk tarih tezi, Türk-İslam tarihinin en son ve en gelişmiş doğal bir parçası sayılacak biçimde yeniden yapılandırılmalıdır. Böylece 1923 sonrası Türk tarihi, gericilerin ve irticacıların, İslam tarihi ve uygarlığının din-dışı bir tarih kesiti olduğuna

¹⁰² Bkz. Michel Hoebink, Thinking About Renewal in Islam...,ss. 23, 31, 35.

inandırma propagandalarının da önüne geçilecek ve ellerindeki tarih eleştirisi daha doğrusu talihsiz bir tarihsizlik kozu alınmış olacaktır.

Sanılanın ve bilinenin aksine, ülkemizde binleri bulan irili ufaklı tarikat ve cemaatleri, ülke ve ulus bütünlüğünü tehdit eden iç ve dış unsurlara karşı kullanmalı; muhalefetlerini ve saldırganlıklarını ülke çıkarlarına yönelik tehditlere karşı kanallı ederek büyümeleri hem önlenmeli, hem de denetim altında kalmaları sağlanmalıdır.

İrtica, hurafe ve batıl inançlarla halkı oyalayıp gözlerini boyamakta ve halkın ülke ve ulusu yakından ilgilendiren sorunlarına karşı bilinçlenmelerini engellemektedir. İngilizler tarihte ülkemizdeki tarikat ve cemaatlerin bu işlevinden yararlanmıştır. Türkiye'nin bu irticai örgüt ve grupları kendi lehinde kullanamaması büyük bir zafiyet olarak görünmektedir. Yok etmeye çalışmak, kullanmaya ve milli bütünlüğe entegre etmeye, sonuçta ulusal çıkarlar doğrultusunda eritmeye çalışmaktan daha uzun zaman alır.

Özellikle din istismarcılığından beslenen irtica, neredeyse yalnız siyasal platformlarda arandı ve tanımı da bu noktada yoğunlaştırıldı. Oysa din istismarı ve irtica, dinin kullanımını siyasal alandan daha geniş alanlara taşıyarak resmen sızamadığı siyaseti de kuşatmış durumdadır. O halde İrticayı, yatay olarak çözümlemek, onun dikey olarak belirmesine de engel olabilir.

Atatürk, Türk varlığının milletleşmesini en büyük hedef olarak belirlemiştir. Klan, aşiret ve kabile, sosyolojik anlamda milletleşmenin gerisindeki süreçlere işaret eder. Milletleşme, sosyolojik olarak en gelişmiş bir toplumsal örgütlenmenin adıdır. Tarikatlar, cemaatler, aşiretler ve etnik örgütlenmeler, sosyolojik bir gericiliktir; Milletleşmeden geriye gidiş olduğu için, bu yapıdaki her türlü geriye gidiş, irtica ile ruhsal bir ittifak içine girebilmektedir. Günümüzdeki gelişmeler bu gerçeğin somutlaşmış olduğunu göstermektedir.

Meşhur sosyolog Pitirim Sorokin'in belirttiği gibi milletleşme, arazi, devlet ve dil olmak üzere üç esaslı öğeye dayanmaktadır. Esasen bu öğeler ulus-devlet modelinin de temelidir.

Laiklik, bu esaslara bağlı ulus-devlet modelinin en belirleyici karakterini oluşturmaktadır. Türk ulusunu dili, arazisi ve devletine tamamen yabancılaşmaya itecek batıcılaşmaya kilitlenmiş bir laiklik, hem ulus-devletin garantisi olmaktan çıkacak, hem milletleşmeye katkısı azalacak ve en önemlisi de İrticayı ters yönden beslemiş olacaktır.

İrtica, İslam dininin Türk kültürü içinde eriyerek bu kültüre özgü bir kıvama gelmesini sürekli engellediği gibi, Cumhuriyet'e uygun bir Türk modeli dindarlığın oluşmasını da önlemiştir. Batıcılaşma ile Türk kültürünün özdeş sayılması, ikisi arasındaki duyarlı ayırım çizgisini silmiştir. “Müslüman olmak”, “dindar ve mütedeyyin olmak”, Türk ulusuna has bir laiklik kültürünün

oluşturulamamasından da güç alarak, Türklüğü ve Türk kültürünü karşıt bir ideoloji ya da “din” olarak konumlandıran İrticayı, Türk halkının gözünde “masum” ve “meşru” hale getirmiştir. Öyleyse, Atatürk’ün “çağdaş medeniyet düzeyinin üstüne yükselme” hedefini, batıcılaşma olarak yorumlamak doğru değildir.

Türk vizyonu ve felsefesine göre yerli bir İşlam anlayışı henüz oluşmadığı için (ki bu milletleşmeyle paralel giden bir hadisedir), Cumhuriyet’e, onun kazanımlarına ve üniter devlet yapısına, nihayet milletleşmeye karşı, ithal din ve dindarlık felsefeleri ortaya çıkmış; bunlar da genellikle dış kaynaklı desteklerle de büyümüştür. Dinler arası diyalog bu bağlamda Anadolu topraklarına yabancıları Hıristiyan misyonerler aracılığıyla ortak etmenin liberal ve evrensel bir irticai yöntemi haline gelmiştir. Haçlı irtica, dinden ve maneviyattan beslenen, bunlarla anlamını bulan “kutsal”ları ve “ahlaki değerleri, liberal felsefenin olanaklarından da yararlanarak kendisini küresel platformda legalleştirmenin yolunu bulmuştur. Arkasına, içteki irticacı çevreler yanında, Avrupa’daki özgürlük ve insan hakları söyleminin rüzgârını da almıştır. İrtica, dini ve dinin değerlerini, kalp ve vicdanlardan çıkarıp dünyasal bir egemenliğe dönüştürmüştür. Tıpkı Hıristiyanlar’ın İsa’yı “gök”ten indirip ikonografinin ve Tanrısal imparatorluğun yeryüzündeki temsilcisi olarak dünyevileştirdikleri gibi, irtica da İşlamiyet’i sermaye, siyaset ve tarikatlaşma ile özdeşleştirmişlerdir. İşin

tehlikeli yanı, bu egemenliklerini kendileri adına değil din ve Tanrı adına yaptıklarına halkı inandırmış olmalarıdır.

Liberalleşen irticanın en önemli ayakları şunlardır:

1. İlimli İslam
2. Dinler arası Diyalog
3. İslam ve Demokrasi
4. Hoşgörü, Dünya barışı ve Gülen Hareketi (Ve Diğer Nurcu-irticacı dallar)
5. İnsan Hakları ve Özgürlük
6. Etnik, mezhepsel, örgütsel ve kültürel özgürlük istemleri.

İrtica, dinsel realiteyi yadsıyan menkıbe ve efsanelerle duygu sömürüsü yaparak, sağlıklı ve devlet kontrolü altında olması gereken din eğitiminin bıraktığı boşluğu doldurmaktadır. İrtica, ateşli silahlarla var olma yöntemini çoğunlukla terk etmiş, onun yerine *din-silahlı* bir yöntemi benimsemiştir. “Türkiye’de irtica yoktur” diyenler, ateşli silaha sarılan bir irticanın yokluğunu kastederek, yöntem değişikliğini de örtbas etmektedirler. İrtica silahla yapamadığını, artık silahsız ve sessiz yapmaktadır. Yöntemler değişmiş ve gelişmiştir.

İrtica, saf dindarlık duygusunu cemaatleşerek ve tarikatlaşarak örgütlü bir düşünceye ve eyleme dönüştüren bir harekettir. Bu örgütlü düşünce ve eylem türü, emperyalist bir anlayışa dönüşerek işbirlikçiliğe

açık hale gelmektedir. Türklük ve doğal olarak Atatürkçülük, bu yolla rakip bir din olarak görülmektedir.

Radikal dincilik ve ılımlı İslam projesi, yabancıların bizim için öngördüğü bir din anlayışıdır. Misyonerlik aracılığıyla Hıristiyanlarla işbirliği yapmaları bu gerçeği doğrulamaktadır.

Farklı inanç, kültür ve görüşlerin milletleşmeye ve Türkleşmeye yönelik muhalefetleri, din duygusunun siyasallaşarak dikey bir İrticaya dönüştürülmesiyle, ittifak ve güç birliği yoluna gitmektedir.

Siyasallaşma ile dinin içerik ve ahlaki derinliğinin azalması, birbirini karşılıklı besleyen taraflardır. Dinin devrimsel manevi içeriği ve ahlaki derinliği azaldıkça cemaat ve tarikatlar, halkın desteğini yine halkın sembolleştirdiği dinsel seremoni ve ayinlerle somutlaşmış sembollerine vurgu yaparak sağlamaktadır.

Hem yatay irtica hem de dikey irtica, temelde dini duygunun istismarından kaynaklanmaktadır. Halk, duygu yönü ve derinliği vurgulanmayan hiçbir şeyi din nazarında meşru ve makbul saymamaya eğilimli bir yapıdadır. O halde Atatürk'ün anti-emperyalist, ulusalcı, tam bağımsızlıkçı ilkeleri ve vizyonuna dayalı üniter devlet ve ulus ideolojisine, Türk din felsefesinin duygu boyutu mutlaka katılmalıdır. Milli Mücadele'nin de aynı duygusal isteklendirmeye kazanıldığı unutulmamalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet ve ulusuna yönelik yıpratma boyutlarına ulaşan eleştirileri yalnızca cemaatçi, tarikatçı ve etnikçi bölücülerin kendi iç dinamiklerinde

değil, bunun yanında ve bunlara bağılı olarak, söz konusu dinamikleri dışarıdan besleyen ve sürekli canlı tutan pozitivist kültürün, batılılaşma ve uygarlaşmayı din karşıtlığıyla özdeşleştirip bunun Atatürkçülüğe eklemleyen kesimlerde de aramak, irtica tablosunu, **dini-din dışı** iki parçadan oluşan bir bütün olarak görmemizi kolaylaştıracaktır. Post modern akımlar ve küreselleşme, her iki tabanı ülkemizin koşullarına uygun olarak, dikey İrticayı egemen kılmada elverişli bir ortam olmak üzere hazırlamaktadır.

İrtica eksik, yanlış ya da kısıtlı ama denetimsiz bir din eğitim ve öğretiminin yarattığı boşluktan büyük ölçüde beslenmektedir. Bu sorunun kurumsal, kişisel (elemanlar) ve siyasal veçheleri vardır. Diyanet İşleri Teşkilatı'nın Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluş amaç ve felsefesine uygun bir din hizmeti verdiğini söylemek mümkün değildir. Devlet bütçesiyle yine devletin vizyonuna zıt bir din ve dindarlık anlayışı geliştirilmektedir. Eş'ari mezhebine bağılı Gazali İslam'ı tipik bir Arap-İslam kavramı olmasına karşın, bu hantal ve ayak bağına dönüşen Sünnilik, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin resmi bir kurumu olan Diyanet'in “resmi irtica”sından başka bir şey değildir.

Diyanet sorunu, ayrıca ve detaylı olarak ele alınmayı gerektiriyor olsa da birkaç değini ile üzerinde durmak gerekmektedir. Diyanet'e bağılı müftülük, imam-hatiplik, vaizlik ve Kur'an kursları olmak üzere merkezde ve taşrada hizmet veren kurumların, bu güne kadar

Türkiye'nin ve Türk ulusunun çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne çıkmasında ne gibi katkıları olduğu sorgulanmalıdır. Teşkilat bünyesinde görevli personelin, din eğitim ve öğretiminde görev alacak her sıfat ve derecedeki insanların, TSK'ne seçilen elemanlar gibi, titizlikle belirlenerek istihdam edilmediklerini belirtmeliyiz. Felsefe, tarih, sosyoloji, iktisat ve benzeri sosyal bilimleri tahsil etmiş din hizmeti taliplerini, bugün de Teşkilat'ın dışladığı; eskimiş fetvaları ve ülke gerçekleriyle modern dünyanın gereklerine ters düşen basmakalıp fıkıhı, Cumhuriyet'in temel felsefesiymiş gibi bağnazca savunduğu çok açık bir surette bilinmektedir. (Diyanet'in her düzeyde eleman alımında sorduğu sorular, teşkil ettiği bir örnek sınav komisyonları, kaynak olarak hiç değiştirmeden kabul ettiği gericilikle dolu eski şariat kitaplarına kabataslak bir göz atmak, daha fazla kanıt temin edecektir). Devlet, kendi elinin altında bulunan kuruma çeki-düzen vermelidir.

İstihbarat birimleri, hiç olmazsa bu “resmi irtica” yı Atatürk'ün din anlayışına uygun hale getirecek kaynak, kişi ve ortamları devreye sokabilecek arşivlerini zamanında kullanabilmelidir. Hatta “sivil irtica” bile bu “resmi irtica”dan tahminlerin ötesinde yararlanmaktadır. Örneğin, 28.06.2006 yılında “İslam'da başörtüsü farz değildir” diye ulusal bir gazeteye tarafımdan verilen bir röportaja irticacı çevreler, Diyanet'in tam aksi fetvasını kanıt göstermişlerdi. O halde devlet, kendi elinin

altındaki “**Resmi İrtica**” yı daha kolay çözebilir. “**Sivil İrtica**” nın çözümü de buna bağlı olarak kolaylaşacaktır. Ama önce Diyanet’in gericilik ve irticayı resmi bir koruma altında nasıl sürdürebildiği sorununu çözümlemek şarttır.

Mürteciler halkı aldatarak ekonomik elit haline gelmekte; kökü dışarıda finans çevrelerine uyum sağlamaktalar ve bu bağlamda onlar arasında her seviyede (localar, işbirlikçi olmasına karşın Atatürkçülüğü maske olarak kullanan kesimler) kolayca ittifak kurabilmekte ve irticacılarla ortak çıkar temelinde birleşmektedirler. Hem bürokrasi ve hem de ticaret alanındaki girişimciler bertaraf edilmekte; küçük ve orta ölçekli girişimciler tamamen bu örümcek ağının içine çekilerek orta sınıf esnaf ve girişimci yok edilmek suretiyle ülkenin ekonomik kimyası bozulmaktadır. Yerli irtica artık kendini Haçlı İrtica’ya dönüştürerek son aşamasına gelmiştir. Hem bürokrasi hem ticaretteki ülke geleceği bu ağın içindeki pozisyonlarına bağlı hale gelmektedir. Bu durum cemiyetin cemaatleşmeyi kanıksadığını ve sürecin giderek ulus-devleti ‘cemaat-devlete’ dönüştürmeye doğru ilerlediğini görüyoruz.

İrtica, İslamiyet’in ayrıntılı ve nesnel pratikler olarak hacmini tayin etmediği ana ilkeleri, halk nezdinde karmaşık, içinden çıkılmaz ve buyurgan pratiklere dönüştürerek şeyhe ya da cemaat liderine itaat ve teslimiyet kültürü haline getirmektedir.

İrtica, dini kullanarak Türk toplumunu, çaresiz ve kimsesiz olduğuna inandırmaktadır. Bu gelişmeler post modernizm ve küreselleşme bahanesine sığınarak sürmektedir. Oysa Org. General İlker Başbuğ’un yerinde saptamasıyla, Atatürk gibi “küresel düşünüp ulusal davranmak” esas olmalıdır.

İrtica, devlet kurumlarını kurumsal özelliklerinden sıyrarak kendi hiyerarşik yapısına göre kadrolaşık kurumları cemaat örgütleri haline getirmektedir. Dönüştürdükleri kurumla ilişkili olan herkesi de cemaatin doğal üyesi yapmaktadırlar. Bu noktada kurumlar, Atatürk’ün milletleşme idealine düşmanlığın sonucu olarak, toplumun cemaatleşmesine hizmet etmek suretiyle “geriye dönüşü” kurumsal ve ulusal düzeyde gerçekleştirmektedir. Toplum çözülerek cemaatlere, tarikat örgütlenmelerine ve dinsel birlikteliklere göre ayrışık atomize olmaktadır. Üniversiteler, diğer eğitim öğretim kurumları, hastaneler bu tip kurumlardır.

İrtica, din yoluyla halkı dünyayı terk etmeye zorlar; halkın terk ettiği (siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik) dünyayı irtica yanlıları doldurur. (Cübbeli Ahmet Hoca (11.10. 2006 tarihli Hürriyet Gazetesi, Fethullah Gülen örnekleri vb.). Bu ‘dünya’da artık cemaat liderleri ve onların sadık bağlıları vardır. Halk, cemaatlere bağlanmadıkça, her konuda cemaat ve tarikat liderlerine boyun eğmedikçe, dışlanmaya mahkûmdur. Halk dışlandıkça devlete olan güven tükenir; artık insanlar gittikçe güçlenip devlete rakip olacak düzeye gelen

cemaatlere bağlanmak dışında yol bulamayacaklardır. Esasen bu, irticanın “**post modern devletleşmesi**” ya da “**post modern yollarla devleti ele geçirmesi**” anlamına gelmektedir. Bugünkü durum tüm açıklığıyla iyi bir örnek teşkil etmektedir.

Devletin örgütlenme aşamasında yeterli bilgiye sahip olmasına karşın bu oluşumlarla ilgili etkin çözümler üretmede gecikmesi, irticanın, devletle doğrudan mücadeleye dayalı klasik yöntem yerine, kendisini devletleştirmesi yöntemini daha tercih edilir bulmasına neden olmaktadır.

İrtica, toplum veya devlete karşı şiddet gibi kaba bir yöntem yerine daha yeni, yanıltıcı, daha ince ve politik metotlar kullanmaya başlamış bulunmaktadır. Bu yolla belirsizleştirilen ve fakirleştirilen insanlar için artık çare ve çözümün alternatifsiz muhatabı, Türk devleti değil, dünya ve imkânlarını çaldırdıkları cemaat ve tarikatlardır. İrtica siyasal, hukuksal ve bürokratik boşlukları kullanarak büyümektedir.

Cemaat ve tarikatlar, giderek fakirleşen toplumu kendileri hortumladığı için, sosyal dayanışma potansiyelini tek elde toplayarak insanların birebir yardımlaşmalarını engellemiş olmaktadırlar. İrtica ile mücadelenin bu tür konularda en etkin aracı, yine Kuran’ın kendisidir.

Çünkü Kuran ve Hz. Muhammed, bu örgütlerin aksine, sermayenin tek elde toplanmasını zulüm sayar; zekât, fitre ve diğer yardımlaşma biçimlerinde, bırakın

kendi cemaat ve grubundan olan bir kimseyi, fakir için hiçbir dini koşul öne sürmez. Fakir fakirdir ve dini, mezhebi, inancı ne olursa olsun, yardım edilmeyi hak eden kimsedir. Bu ve benzeri örnekler, “çivi çiviye söker” özdeyişi ve mantığına uygun olarak, Kuran’ın irtica ile mücadelede de büyük rol oynayabileceğini göstermektedir.

Gazali (ö. 1111)’nin bilimleri tasnifinden başlayan meşhur “dini” (şer’i) ve “din-dışı” (akli) şeklindeki kategorik ve ontolojik ayrımı¹⁰³, “inançlı-inançsız” gibi ayrışma ve bu temeldeki kadrolaşmanın gerekçesini oluşturmaktadır. Din-dışı diye tanımlanan her şey, dine karşıt bir fikir ve davranış olarak kabul edilmektedir. Devletin hakemliği ya da tarafsızlığı bile din-dışı sayılmaktan kurtulamamaktadır.

İrtica, ilkesizlik ve inançsızlık içerdiğinden her yere ve duruma göre kolayca şekil alıp değişebilen ve böylece tüm ilkesizlik ve ahlaksızlıkları bünyesinde toplayarak saklayabilen bir anlayış ve harekettir. İşte tam bu noktada, irticanın daha yumuşatılmış formu olan İslamcılık’ın, dini kullanan ama baştan aşağıya dünyevi amaca yönelik bir akım olduğunu özellikle vurgulamak gerekmektedir. Başka bir deyişle İslamcılık, “din-dışı” ve

¹⁰³ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Şahin Filiz, İslam Felsefesinin Serüveni, Delta Yayınları, İstanbul 1998; Şahin Filiz, “Ülkemizde Dini Arayışlar”, TDVY., Ankara 2000.

“baştanbaşa “dünyevi” dir; “yararcı”dır.¹⁰⁴ Yani dini ve ahlaki kutsallığını, kilitlendiği dünyasal amaca tercih ettiği için, kendi eline geçirinceye kadar, içinde bulunduğu topluma, devlete ve toprağa yabancıdır. Dini ve ahlaki derinliği yoktur. İslamcılık neredeyse hiçbir zaman Türk ulus kültürü ve felsefesine yakın durmamış; bunları hep en büyük düşmanı saymıştır.

İnançsızlık ve ilkesizlik, ahlaksızlığa ve sonuçta din düşmanlığına kadar varabilmektedir. İrtica, devlet ve toplumla birlikte dini de yıpratıp tahrip ettiği için din karşısı bir harekettir. Türkiye’de kendilerini ahlak ve maneviyatın ocakları olarak gösteren cemaat ve tarikatlar, eğer iddia ettikleri gibi amaç ve işleve sahip olsalardı, kapkaçtan bölücü teröre, çocuk pornosundan uyuşturucu ticaretine kadar her konuda büyük bir sıkıntı içinde kıvranan Türk toplumuna katkıları olurdu. Ancak bu tür çürümeyi önlemek gibi bir niyetleri olmadığı için, kendileri de kirlenmenin tarafı olmuşlar; İrticayı toplumsal düşünce ve yaşam biçimlerinin her hücreğine kadar sirayet ettirmişlerdir. En iyimser deyimle, “veremi gösterip sıtmaya razı” etmişlerdir.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer’in yerinde saptamasıyla “inanan-inanmayan” ayrımı çok tehlikelidir

¹⁰⁴ Bkz. Michel Hoebink, Thinking About Renewal in Islam: Towards A History of Islamic Ideas on Modernization and Secularization, Arabica Journal of Arab and Islamic Studies Tome XLVI Fascicule I, Koninklijke Brill N.V. Leiden, s.42.

ve esasen irticanın hareket noktası da bu ayrımın kendisidir. İrticacı gruplar (cemaat ve tarikatlar) buna en iyi örnektir. Kendi aralarında bile ayrımlaşmalarının temelindeki mantık, aynı kategoridir. Sosyal, siyasal ve ekonomik güce dönüşmeleri, bu ayrımdaki grup psikolojisinin somut sonuçlarıdır. Milli Mücadele sırasında dış güçleri Kuvay-ı Milliye ordularına tercih ederken dini gerekçeleri öne sürerek İslamiyet'i kendi özel yaşamları ve rahatları için kullanan irticai kesimler, bugün de hem koyu dindar hem de en ateşli ABD ve AB yanlıları haline gelen kesimlerle aynı dünya görüşünü paylaşarak varlığını sürdürmektedir. Hem Amerikan tarzı tüketim arzusu, hem de geleneğinden ve karmaşıklığından iyice uzaklaşıp basitleştirilmiş bir İslam görüşü aynı öznde bir araya gelmiştir.¹⁰⁵ Bu özne bir yanıyla dış güçlerin beğenisini kazanırken, diğer yanıyla da halkın dini duygularına hitap etme kurnazlığını sürdürmektedir.

Son analizde “inan-ananmayan” ayrımını yapma yetkisi yalnız Tanrı'ya aittir. İnsan yaparsa, inançlılığa ya da inançsızlığa, bir kişi ya da grubun öznel yargısıyla hacim tayin edilmiş olacaktır. İrtica, imana ve İslam'a hacim ve kalıp tayin etmenin adıdır. Oysa iman ölçülüp kalıplara sokulabilecek bir olgu değildir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ülkesi ve ulusuyla bölünmez bir bütün olduğunu, Atatürk'ün ve ilkelerinin

¹⁰⁵ Abdulwahhab Meddeb, İslam'ın Hastalığı, s. 44.

bu ulusun var olma nedeni olduğunu ve bu hedefleri sonsuza kadar gerçekleştirme azmini korumak için Türk milletinin, tarih boyunca sahip olageldiği insancıl karakterine uygun bir İşlam felsefesinin yaratılması gerektiği vurgulanmalıdır. Bu noktada, Türk milletinin ve Türk yurdunun mayasına uygun yüksek din eğitimi ihmal edilmemelidir. Din eğitim ve ğretimi, dindarlık eğitimi ve ğretimi haline dönüşmeyecek; Kemalist ilke ve devrimleri pekiştirici Türk halk kültürünü besleyici nitelikte olmalıdır.

“Başınızı örtün” diyenler kadar, “baş örtmenin dini bir temeli ve zorunluluğu yoktur” diyenlerin de en az birinciler kadar Müslüman görüldüğü bir ortamın yaratılması amaçlanmaktadır. Hiç kimseye neyi nasıl örteceğini dikte ettirmek; örtüsünü çıkarmak ya da takmayı empoze etmek gibi bir amaca yönelik olmayan bu görüşümüz, her şeyin akademik düzeyde ve soğukkanlılık içerisinde tartışılabilmesinin yollarını açmayı amaçlıyor.

İslam’ın tek ve vazgeçilmez bir yorumu yoktur.

Tek bir Mezhep ya da yorumun hegemonyası, İslam’ın doğasına da aykırıdır.

1970’lerden sonra Türban sorunu, mahalle baskısının ilk çekirdeği olarak ortaya çıktı.

Türban, Türk kadının geleneksel örtüsünü de reddeden bir söylemin simgesidir.. Ülkemiz ve ulusumuzun içerde ve dışarıda karşı karşıya kaldığı tehlikeleri karartıp örten bir işlev görüyor uzun zamandır. Atatürk Cumhuriyeti’ne, onun ilke ve devrimlerine, Türk devletinin tasfiye ve teslimine geçirilen kılıflardan biridir.

Nasıl bir vatandaş tipi: Davranışı Katolik, kafası Protestan, görüntüsü ve gösterişi Müslüman olan; ama

Türk ve sade inançlı olması istenmeyen emperyalizme boyun eğen bir insan tipi amaçlanmaktadır.

İlimli İslam, Katolisizmin asimile edebileceği bir din yorumu. İlimli İslam Haçlı irticanın ve onun ülkemizdeki taşeronlarının arkasına sığındıkları söylemin gayrı meşru çocuğudur. Türk ulusunun Ortaçağ Katolisizmine ve ABD Evangelizmine hapsedilme projesidir. Simgesi türbandır. Türk ulusal kimliğine ve ulusal bütünlüğe yönelik tehdittir.

İlimli İslam, Doğu ve Batı'nın Türk ulusunun kimliğini dışlayarak yarattığı yabancılaştırma ideolojisidir. Ben-bilinci, bu yabancılaştırmanın etkisiyle sürekli kan kaybetmektedir.

Dinin biricik simgesi yerine konan türban, artık bugün dinin kendisiyle özdeşleşmiş; İslam'ın ahlak ve erdemleri çiğnenerek türbanla bu cürümler amorti edilmeye başlanmıştır. Biricik iletişim ve referans aracıdır.

Din-dışı yollarla yoksullaştırılan insanları dinsel simgeler ve showroomlarla doyurmak yerleşik bir kültür hainle gelmiştir.

Atatürk, “ Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir devlettir derken; dilenen, karnı vakıflarla, derneklerle, Ramazan çadırlarıyla doyurulan bir Millet bırakmadı.

Baskıyı Besleyen Etmenler:

1. Yoksullaştırma (içte)-Sömürgeleştirme (dışta)
2. Her ilde onlarca, yüzlerce vakıf yurtları

3. Ev ve apartmanlarda abla-abi örgütlenmeleri

4. Mahalle anneleri

5. Her apartmanda tarikat temsilcileri

1. Kendilerinden olmayan herkesi ötekileştirme.

2. Kamu kurum ve kuruluşlarında dinsel simgelerin ayırıcı işlevi.

3. Türban, hak, hukuk, adalet, adil gelir dağılımı gibi toplumsal sorunların daha da derinleşmesini gözlerden kaçırarak bir araç olarak kullanılıyor. Türban, her türlü yolsuzluk, adaletsizlik, eşitsizlik ve ülkemizi içten ve dıştan kemiren tehdit ve tehlikeler için kamuflaj olarak öne sürülüyor.

4. Atatürk Cumhuriyeti'ne yakışan bir kurum olarak davranmak ve çağdaş Türk din yorumu yaratmak yerine, bazı kurumlar, Arap-İslam yorumuna ait çağdışı gerici din yorumu ile AB ve ABD'nin emperyalist projesi olan ılımlı İslam arasında sıkışmayı istikrar ve çözüm diye dayatmaktadır.

5. Dini ritüeller, semboller sosyal baskı nesneleri olarak empoze edildikçe, dinin mistik, manevi ve kültürel boyutu, toplumsal ahlakın derinliği ve nihayet toplumsal dayanışma değerlerinin içi boşaltılıyor.

6. Demokrasi, istikrar, özgürlük kavramları Türk Silahlı Kuvvetlerine, Atatürk Cumhuriyetine ve Türk ulusuna yönelik yıpratıcı söylemlerin simgeleri olarak öne sürülüyor.

7. İlimli milliyetçilik Türk ulusuna ve yurduna yönelik tehditlere boyun eğmek, ılımlı İslam da emperyalist irticaya teslim olmak demektir.

8. Din içinde din adacıları yaratarak Müslüman İslam'a, Türk ulusu Türklüğe, Türk vatandaşını Türkiye Cumhuriyeti'ne yabancılaştırmak, bunu da din adına baskı aracı olarak kullanmak.

9. Liyakat yerine cemaat ve tarikata sadakat ölçütü baskı unsuru olarak devreye sokuldu.

10. ABD ve AB, Hz. Muhammed'in Mekke müşriklerinden kaçtığı Hristiyan Hükümdar Necaşi gibidir ki, biz de Türkiye'deki müşriklerden bu iki Hristiyan bloğuna sığınarak Müslüman-lığımızı inşa ediyoruz, diyorlar. Emperyalizme din ile meşruluk kazandırmak, Müslüman Türk halkı üzerindeki en büyük baskı aracıdır.

11. Mahalle baskısı, çok hafif ve yüzeysel bir kavramdır. Bunun yerine mikrofaşizm kavramı gelinen noktayı daha iyi dile getirmektedir.

12. Türban, mikro faşizmin ilk çekirdeği ortaya çıkan, Türk devletinin tasfiyesi ve teslimine geçirilen ve din kullanılarak yaratılan bir semboldür.

13. Dini kullananlar, tüm kutsal kavramları da yozlaştırıp kirlетtiler.

14. Bir kere semboller, ayırıcı ve sınıflandırıcıdır. Takan takmayan, inanan inanmayana kadar ayırır.

15. 1980lerden sonra Batı'da postmodern dalga, hiçbir doğru ve hakikatin kendi başına diğer doğruları

egemenliği altına alamayacağını, bütün mezheblerin din ve ırkların her birinin kendi doğruluk ve hakikat alanları olduğunu iddia etti. Fakat Batı'da ulus-devlete yneltlen eleştiriler, 3-4 yüzyıllık demokrasi tecrübesi nedeniyle ulus devletler zarar vermedi.

16. Türbanın serbest bırakılması, yasaktan sonra olunca, sakıncalı olur. Türban yasağı, Türk kadınına Atatürk'n tanı mış olduğu hak ve özgürlükleri yasaklamayı yasaklamak demektir.

17. Atatürk Milliyetçiliği ile İslamiyet sürekli karşı karşıya getirilerek atıştırıldı. El-Kaide ve PKK'nın işbirliği, radikal dincilik ile emperyalizmi ya da emperyalizmin enstrümanı olan etnik ırkçılığı körükledi. Aynı dinden birbirine rakip olan, hatta düşmanlık besleyen türlü cemaat, tarikat ve mezhepler, sözde etnik çeşitlilik için dinsel bir meşruiyet alanı yarattı. Genel Kurmay İkinci Başkanı Org. Gen. İlker Başbuğ'un, "PKK'ya katılımları engelleme ya da azaltmada yeterli başarı gösterilemediği saptamasına açıklık getirebilecek gerekçe bu olmalıdır. Her cemaat ve tarikat, Türk kimliğine karşı irili ufaklı ırkçı gruplaşmalar gibi ırkçı PKK terörizmi de devletten kendi küçük devletini istemektedir. Demokrasi, insan hakları ve özgürlük gibi kavramları kirleterek kullanmaktadırlar.

18. Bir dinde ne kadar simgelere, sembol ve gsterişler vurgu yapılırsa, o dinden beklenen toplumsal yarar da o derece azalmaktadır. Dindarlığın ls tamamen sembollerin görünürlüğü ve tketebilirliğine

indirgenmiştir. Öte yandan yüzlerce vakıf ve dernek, devlet içerisinde devlet adacıları oluşturacak, tarikat ve cemaatler okulları, dershaneleri, evleriyle belirli dini sembolleri sahiplenerek dinin tümünü tekeli altına alacak, böylece daha az devlet daha çok cemaat erki yerleşecektir. Bu kurmaca kıyafet, ülkemiz ve ulusumuzun karşı karşıya kaldığı iç ve dış tehlikeleri karartıp örten bir işlev yüklenmiştir ve Atatürk Cumhuriyeti'ne, onun ilke ve devrimlerinin yol göstericiliğine, Türk devletinin tasfiyesine, teslimine geçirilen kılıflardan birisi haline gelmiştir. Türban, Türk ulusunun Ortaçağ katolisizmine ve ABD Evangelizmine hapsedilme projesidir, Türk ulusal kimliğine ve bütünlüğüne yönelik bir tehdittir. Türban, artık toplumda bir iletişim ve referans aracı haline gelmiştir. Bu kıyafet türü hak, hukuk, adil gelir gibi toplumsal sorunların daha da derinleşmesini dikkatlerden kaçırان bir aracın simgesi olmuştur.

19. Türkiye'nin dönüşüm tehlikesi çoktan başladı. Çünkü demokrasi, insan hakları gibi temel kavramlar, hem bazı terörist gruplar ve kesimlerin hem de tarikat ve cemaatlerin tekeli altına giren söylemlere dönüştü. Önceden bu çevreler demokrasinin İslamiyet'e taban taban aykırı olduğunu dini kanıtlardan yola çıkarak anlatmaktan çekinmiyorlardı. Dinin yanında tüm kutsal kavramları da kirleterek kullanmaktadırlar. Tarikat ve cemaatler ekonomik güç, sosyal nüfuz ve siyasi erkin kotarılması aşamalarının da ötesine geçmek için sözüm

ona özgürlüklerin genişletilmesini istemektedirler. Bu taleplerinde, daha önce demokrasiyi İslam'a aykırı gördükleri ölçüde ikiye yüz ve art niyetli davranmaktadırlar. *Açıkla kapalı barış içinde yaşayabilirler* iddiası gerçeği yansıtmamaktadır. Türk halkının hoşgörüsünden kaynaklanan bir takım davranış kalıpları elbette vardır, ancak dinle özdeşleştirilmiş bir sembol olan türbanın, yanındaki tarafından da uygulanmasını istemek, dini bir görev olarak kabul edildiği için, bu "kardeşlik" in uzun ömürlü olmayacağı endişe veren toplumsal gelişmelerden bellidir. Baskıdan kasıt fiziki ve şiddete bağlı olan değildir. Asıl baskı dinin bu şekilde emrettiği propagandasıyla ortaya çıkan psikolojik baskıdır. Piyasada çıkan kiloluk tahrik edici bir yığın kitap ve yazı bunun en açık kanıtıdır. Hiç kimsenin, cemaat ve tarikatların daha fazla devlet olmaya yüz tuttuğu bir ortamda, bağımsız bir Müslüman ya da dindar olması mümkün değildir. Bu bilinç, dini gruplarca sürekli tebliğ adı altında empoze edilen bir baskının ifadesidir. Baskıyı besleyen etmenler, içte yoksullaştırma, dışta sömürgeleştirmedir. Ev, yurt ve dershanelerde abi, abla örgütlenmesi, yüzlerce vakıf ve derneğin Türk toplumunun en mahrem hücrelerine kadar sızdığını kanıtlamaktadır. ılımlı Milliyetçilikle ılımlı İslam bu noktada tam bir ittifak halindedir. Atatürksüz ve Türksüz bir milliyetçilikle, emperyalizme mümbit bir zemin hazırlayan ılımlı İslam aynı kapıya çıkan mikrofaşizmin iki tarafıdır. Çünkü Atatürk ve Türklük

olmadan milliyetçilik, etnik ırkçılığı; Hz. Muhammed olmadan da İslam, Evangelist ve Protestan içerikli sözüm ona diyalogcu ılımlı İslam'ı doğurur.

Mahalle baskısı kavramı yerine ortaya attığı “mikro faşizm” nitelemesiyle gündem yaratan Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Şahin Filiz, Arap mikro milliyetçiliğinin ideolojisi olan Vahabiliğin ulus devleti parçalamayı amaçladığını belirterek Türkiye’yi bekleyen asıl tehlikenin dindarlaşma değil, “Araplaşma” olduğunu vurguladı. Vahabi anlayışının dini temele dayanan siyasete de temel oluşturduğunu anlatan Filiz, sanata ve felsefeye karşı düşmanlığa varan karşı duruşun da Vahabiliğin dünyayı siyah-beyaz gören anlayışının sonucu olduğunu dile getirdi.

Cumhuriyet’e yaptığı mikro faşizm tanımıyla kamuoyunun dikkatini çeken Doç. Dr. Şahin Filiz ile, Vahabilik ve Türkiye’deki yansımalarını konuştuk...

- Vahabiliğin kökenleri hakkında bilgi verir misiniz?

- Vahabilik bireysel planda inançlı inançsız ayrımı yapan, bu ayrımı keskinleştiren 19. yüzyılda da Osmanlılara karşı çıkan, tamamen mikro milliyetçi bir Bedevi harekettir. Mısır’daki Müslüman Kardeşler hareketiyle ortaya çıkan hareket de, bu ayrımı toplamsal düzeyde yapmaktadır.

- Bu hareketin Türkiye’deki yansımaları neler?

- Bu iki anlayışın birleşmesiyle oluşan kombinasyon Türkiye’de siyasetin alternatif bir din haline gelmesini sağlamıştır. Kabileci ve Araplaşmış dindarlık tarzı inci kuruluşlar, partiler, cemaatler, bu kombinezonun en iyi örnekleridir.

Vahabilik, Türkiye’de kabileci ve Araplaşmış bir dindarlık tarzını perçinlemiştir.

Vicdan ve ahlak zenginliği olan dini biçimselleştirmiştir ve şekil, simge paganizmine boğmuştur. İslam medeniyetinin ahlak, sanat ve estetiğini öldürmüştür. Atatürk ilke ve devrimleri ile Türk ulusunun laiklik ve demokrasi anlayışı sayesinde, Vahabilik Ortadoğu ve Kafkaslar’da yaptığını Türkiye’de henüz gerçekleştirememiştir.

- Bu yansımalarından örnekler verebilir misiniz?

- Örneğin bölücü teröre karşı çok büyük bir mücadele var. Ancak askere gönderme törenlerinde geçmişte yaşanan heyecan gittikçe sönmekte, buna karşın hacca gidenler için daha coşkulu, kalabalık uğurlamalar yapılmaktadır. Şekillere tapan bir toplumsal yapının ortaya çıkmasında bu iyi bir örnektir. Bizim şehit verdiğimiz günlerde bile şekilci dincilik daha fazla öne çıkmakta, bu yönde gösteriler, yürüyüşler yapılmaktadır. Ramazan ayında her yerin kapalı olması bir başka örnektir. Hz. Muhammed döneminde bile rastlanmayan bir uygulama, büyük şehirlerde bile hızla yaygınlaşmaktadır. Hedef ulus devlet

- Bu anlayışın Türkiye’de temel hedefi nedir?

- Kesinlikle ulus devlettir... Vahabilik, Arap mikro milliyetçiliğinin ideolojisi olduğu için ulusal yapıyı, cemaat ve tarikatlara bölerek atomize etmektedir. Çünkü mikro milliyetçilikler ulus devletin en büyük düşmanıdır. Her cemaat ve grubun, tarikatın kendilerine göre bir türban, sarık, cüppe, cilbat gibi biçime yönelik simgeler taşıması da Vahabiliğin mikro düzeyde ne kadar böldüğünü, parçaladığını gösteriyor.

Vahabilik Türkiye’de din adına kabileci Arap kültürünün hegemonyasını kurmaya çalışmaktadır. Mevlana , Hacı Bektaş , Pir Sultan gibi Türk büyüklerinin, Türk ulusal kimliğini besleyen, ulusal din yorumu, Vahabiliğin en büyük hedefidir. Bugün için Türkiye’de bir dindarlaşma değil, Araplaşma sürecinin yaşandığını, kabileye dönüşme sürecinin hızlandığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Türkiye’nin karşısındaki en büyük tehdit de budur. İnananlar, Türkiyeli Müslümanlar, türbanlı hanımlar gibi ayırıcı kavramlar, Vahabi dinciliğin Türkiye’deki izdüşümleridir. Çarşaf ve türban söylemi de Vahabiliğin dine biçtiği şekilci uygulamalardır.

Prof. Dr. Şahin FİLİZ

İslam dininde başörtüsü yoktur böyle bir farzın bulunduğunu iddia etmek hem dine hem de kadınlara yapılan en büyük iftiradır. Demokrasi, İnsan Hakları ve Özgürlük gibi kavramları tarikatçı ve cemaatçı gerici kesimler yoğun olarak kullanmaktadır. Türban, Atatürk cumhuriyetine ve devrimlerine Türk devletinin tasfiyesine geçirilen kılıflardan biridir.

Tüm akademisyenlerin bu gerçeğin farkında olmasına karşın, sadece birkaç kişi çağa yakışmayan ve gerçeği yansıtmayan "dinci söylemle" mücadele etmektedir. Biz, başörtülü, başörtüsüz kavgası yapmıyoruz. Ancak gerçekleri yansıtmayan bir söylemle mücadele ediyoruz. Türbanın İslami bir emir olduğu söylemi dinin ahlaksal güzelliğinin de kaybolmasına neden oluyor. Atatürk devriminin ve Türkiye'ye kazandırdıklarının kimyasını bozuyor"

İslami referanslı iktidar bugün "çarşaf" diyebileceek siyasi ortam oluşmadığı için "başörtüsü" dayatmasını yapmaktadır. din tüccarlığı yapan bazı kesimler türban noktasını da aşp kadınların çarşafa bürünmesini de isteyeceklerdir. Dini gerçekler gözönüne alındığında başörtüsü'nün İslam dininin emri ya da farz olmadığını,

ancak bazı kaynaklarca dini bir emirmiş ve farzmış gibi yansıtıldığı görülmektedir. Başörtüsü takmayanları, iffetsiz, islamsız ve kimliksizlikle suçlayanlar bulunmaktadır. Kuran da başörtüsü ifadesi geçmiyor. Kuran-ı Kerim'de sadece 'Hımar' kelimesi geçiyor. 'Hımar' kelimesi, normal bir örtüyü ifade eder, asla başörtüsünü değil.

İslamiyet, Yahudilikten etkilendi. Dinlerin birbirinden etkilenebileceğini, bu anlamda İslamiyet'in de Yahudilik'ten etkilendiğini belirten Doç. Dr. Filiz, Tevrat ve Talmud'da başörtüsü ile ilgili ayetlerin bulunduğunu söyledi. Başörtüsünün Yahudi kaynaklarında "Başörtüsüz kadınlar namussuzdur. İffet ve namusun korunmasının ölçüsü baş örtüsüdür. Kadın, başörtüsüz dışarı çıkmamalıdır" şeklinde yer aldığını belirtti. Doç. Dr. Filiz, "Bu veriler ışığında çok önceki dinlerde var olan bir şeyin yeniden farz kılınması saçma olduğu kadar Kur'an'ın ruhuna aykırıdır. Eğer Yahudilik'te farz idiyse, aynen oruçta olduğu gibi, bir ayetle tekrar edilir ve farz kılındığı vurgulanırdı." dedi. İslam dininin kadına özgürlük tanıdığını ancak, günümüzde akademik seviyedeki kişilerin dahi başörtüsü takmayanları "kadın" saymadıklarını dile getiren Filiz, bugün Osmanlı kaynaklarında yer alan "cariyeler ve hür kadınlar" ayrımı halen akademik camiada benimseniyor dedi.

Mikrofaşizm, türbanla simgeselleşmiştir. Türban eğer, iffetle, namusla, Müslümanlıkla özdeşleştirilmişse,

burada çok tehlikeli bir yanlışlık var demektir. Bu yanlışlık, mikro faşizmin kaynağıdır. Makro faşizmi ne yapacağız diye soranlar, mikro düzeyde yılarca yarattıkları ve sürdürdükleri Tanrı adına dinsel baskıyı eleştirmelidirler. Türbanın Müslümanlık için olmazsa olmaz olduğunu söylemek, makro diye nitelendirilen sınırlamaları eleştirerek özgürlük ve demokrasi taleplerinde bulunmakla çelişen bir durumdur. Eğer örtünmek, pozitif bir hak ve kazanımsa, örtünmemek doğrudan doğruya negatif bir ayrımcılığa mahkum olacak demektir. Tarikatların ve dinsel anlayışların kendi içinde insan hakları ve özgürlüklerine önem vermediği bir ortamda, bağlılarına kendilerinin reva görmediği özgürlük ve hakları, başka mercilerden talep etmeleri büyük bir çelişkidir. İslam'da hiç bir zorlama olmadığını bile bile, "başını örtmeyen insanları önyargılı dinsel dayatmalarla psikolojik baskı altına almak, dinsel diktatörlüğün ve bağınazlığın görüntüsüdür. Dindarlığı, dosdoğru bir ahlaksal yaşantı biçimini, bir sembole sığdırarak yozlaştırmak, dinin ahlaksal derinliğini ve toplumsal yararını ortadan kaldırmak demektir. Başını örtmenin dinsel, insansal ve sosyal bir hak ve özgürlük olduğunu savunmak, örtmemenin, haksızlık, dinsizlik ve mahkumiyet hatta esaret olduğunu tersinden öne sürmek demektir. "Cariyeler" mümin olsa da başlarını örtmezler; örtünmezler, buna hakları yoktur: Bu hak yalnızca " hür " olan kadınlara özgüdür" savı, dinsel dayatmanın kaynağı olan mikro faşizmin çekirdeğidir.

Örtünmemenin cariyelikle, örtünmenin hür ve asil kadın olmakla özdeşleştiği bir sosyal psikolojik ortamda, örtünmeyi hak ve özgürlük olarak görmek, ayırımın ve toplumsal kırılmanın kaynağında mikro faşizm olduğunu göstermektedir. Bu ayırıcı dayatma ve dinsel telkin, örtünen-örtünmeyen pek çok kadını derinden rahatsız etmektedir. "Cariyelik" psikozundan kurtulmak, "hür" ve "asil"lerin arasına katılmanın başını örtmekten geçtiği sanısı ve dogması kaygı vericidir.

Din, demokratikleşmelidir. Demokratik ve özgürlükçü bir din anlayışı ve kültürü gelişmedikçe; dinde başını örtmek de bir, açmak da bir" denilebilecek bir çağdaş düzeye gelinmedikçe, din adına hiç bir hak ve özgürlük talebi iyi niyetli olamaz. " Din bunu böyle emreder, fetva budur, şu farzdır, bu sünneteir" gibi söylemler, ancak bireysel düzlemdeki tercihleri etkileyebilir. Bununla birlikte, laik, sosyal ve bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nde bunların hkuksal ve yasal bir bağlayıcılığı olamaz. Dinimizde din adamı ya da ruhban sınıfı da olmadığı için, "bu dinin emridir" diye bir dayatmayla psikolojik baskı yapılamaz. Dinde türban yoktur diyorsak bu, btütünyle akademik ve bilimsel bir saptamadır. Vardır demenin de akademik ve bilimsel saptamanın ötesinde hiç bir anlam ifade etmediğini; dinsel gerekliliği dile getirmediğini söylememek, mikro faşizmin ne denli dinsel bir önyargıya dayalı bilim dışı bir fetvadan beslendiğini ortaya koymaktadır.

Türk kadını, kadını insan bile görmeyen Araplara kadının insan olduğunu öğreten Hz. Muhammed'in evrensel vizyonunu ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk'ün verdiği hakları ve aydınlık yolu, bu dayatmalara kurban etmeyecektir.

Dincilik ve Mikrofaşizm

1. Dindarlığın ve sade müslümanlığa karşıdır.

2. Dinsel bürokrasiyi çoğaltıp Tanrı ile birey arasına araçlar koyar (siyasetçi, tarikatçı ve ticaretçi saygınlar vs.

3. Ahlaksal ve insansal anlamda çürümüşlüktür.

5. Düşünce özgürlüğüne karşıdır.

6. Ulusal kimliği ve ulusal bütünlüğü hedef alır.

7. Araplaşma ve gericiliğin ideolojisidir.

8. Bireyi sürekli tepeden belirler; en sıradan emirle başlar; köleleştirmeye kadar devam eder.

9. liyakati değil, sadakati önceler.

10. Dinin ahlaksal derinliğini ortadan kaldırır; dini sığlaştırarak simgeler ve eylemler savaşına indirger.

Sürekli dıştan beslenir ve emperyalizme kapı aralar.

11. Kadınların postmodern köleleştirilme araçları olarak sık sık bunlara başvurulur.

12. En gerici, en çağdışı görüş ve görüş yanlılarını, Atatürk ve onun ilke ve devrimlerine yeğler.

13. Bir ibadetin ve güzel bir ahlaksal davranışın yerleşmesinden çok, kullanılıp tüketilebilir ve görünürlük kazanabilir sembolleri devreye sokar. BUndan önce sakal Müslüman erkeğin sembolü olarak gösterilirdi. Son 20 yıldır da türban Müslüman kadının ayırıcı görüntüsü olarak kullanılmaktadır.

14. Türk ulusunu içerden ve dışardan sürekli kuşatan tehlikeleri örten; onlara karşı duyarsızlaştıran ve tüm problemlerin kaynağı olarak türban üzerinde yoğunlaşılmasına neden olan bir kör dogmatizm, etik kuralları hiçe sayan bir opportunizmdir.

15. Dinsel anti-demokratikliğin varlığın sürdürmesi ve yaygınlaşmasını sağlamak için, her türlü demokratik koşullardan yararlanmayı, insan hakkı ve özgürlüğü olarak görmektir. Tarikatlardaki baskı ve yasakları din adına onaylayıp bunu dinn gereği gibi görürken, "ötekileştirilen" dindarlara "meydanı dar etmen"nin de Tanrı buyruğu olduğuna kitleleri inandıracak kadar ekonomik, siyasi ve sosyal güç kazanma yarışıdır.

Oysa dindarlık ve ahlaklılık, yapısı-yapmama konusundaki bireyin hem inançsal hem de davranışsal açıdan kendi özgürlüğüyle başbaşa bırakılması ile gerçek anlamını bulur. Bu yüzden çağdaş Atatürk Cumhuriyeti'nde hiç bir merci, bireyleri türban takmadıkları takdirde, şöyle veya böyle bir kimliksizliğe,

inançsızlığa düşeceklerini telkin ve emretme yetkisine sahip değildir. Tanrı böyle bir telkin ve emir yetkisini kimsye vermiş değildir.

Türban işte mikro faşizmden en önde gelen sembolüdür.

"Türban, siyasetteki gerici değişikliğin başaktörüdür. Siyasal iktidarların tavrıyla bugün türban söylemiyle din siyasallaştırılmıştır. Ancak gerçek amaçlarının, siyaseti dinselleştirmek olduğu apaçık bir gerçektir. Böylece, amaçlanan gerçekleşmiş türban da bu durumun simgesi haline getirilmiştir Oysaki, türban bir semboldür ve yapılanda sembol fetişizmden başka birşey değildir"

Prof. Dr. Şahin FİLİZ
Emel Sünter YALÇIN

1. İslam’da çok eşlilik var mıdır?

Ayette birden fazla eş nikâhlanacak yetim kimsesiz kadınlarla ilgilidir. Yetimlerin nikâhlanması onlara sahip çıkma nedenlerinden biridir. Ancak bu sosyolojik bir durumdur. **Dini bir emir değildir. Aynı ayette bu sosyolojik duruma karşın tek eşlilik özellikle önerilmekte, teşvik edilmekte ve emredilmektedir.** Kısacası İslam’a göre tek eşlilik esastır. Çok eşlilik doğru görülmemektedir. Peygamberimizin çok eşliliği dini bir emirden çok sosyolojik bir durumdur. **Dini emir olarak telakki edilemez.** Sadece peygamberimiz için özel geçici bir durumdur.

2. İslam ve Laiklik çatışır mı?

İslam bizzat laik bir dindir. Çünkü pek çok ayette dile getirildiği gibi herkesin dindarlığı kendisine ve bireyseldir. Laiklik de bireysel dindarlığı öngörür. Dolayısıyla İslam ve laiklik çatışmaz. Hatta en iyi dindar tipi laik insandır. Laikliğin dinsizlik olduğu iddiaları dindarlıkla değil dincilikle özdeşleşmiştir. Dindar insan laik, dinci bir insan anti -laiktir.

3. Dinde aklın yeri nedir?

İslam'a göre ilk vahiy akıldır. Kur'an'ın akla yardımı olur. Kur'an'da 700'ü aşkın akılla ilgili ayet vardır. Bu ayetlerde sürekli insana aklını kullanmasını gerektiğini vurgular. İslam dini bu anlamda akıl dinidir.

4. İslam'da kadın erkek eşit midir?

İslam'da kadın erkek eşittir. Çünkü ikisi de Kur'an'daki birçok ayete göre aynı özden tek ir nefisten yaratılmıştır. Hiçbiri diğerrinin üstünlüğü yoktur. Allah katında üstünlük kadın erkek içten dindarlığı ile vardır. Bu dindarlığı da Allah'tan başkası bilemez.

5. İslam'da mezhepçilik ve ırkçılık var mıdır?

Mezhepçilik ve ırkçılık İslam kesinlikle ret eder. Mezhepçilik laik bir din anlayışına, ırkçılık da en şerefli, varlık olan insanlığa aykırıdır.

6. İslam'da din adamı sınıfı var mıdır?

İslam'da din adamı tanımı olmadığı gibi din adamı sınıfı da yoktur. İslam'da din adamı sınıfı olmaması dinimizin laik oluşunu gösterir. Ancak din hizmetlerini yapabilecek kişiler ve kuruluşlar olabilir. Bu anlamda Tanrı ve insan arasına g,irme hakkı yoktur.

7. Türkçe namaz kılınabilir mi?

Kur'an- ı Kerim Arapça inmiştir. Bu doğrudur ancak ibadetlerin Arapça yapılmasına ilişkin hiçbir emir yoktur. Her dilden olacağı gibi Türkçe ile ibadet yapılabileceği gibi namaz da kılınabilir. Cuma hutbesi ulu önder Atatürk ülkemizde daha önceden Arapça okunan hutbeleri Türkçeleştirmiştir. Onun Türkçeleştirme politikasının devam ettirilmesi gerekir.

8. Kadının boşama hakkı var mıdır?

Kadının boşama hakkı vardır. Erkek de kadın da birbirlerini boşama hakkına sahiptir. Her cinse bu hak tanınmıştır. Ancak Allah sudan sebeplere dayanarak boşanmayı hoş görmemiştir. Bizim dinimize göre ailenin devamının sağlanması önemlidir.

9. İmam nikâhı var mıdır?

Nikâh, ilan, mehir karşılıklı kabul gibi üç temele dayanır. Bu antlaşmanın kayda geçirilmesi gerekir. Bu şartlar altında imam nikâhı ya da dini nikâh diye ayrıca bir nikâha gerek yoktur. Çünkü belediyelerce kıyılan nikâhla bu şart yerine geçmiş olur. Bu şartlar dışında dini ya da dini nikâh adı altında kıyılan nikâh resmen geçersiz olduğu gibi İslam açısından da geçersizdir.

10. Evli kadın her konuda kocasından izin almak zorunda mıdır?

Evlilikte kadın erkek yaratılışıta olduğu gibi eşittir. İki uygar insan meşru olan her davranışta birbirinden izin almaktan çok birbirlerine danışarak iş yaparlar. Yapılan iş, davranış gayri meşru ise izinli veya izinsiz yapılması hiçbir anlam ifade etmez. Dolayısıyla meşru işlerde kimse kimseden izin almaz.

11. İslam'da evlenmenin hükmü nedir?

İslam insan doğasıyla akıl ve bilim ilklerine ters düşmeyen bir dindir. İnsanoğlunun var olması, üremesi ve yeryüzüne yayılması onun doğasının gereğidir. Evlilik de onun yaratılışındaki bir özelliştir. Allah bu özelliğin yok edilmesinden çok, sürdürülmesini arzu eder. Evlenmek dine aykırı değilse de dinimizde tavsiye edilen, beğenilen şey insan doğasına uygun olan evliliği gerçekleştirmektir.

12. İslam'da kadın çalışabilir mi?

Tüm meşru işlerde olduğu gibi kadın kocasına bağlı değilse meşru çalışma hayatında özgürdür. Kendi ekonomik özgürlüğünü elde etmesi hiçbir engel yoktur. İslam da çalışmaya değil çalışan kadın makbul olur.

ÖZSEL İSLAM ve DIŞSAL İSLAM

Özsel İslam, aynı zamanda akıl, bilim ve insan gereksinimlerini temel alan çağdaş değerlerini ve aydınlık düşünceleri sekteye uğratmayan bireysel ahlaksal ve doğrudan hissedilen içsel bir duyustur. Bunun karşıtı ise, Dışsal İslam akla bilime ve evrensel insan değerlerine savaş açan; değişmezlik ve kör inancı koyan despot, gayri insani, akıl karşıtı sosyal ve siyasal yapay bir kurgudur.

DİNSEL BÜROKRASİ:

Tanrı ile birey arasına giren tarikat cemaat, örgüt ve dönem dönem verilen tüm fetvalar dinsel bürokrasi öğelerini oluşturur. Bu anlamda “dinsel bürokrasi” bir kişi ya da grubun doğasında bireysel ve öznel olan dinsel duyuşunu kendi dışındakilere ölçülebilir ve tanımlanabilir nesnel bir sistem olarak dayatmasıdır. Bu dayatma dini bireysellikten kopardığı gibi doğasındaki öznel çeşitliliği sözde nesnel ve alternatifsizliği başka bir

din yaratılması olarak karşımıza çıkar. Buna göre her öznel din algılayışı bireyden topluma ve siyasete taşarak kendi hegomonik dinsel anlayışını ortaya koyar ve aynı dinden, nesnellik iddiasında bulunan birçok din doğarak kendi aralarına çatışırlar. Tarikat ve cemaatlerin çokluğu kendi aralarında tarih boyunca devam eden kanlı kansız bu mücadele devam eder.

DİNCİLİK

Din ve dünya gerçeklerinin akla ve bilme ters düşmek pahasına çarpıtılarak ideoloji haline getirilmiştir. Bireysel ve tanrıyla doğrudan doğruya ilişki esasına dayalı laik din anlayışına karşı “dincilik” birey özgürlüğüne akla ve bilime insanahlak ve değerlerine karşı duran bir din istismarcılığın şeklidir.

DİN

Din insan merkezlidir. Mutlak Yaratıcı olan Tanrı hem insanı hem de onun aklını gönderdiği kutsal tüm metinlerin üstünde ve onlardan daha değerli görmüştür. İnsana verilen ilk ve asıl vahiy akıldır. Zaman içinde gönderilmiş kutsal metinler ilk ve asıl olan aklın ilerisinde değildir. Tanrı'nın neyi emredip neyi yasakladığını akıl yoluyla onunla mistik ilişki kurularak anlaşılır görüşü dinin insan merkezli bir din tanımını ortaya koyar. Tüm dinlerden geriye kalan bütün

insanların üzerinde uzlaşmaya vardıkları evrensel ahlak değerleridir. Evrensel ahlak değerleri ile akıl birbirini tamamlar. Bunun dışındaki din tanımları Tanrı adına şeriat ve din üretilmesini öngördüğü için laikle çatışır.

RADİKAL İSLAM

Köktencilik, şekilcilik, dogmatiklik, şiddet gericiliği ve din adına terörizmin, “radikal İslam”ın açıklayıcı kavramlardır. Bireysel ve toplumsal özgürlüğe, bilim ve aklın yol göstericiliğine özetle insana ve onun en temel hak ve taleplerine karşı Tanrı sözcülüğü rolünü üstlenmesidir. Toplumsal barışa ve uzlaşmayı kişisel özgürlüğe demokrasi ve laikliğe hukuka ve sosyal yapıya kökten karşı olan dinsel bir sapmadır. Radikal İslam insanları, kendini Tanrı yerine koyarak kafır, mümin diye temel kategorilere ayırır. Bütünüyle dinsel metinleri şekilci yorum ve uygulamalarını temel felsefesi kabul eder. Kendi öznel yorumlarını dinsel metinlerin nesnelliği ile özdeşleştirirler. Dolayısıyla şu halde yapılan Radikal İslam yorumun Tanrı sözünün özdeşi olduğunu iddia eder. İşte bu Dışsal İslam’ın bir başka adıdır.

İLİMLİ İSLAM

Batılı emperyalistlerin sömürgecilerin İslam dünyasında 1980’lerden sonra yarattıkları yeni bir

dalganın adıdır. 1980'lerden önce aynı çevreler Radikal İslam'ı yaratmışlar, el- kaide, Hizbullah, Vahhabilik, Taliban gibi örneklerle İslam dünyasında bunu somutlaştırmışlardır. Çeşitli adlarla anılan ve şiddete dayanan Radikal İslam emperyalistlerin dünya kamuoyunda İslam'ın terör ve şiddet dini olduğu imajının referans noktası haline getirilmiştir. İslam adına bu gruplar şiddet ve terör için kullandıkça bunun alternatifi ılımlı İslam'ı üretmiştir. Şiddet arttıkça ılımlı İslam modeline daha çok gereksinim duyulacağı hesaplandığından, “veremi gösterip sıtmaya razı etmek” için sınırları, kemikleri ve duyguları alınmış bir din anlayışı gibi ılımlı İslam yaratılmıştır. İlimli İslam batıya karşı şiddet dili kullanmakla kalmayan aynı zamanda Peygamberimiz Hz. Muhammet hatta Kur'an'ı bile devreden çıkaran emperyalistler İslam'ı madde olarak belirlenmiştir. Bu İslam maddi emperyalizmin ideolojisini oluşturan Hristiyanlıkla hiçbir gerçekliliği kalmayan ve sonuçta onunla aynı dinsel küreselliğe hizmet eden Dışsal İslam'ın bir başka adıdır.

1. Türk halkının gelenek, görenek ve adetlerle iç içe geçmiş dinsel ve ulusal değerleri yakından bilinmelidir. Bunun için, köy, kasaba ve kentlerde, halkın birbirinden farklılaşan inanç simgeleri ve kültürel pratikleri sosyolojik açıdan saptanıp dökümünün çıkarılması gerekir.
2. Evlenme, boşanma, aile yapısı, ekonomik durum ve siyasal tercihler belirlenerek, halkın siyasi, kültürel ve dinsel öncelikleri ve eğilimleri araştırılmalıdır.
3. Toplumsal eğilimler, sanıldığı kadar köklü ve sabit değildir. Başka bir deyişle, koşulların değişmesi ya da değiştirilmesiyle, eğilimler de değişebilir. Örneğin, bugünün solcusu dünün sağcısı veya bugünün türbanlısı dünün başı açığı olabilir ve gerçekten de bu böyledir. O halde, insanlara, hali hazırda bulundukları ve korudukları durumlarına, ideolojilerine göre değil, onları ikna edeceğimiz fikir ve ideolojilere göre değişime teşvik etmeliyiz.
4. Bireysel tercih ve bireysel özgürlükler konusunda asla dayatmacı, ayırıcı ve bölücü olmamaya özen göstermek gerekir. Türbanlı-türbansız, başörtülü-

başörtüsüz gibi ayrımlar, türban söylemini daha güçlü kılacağı gibi, türbanın toplumda daha da kökleşmesini sağlayacak; hem başı açıkları hem de türbanlıları aynı safta buluşturacaktır. Mücadele, türban söylemi üzerinde yoğunlaşmalıdır. Hatta ADD, ÇYDD ve diğer ulusal ve Cumhuriyetçi dernek ve kuruluşlara, gerekirse başını örten kadınların da alınması, söyleme karşı savaşta etkili olacaktır. Tüm toplumsal kesimlere, Atatürk ilke ve devrimlerini, Cumhuriyet'in kazanımlarını, Türk ulusunun birlik ve bütünlüğünü anlatmak gerekiyorsa-ki öyle olmalıdır- burada zaten bu değerleri sindirmiş kitlelere yöneltmekle kalmak, sorunu çözmeyecek, kısır döngü oluşturacaktır. Emperyalizm tüm toplumu hedef aldığına göre, bunun panzehiri olan Atatürkçülüğü de tüm topluma mal etmek gerekir.

5. Din ve Tanrı karşısında bireysel tutumumuz ne olursa olsun, dinin toplumsal bir olgu olduğu gerçeğini unutmamak gerekir. Hele Türk aydını, İslam dini konusunda mutlaka yeterli ölçüde bilgi sahibi olmalıdır. Bir konuda bilgi sahibi olmak, mutlaka bildiği gibi davranmak zorunluluğunu doğurmaz, ancak din konusundaki bilgilerin yetersizliği, Atatürkçü bir aydın için, Türk halkı nazarında güvensizlik yaratacaktır.

6. Dinci ile dindarı birbirinden ayırmak çok önemlidir. Dinci, dini her türlü çıkarı için kullanmaktan çekinmeyen, dini araçsallaştıran kişidir. Siyasete, ticarete ve tarikata alet eden kimsedir. Dinci aynı zamanda din-karşıtı kimsedir. Çünkü dinin içini boşaltıp onu istismar edilebilir bir eşyaya dönüştürmektedir. Dincilik bir ideoloji ve siyasal bir tavidir. Dürüstlük ve içtenliğe yer vermez. Sembol, simge ve vitrine bağlı bir gösteri biçimidir. Dinci, ahlaksal değerlere ve ulusal kültüre de duyarsızdır, hatta bunların düşmanıdır. Oysa Türk toplumunun ezici bir çoğunluğu dinci değildir, ama dindarlığı sever. Halka bu ayrımı çok iyi anlatmak gerekir.
7. Türk toplumunun dinsel değerlerine mutlaka saygı duyulmalı ve gerekirse bunların bireysel tercihler düzeyinde yaşamasına katkıda bulunulmalıdır. Dindarlığın bireysel olduğu zaman gerçek anlamına kavuştuğu; toplumsala ve siyasala yaygınlaştırıldığında ise öz anlamını yitireceği iyi anlatılmalıdır.
8. Dindarlık ve ahlaklılığın tanımı ve simgesi ya da sembolü olmadığı vurgulanmalıdır. Dinlerde bir takım simge ve semboller olmasına karşın, dindarlığın ve ahlaklılığın bunlara gereksinim duyulmayan bir his ve özyaşam biçimi olduğu önemle anımsatılmalıdır.

9. Yurt, lke, bayrak, toprak ve ulusal birlik sevgisi olmadan dindarlık ve Müslümanlığın olamayacağı anlatılmalıdır. Dinciler eleştirilirken, dinin eleştirisine kaymamalıdır. Bazı siyasilerin ve dinci grupların dini siyasallaştırıcı söylemleri eleştirilirken, din değil, onların söylemleri hedef alınmalıdır. Halkın, gerçek ya da uydurma olsun, simge ve sembollere daha yatkın bir inanç kalıbı benimsedikleri unutulmamalıdır. O yüzden, türban ve türbanlılar gibi adlandırmalardan kaçınarak türban söylemi eleştirilmelidir. Eleştiri ve değerlendirmelerde kişilerden ve isimlerden özenle kaçınılmalı; zorunlu kalmadıkça isimler anılmamalıdır.
10. Alaycı, küçültücü ve aşağılayıcı üslup kullanılmamalıdır. Bilinmelidir ki, ne kadar haklı ve doğru olursa olsun, alaycı üslup, sahibini hafifletir, ciddiyetini ortadan kaldırır, daha da kötüsü, eleştirdiği insanın haklılığını perçinler; doğru söylemi, yanlış anlaşılır.
11. Atatürk'n Türk ulusuna armağan ettiği Cumhuriyet'in değerini açık ve seçik bir biçimde anlatmak için, 1. Cumhuriyet tarihinin en az önceki tarihsel kesitler kadar kutsal ve meşru olduğuna ikna etmeli; 2. daha önceki dönemlerin- örneğin çökmekte olan Osmanlı'nın- mutlaka Cumhuriyetin kurulmasını gerektiren karanlık ve çaresiz bir süreç olduğu anlatılmalıdır.

12. Atatürk'le içki içmeyi özdeşleştirmemelidir. Aksi halde her içen kimse Atatürkçü, içmeyen de Atatürk düşmanı olacaktır. Son derece yanlıştır. Bireysel olarak yaptığımız tercihleri, Atatürkçülüğün vazgeçilmez ilkeleri olarak sunmak doğru değildir.
13. Bulunulan her ilde ve ilçede, ortaöğretimden yükseköğretime kadar öğrencilere ekonomik, kültürel ve sosyal destekler sağlanmalıdır. Gençlik olmadan gelecek olmaz. Öğrencilere her türlü bilgi ve sosyal destek yanında, çağdaş din bilginlerinden de dini bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.
14. İslam dininin Türk ulusunun kendi yerel talep ve kültürel dokusuna göre yorumlanması desteklenmelidir. Belki böyle bir din anlayışına Alevilik adı verilir, ancak bu ismi de telaffuz etmekten uzak durmak yerinde olacaktır.
15. Partiler üstü, klikler ve guruplar üstü bir Atatürk milliyetçiliği tarzı vurgulanmalıdır. Atatürk'ün belirli bir guruba ya da siyasi partiye ait olmadığı; onun ilke ve devrimlerinin tüm Türk ulusunun değerleri olduğu vurgulanarak herkes ve herkesime mal edilmesi şarttır.
16. Cumhuriyet birikim ve kazanımlarının, Atatürk ilke ve devrimlerinin kesinlikle din karşıtı ya da düşmanı olmadığı açık, anlaşılır bir dille halka aktarılmalıdır.

SÖMÜRGEÇİLİĞİ LANETLEYEN, ULUSALCILIĞI ÖVEN AYETLER VE HADİSLER

Prof. Dr. Şahin FİLİZ

Batılı Emperyalistler Dost Edinilmez.

Ey iman edenler, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları veliler edinmeyin. Siz onlara karşı sevgi yöneltiyorsunuz; oysa onlar haktan size geleni inkâr etmişler, Rabbiniz olan Allah'a inanmanızdan dolayı elçiyi de, sizi de (yurtlarınızdan) sürüp-çıkarmışlardır. Eğer siz, Benim yolumda cihad etmek ve Benim rızamı aramak amacıyla çıkmışsanız (nasıl) onlara karşı hâlâ sevgi gizliyorsunuz? Ben, sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı bilirim. Kim sizden bunu yaparsa, artık o, elbette yolun ortasından şaşırıp-sapmış olur. (60/1)

Göklerde ve yerde olanların tümünü bilir; sizin saklı tuttuklarınızı da, açığa vurduklarınızı da bilir. Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. (64/4)

Tek Geçerli Din İslam'dır, Emperyalistlerin “İlmli İslamcıları”na Bu Din Ağır gelmiştir.

"Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin" diye Nuh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi Allah size de din kıldı. Fakat kendilerini çağırdığın bu (din), Allah'a ortak koşanlara ağır geldi. Allah dilediğini kendisine

(peygamber) seçer ve kendisine yöneleni de doğru yola iletir. (42/13)

**Allah ve Elçisinin Önüne geçmek, Hz. Muhammed’i
Şehadetten Çıkarmak, Din Baronlarını Öne
Geçirmektir.**

Ey iman edenler Allah'ın ve Resûlünün önüne geçmeyin. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah işitendir, bilendir. (49/1)

**İşbirlikçiler, Başkalarına Verir Talkını, Kendileri
Yutar Salkımı**

Siz, insanlara iyiliği emrederken, kendinizi unutuyor musunuz? Oysa siz kitabı okuyorsunuz. Yine de akıllanmayacak mısınız? (2/44)

**Emperyalist Haçlı, İslam Dünyasının ve
Ülkemizin Düşmanıdır.**

Ey iman edenler, sizden olmayanları sırdaş edinmeyin. Onlar size kötülük ve zarar vermeye çalışıyor, size zorlu bir sıkıntı verecek şeyden hoşlanırlar. Buğz (ve düşmanlıkları) ağızlarından dışa vurmuştur, sinelerinin gizli tuttukları ise, daha büyüktür. Size ayetlerimizi açıkladık; belki akıl erdirirsiniz. (3/118)

Haçlı İrtica Korkaktır; Korkaklardan Korkulmaz

Ehl-i kitaptan inkâr edenleri, ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O'dur. Siz onların çıkacaklarını sanmamıştınız. Onlar da kalelerinin, kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Ama Allah (O'nun azabı), onlara beklemedikleri yerden geliverdi. O, yüreklerine korku düşürdü; öyle ki evlerini hem kendi elleriyle, hem de müminlerin elleriyle harap ediyorlardı. Ey akıl sahipleri! İbret alın. (59/2)

Onlar, iyice korunmuş şehirlerde veya duvar arkasında olmaksızın sizinle toplu bir halde savaşmazlar. Kendi aralarındaki çarpışmaları ise pek şiddetlidir. Sen onları birlik sanırsın, oysa kalpleri paramparçadır. Bu, şüphesiz onların akletmeyen bir kavim olmaları dolayısıyla böyledir. (59/14)

Allah, onlar için şiddetli bir azab hazırlamıştır; öyleyse ey iman eden temiz akıl sahipleri, Allah'tan korkun. Doğrusu Allah, size bir zikir (uyaran, hatırlatan ve öğüt veren Kur'an) indirmiştir. (65/10)

Din İstismarcıları, İbadetleri Bile Kullanıyorlar. Bunlar Müslüman Değildir.

Şüphesiz münafıklar Allah'a oyun etmeye kalkışıyorlar; halbuki Allah onların oyunlarını başlarına çevirmektedir. Onlar namaza kalktıkları zaman üşenerek

kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar, Allah'ı da pek az hatıra getirirler. (4/142)

İslam Dini'ni İlimli İslam Projesiyle Değiştirmeye Çalışanların Durumu

O zaman münafıklarla kalplerinde hastalık bulunanlar, (sizin için), "Bunları, dinleri aldatmış" diyorlardı. Halbuki kim Allah'a dayanırsa, bilsin ki Allah mutlak galiptir, hikmet sahibidir. (Kendisine güveneni üstün ve galip kılacak O'dur. Yoksa orduların sayı ve techizat üstünlüğü değildir). (8/49)

AB'ye Girmek, ABD'ye Boyun Eğmek, Küfre ve İhanete Kul Olmaktır. Zalim Haçlı İrticaya, Tam bir Fitnedir.

Sana haram olan ayı, onda savaşmayı sorarlar. De ki: "Onda savaşmak büyük (bir günahdır). Ancak Allah katında, Allah'ın yolundan alıkoymak, onu inkâr etmek, Mescid-i Haram'a engel olmak ve halkını oradan çıkarmak daha büyük (bir günahdır). Fitne, katilden beterdir. Eğer güç yetirirlerse, sizi dininizden geri çevirinceye kadar sizinle savaşmayı sürdürürler; sizden kim dininden geri döner ve kafir olarak ölürse, artık onların bütün işledikleri (amelleri) dünyada da, ahirette de boşa çıkmıştır ve onlar ateşin halkıdır, onda süresiz kalacaklardır. (2/217)

**“Emperyalizme Boyun Eğilmezse, Hüsrana Uğrarız”,
Bir Tehdittir. Haktan Saptırmadır.**

O'na iman edenleri tehdit ederek, Allah'ın yolundan alıkoymak için ve onda çarpıklık arayarak (böyle) her yolun (başını) kesip-oturmayın. Hatırlayın ki siz azınlıkta (ve güçsüz) iken O, sizi çoğalttı. Bozgunculuk çıkaranların nasıl bir sona uğradıklarına bir bakın." (7/86)

**Allah’a İnanmayan Yahudi Ve Hristiyanlar,
Sözlerinde de Durmazlar. Bugün AB ve ABD
gibi...Allah’ın Ayetlerini satarlar, Birbirleriyle
Mücadele ederler**

Elinizdekini (Tevrat'ın aslını) tasdik edici olarak indirdiğime (Kur'an'a) iman edin. Sakın onu inkâr edenlerin ilki olmayın! Âyetlerimi az bir karşılık ile satmayın, yalnız benden (benim azabımdan) korkun. (2/41)

Ne zaman onlar bir antlaşma yaptılarsa, yine kendilerinden bir gurup onu bozmadı mı? Zaten onların çoğu iman etmez. (2/100)

Yahudiler dediler ki: "Hristiyanlar bir şey (herhangi bir temel) üzere değillerdir"; Hristiyanlar da: "Yahudiler bir şey üzere değillerdir" dediler. Oysa onlar, Kitabı okuyorlar. Bilmeyenler (bilgisizler) de, onların söylediklerinin benzerini söylemişlerdi. Artık Allah,

kıyamet günü anlaşılmazlığa düştükleri şeyde aralarında hüküm verecektir. (2/113)

Bu, Allah'ın Kitabı şüphesiz hak olarak indirmesindendir. Kitap konusunda anlaşılmazlığa düşenler ise uzak bir ayrılık içindedirler. (2/176)

Gerçek İyilik, Dinsel Sembollerle Gösteriş Yapmak veya Tören ya da Merasim Yapmak Değildir. (Örneğin Türban, gibi semboller veya davranışlar, gerçek Dindarlık ve iyilik değildir.)

İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik, o kimsenin yaptığıdır ki, Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara, peygamberlere inanır. (Allah'ın rızasını gözeterek) yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcar, namaz kılar, zekât verir. Antlaşma yaptığı zaman sözlerini yerine getirir. Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder. İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakîler ancak onlardır! (2/177)

Dinlerini İstismar Edip Satanlar...

Allah'a karşı verdikleri sözü ve yeminlerini az bir bedelle değiştirenlere gelince, işte bunların ahirette bir payı yoktur. Kıyamet günü Allah onlarla konuşmayacak, onlara bakmayacak ve onları temize çıkarmayacaktır. Onlar için acı bir azap vardır. (3/77)

Allah'ın âyetlerine karşılık az bir değeri (dünya malını ve nefsânî istekleri) satın aldılar da (insanları) O'nun yolundan alıkoydular. Gerçekten onların yapmakta oldukları şeyler ne kötüdür! (9/9)

**Batı Dünyası, Doğu'ya Karşı Her Zaman
Anlaşmalarını Bozan ve İlk Saldıran taraf Olmuştur.
Onlar Düşmandır.**

Eğer antlaşmalarından sonra yeminlerini bozarlar, ve dininize saldırırlarsa, küfrün önderlerine karşı savaşın. Çünkü onlar yeminleri olmayan adamlardır. (Onlara karşı savaşırsanız) umulur ki küfre son verirler. (9/12)

(Ey müminler!) verdikleri sözü bozan, Peygamber'i (yurdundan) çıkarmaya kalkışan ve ilk önce size karşı savaşa başlamış olan bir kavme karşı savaşmayacak mısınız; yoksa onlardan korkuyor musunuz? Eğer (gerçek) müminler iseniz, bilin ki, Allah, kendisinden korkmanıza daha lâyıktır. (9/13)

Bunlar, içlerinden antlaşma yaptığın kimselerdir ki, sonra her defasında ahidlerini bozarlar. Onlar sakınmazlar. Bundan dolayı, savaşta onları yakalarsan, öyle darmadağın et ki, onlarla arkalarından gelecek olanlar(ı caydır). Umulur ki ibret alırlar. Eğer bir kavmin ihanet edeceğinden kesin olarak korkarsan, sen de açık ve adil bir tutumla (onlarla olan anlaşma metnini ve diplomatik ilişkiyi) at. Gerçekten Allah, ihanet edenleri sevmez. (8/56-58)

Nasıl olabilir ki! Onlar size galip gelselerdi, sizin hakkınızda ne ahit, ne de antlaşma gözetirlerdi. Onlar ağızlarıyla sizi razı ediyorlar, halbuki kalpleri (buna) karşı çıkıyor. Çünkü onların çoğu yoldan çıkmışlardır. (9/8)

**Hız. Muhammed'e Düşmanlık, Allah'a Düşmanlıktır;
Onu Şehadetten Çıkarmak, Allah'ı Şehadetten
Çıkarmaktır.**

Allah'a ve Resûlüne karşı gelenler, kendilerinden öncekilerin alçaltıldığı gibi alçaltılacaklardır. Biz apaçık âyetler indirmişizdir. Kâfirler için küçük düşürücü bir azap vardır. (58/5)

Allah'a ve Peygamberine düşman olanlar, işte onlar en aşağıların arasındadırlar. (58/20)

**Kişisel Çıkarlar, Allah Yolunda (Vatan ve Ulus için)
Savaştan Değerli Değildir.**

De ki: "Eğer babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, az kâr getireceğinden korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden evler, sizlere Allah'tan, O'nun Resûlü'nden ve O'nun yolunda cihad etmekten daha sevimli ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyedurun. Allah, fasıklar topluluğuna hidayet vermez. (9/24)

Etnik Çeşitlilik, Yaratılışın Gerçeği ise, Tanışma ve Medeni (İnsanca) yaşam (Takva) Uluslaşmanın Gerçeğidir.

Ey insanlar, gerçekten, biz sizi bir erkek ve bir diğiden yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi halklar ve kabileler (şeklinde) kıldık. Şüphesiz, Allah katında sizin en üstün (kerim) olanınız, (ırk ya da soyca değil) takvaca en ileride olanınızdır. Şüphesiz Allah, bilendir, haber alandır. (49/13)

Ne AB, Ne ABD ne de Aşiret ve Mafya: Şerde ve Kötülükte Sevgi ve İttifak Olmaz AB ile Sevgi Bağ Kurulamaz.

Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiçbir kavim (topluluk) bulamazsın ki, Allah'a ve elçisine başkaldıran kimselerle bir sevgi (ve dostluk) bağı kurmuş olsunlar; bunlar, ister babaları, ister çocukları, ister kardeşleri, isterse kendi aşiretleri (soyları) olsun. Onlar, öyle kimselerdir ki, (Allah) kalplerine imanı yazmış ve onları kendinden bir ruh ile desteklemiştir. Onları, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacaktır; orda süresiz olarak kalacaklardır. Allah, onlardan razı olmuş, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın fırkasıdır. Dikkat edin; şüphesiz Allah'ın fırkası olanlar, felah (umutlarını gerçekleştirip kurtuluş) bulanların ta kendileridir. (58/22)

İlkellik, Hurafe ve Çağdışı İnançlar, Aşiretci kalıntıdır. Atatürk Din Adına Öne Sürülen Hurafelerle ve Hurafecilerle Mücadele Etmiştir. Din ve Ahlakla Değil. Kur'an, Tam da Atatürk'ün İşaret Ettiği Çağdaş İnanç ve Ahlakı Vurgulamaktadır. Kur'an Bu Vurgusuyla, aşiret, etnisite, ırk ve soya Değil, Milletleşmeye ,Uluslaşmaya çağırmaktadır.

Ne zaman onlara: "Allah'ın indirdiklerine uyun" denilse, onlar: "Hayır, biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye (geleneğe) uyarız" derler. (Peki) Ya atalarının akli bir şeye ermez ve doğru yolu da bulamamış idiyseler? (2/170)

Onlardan öncekiler de, bizim zorlu-azabımızı tadıncaya kadar böyle yalanladılar. De ki: "Sizin yanınızda, bize çıkarabileceğiniz bir ilim mi var? Siz ancak zanna uymaktasınız ve siz ancak "zan ve tahminle yalan söylersiniz." (6/148)

Onlar, 'çirkin bir hayasızlık' işlediklerinde: "biz atalarımızı bunun üzerinde bulduk. Allah bunu bize emretti" derler. De ki: "Şüphesiz Allah, 'çirkin hayasızlıkları' emretmez. Bilmediğiniz bir şeyi Allah'a karşı mı söylüyorsunuz?" (7/28)

Dediler ki: "Sen bize yalnızca Allah'a kulluk etmemiz ve atalarımızın tapmakta olduklarınızı bırakmamız için mi geldin? Eğer gerçekten doğru isen, bize vadettiğin şeyi getir, bakalım." (7/70)

Hakkında bilgin bulunmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur. (17/36)

İMF ve Emperyalist Hortumcular, Yıllardır İktidardakilerin Sığındıkları ama bir Türölü Yardımlarının İşe yaramadığı Yarı İlah Olmuşlardır. Ataları, ABD ve AB Olmuştur.

(Resûlüm!) De ki: "Allah'ı bırakıp da (ilâh olduğunu) ileri sürdüklerinize yalvarın. Ne var ki onlar, sizin sıkıntınızı ne uzaklaştırabilir, ne de değiştirebilirler." (17/56)

Bu konuda ne kendilerinin, ne atalarının hiçbir bilgisi yoktur. Ağızlarından çıkan söz ne (kadar da) büyük. Onlar yalandan başkasını söylemiyorlar. (18/5)

İç Savaşa ve Teröre Asla Müsamaha Gösterilmez

Eğer müminlerden iki gurup birbirleriyle vuruşurlarsa aralarını düzeltin. Şayet biri ötekine saldırırsa, Allah'ın buyruğuna dönünceye kadar saldıran tarafla savaşın. Eğer dönerse artık aralarını adaletle düzeltin ve (her işte) adaletli davranın. Şüphesiz ki Allah, âdil davrananları sever. (49/9)

Allah Nezdinde Tek ve Hak Din İslam'dır; Dinlerarası Diyaloga ve Diyanet'in AB Dayatmasıyla Bu Ayeti Cuma Hutbelerinden Kaldırması, Ayetin Tehdidi Kapsamındadır.

Allah nezdinde hak din İslâm'dır. Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonradır ki, aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler. Allah'ın âyetlerini inkâr edenler bilmelidirler ki Allah'ın hesabı çok çabuktur. (3/19)

Türk-Kürt Kardeştir; Kardeşlik, Türk Ulusu Olmanın Mayasıdır.

Hep birlikte Allah'ın ipine (İslâm'a) sımsıkı yapışın; parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız. (3/103)

Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte bunlar için büyük bir azap vardır. (3/105)

Emperyalizmin Maşası Tefrika Misyonlu Tarikatlar ve Cemaatler

Dinlerini parça parça edip guruplara ayrılanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur. Onların işi ancak Allah'a kalmıştır. Sonra Allah onlara yaptıklarını bildirecektir. (6/159)

Onlar, Kur'an'ı bölüp ayıranlardır. (15/91)

Sonra guruplar kendi aralarında ayrılığa düştüler. Büyük güne şahit olunduğu zamanda vay o kâfirlerin haline! (19/37)

İnsanlar, bizim huzurumuza çıkacakları gün (başlarına gelecek olanları) ne iyi duyarlar ve ne iyi görürler (bir görsen)! Fakat o zalimler bugün açık bir sapıklık içindedirler. (19/38)

(İnsanlar) kendi aralarında (din ve devlet) işlerinin birliğini bozdular. Halbuki hepsi bize döneceklerdir. (21/93)

Ne var ki insanlar kendi aralarındaki işlerini parça parça böldüler. Her gurup kendilerinde bulunan (fikir ve davranış) ile sevinip böbürlenmektedirler. (23/53)
Dinlerini parçalayan ve bölük bölük olanlardan (olmayın. Bunlardan) her fırka, kendilerinde olan ile böbürlenmektedir. (30/32)

**Tarikat ve cemaat Liderleri Modern Putlardır.
İnsanları, “Biz Sizi Allah’a Yaklaştırmak Üzere
Varız” Diye kandırıyorlar.**

Dikkat et, hâlis din yalnız Allah'ındır. O'nu bırakıp kendilerine bir takım dostlar edinenler: Onlara, bizi sadece Allah'a yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz, derler. Doğrusu Allah, ayrılığa düştükleri şeylerde aralarında hüküm verecektir. Şüphesiz Allah, yalancı ve inkârcı kimseyi doğru yola iletmez. (39/3)

Yurtsuzluğa İtenler, Ulusalıcıları Azınlık Görürüler. Oysa Nice Az, Çoğa Galip Gelmiştir. Ulusal Kurtuluş Savaşı Buna Örneklerden Yalnız Bir Tanesidir.

Tâlût askerlerle beraber (cihad için) ayrılınca: Biliniz ki Allah sizi bir ırmakla imtihan edecek. Kim ondan içerse benden değildir. Eliyle bir avuç içen müstesna kim ondan içmezse bendendir, dedi. İçlerinden pek azı müstesna hepsi ırmaktan içtiler. Tâlût ve iman edenler beraberce ırmağı geçince: Bugün bizim Câlût'a ve askerlerine karşı koyacak hiç gücümüz yoktur, dediler. Allah'ın huzuruna varacaklarına inananlar: Nice az sayıda bir birlik Allah'ın izniyle çok sayıdaki birliği yenmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir, dediler. (2/249)

Hatırlayın ki, bir zaman siz yeryüzünde âciz tanınan az (bir toplum) idiniz; insanların sizi kapıp götürmesinden korkuyordunuz da şükredesiniz diye Allah size yer yurt verdi; yardımıyla sizi destekledi ve size temizinden rızıklar verdi. (8/26)

Sade Dindarlık, Dincilik ve Ruhbanlıktan Farklıdır

Sonra bunların izinden ardarda peygamberlerimizi gönderdik. Meryem oğlu İsa'yı da arkalarından gönderdik, ona İncil'i verdik; ona uyanların kalplerine şefkat ve merhamet vermiştik. Uydurdukları ruhbanlığa gelince, onu biz yazmadık. Fakat kendileri Allah rızasını

kazanmak için yaptılar. Ama buna da gereği gibi uymadılar. Biz de onlardan iman edenlere mükâfatlarını verdik. İçlerinden çoğu da yoldan çıkmışlardır. (57/27)

